

Karacadağ

BÖLGESEL KALKINMA

Yıl : 7
Sayı : 8
Haziran 2018
ISSN : 2146-4766

TEKSTİL SEKTÖRÜ ROTASINI TRC2'YE ÇEVİRDİ

Diyarbakır
Tekstil OSB'ye
Kavuşuyor
40

Karacadağ Kalkınma Ajansı Yönetim Kurulu
Adına Sahibi

Genel Sekreter Dr. Hasan MARAL
Genel Yayın Yönetmeni
Mehmet ÖZTEK

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Osman YAKUT

Hukuk Danışmanı
Av. Veysi DANIŞMAN

Yayın Kurulu
Dr. Hasan MARAL
Baver AYDIN
Diyadin İNAN
Emine ARSLAN
Mehmet Adnan AKSOY

Editörler
Adnan TUZCU
Bedri YAY
Bünyamin SÜNE
Eser Çağlar YILMAZ
Hikmet DENİZ
Mustafa AVCI
Mustafa BALTACI

Adres: Selahattini Eyyubi Mah. Urfa Bulvarı No:
19/B Bağlar-Diyarbakır/Türkiye

Tel: 0 412 237 12 16-17
Faks: 0 412 237 17 14
www.karacadag.gov.tr
dergi@karacadag.gov.tr

Web Tasarım
Recai SOFUOĞLU

Karacadağ Bölgesel Kalkınma Dergisi'nin tüm yayın hakları Karacadağ Kalkınma Ajansı'na aittir. Dergideki yazı ve fotoğraflar, Ajans'tan izin alınmadan, eğitim ve tanıtım amaçlı kısmi alıntılar hariç olmak üzere, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılmaz ve yayınlanamaz. Yazıların dergide yayınlanmış olması, yazarlara ait kişisel görüşlerin Ajans tarafından paylaşılması anlamına gelmez. Yazılar ancak kaynak gösterilmek suretiyle iktibas edilebilir.

Grafik Tasarım Baskı
Agrafik | 0412 237 27 07

Şanlıurfa Bulv. 3. Km. Serhat Plaza Kat:10 No:26
Kayapınar / DIYARBAKIR

YAZI/MAKALE YAZIM VE YAYIN KURALLARI

Karacadağ Kalkınma Ajansı tarafından altı ayda bir yayınlanan Karacadağ Bölgesel Kalkınma Dergisi'ne gönderilecek yazı ve makaleler için yazım ve yayın kuralları aşağıdaki gibidir:

1. Yazı/makaleler, MS Word 2000 ve/veya üstü sürümlerde, 12 punto, Times New Roman karakteri ile tek satır aralıklı olarak yazılır. Paragraflardan sonra 6 nk aralık bırakılmalıdır. Özetler (varsa) 10 punto yazılmalıdır.
2. Yazı/makalenin başlığı ilk sayfanın başına kalın 14 punto, ilk harfler büyük diğerleri küçük olarak sayfa ortalanarak yazılır. Başlıktan sonra 12 nk aralık verilerek yazar ad(lar)ı unvansız olarak sayfa ortalanarak yazılır. Unvan, çalıştığı kurum ve elektronik posta (e.mail) adresi dipnot olarak belirtilir.
3. Yazı/makale; tablo, şekil ve kaynaklar dâhil 5 sayfayı (yaklaşık 2.000 kelimeyi) geçmemelidir.
4. Yazıda/makalede yararlanılan veya atıfta bulunulan kaynaklar belirtilmelidir. Kaynak gösterme ile ilgili detaylar için https://www.karacadag.gov.tr/dosya/2018/Yazim_Kurallari.pdf deki yazım kurallarına bakınız.
5. Yararlanılan kaynaklar, ayrı bir sayfada "Kaynakça" başlığı altında verilmelidir.
6. Dergide yayınlanan yazı/makalenin içeriğiyle ilgili bütün sorumluluk yazara aittir. Yazılardaki/makalelerdeki görüş ve düşünceler "Karacadağ Kalkınma Ajansı"nın resmi görüşünü yansıtmaz.
7. Dergide yayınlanmak üzere gönderilen yazı/makalenin yayınlanması konusundaki takdir yetkisi Yayın Kurulu'na aittir. Yayın Kurulu, yazı/makalede gerekli gördüğü değişikliği yapabilir. Yayınlansın veya yayınlanmasın, Dergiye gönderilen yazı, makale, çalışma veya belgeler iade edilmez.
8. Dergide yayınlanan yazılar/makaleler, kaynak gösterilmek şartıyla, iktibas edilebilir.
9. Yazılar/makaleler, varsa ilgili fotoğraflarla birlikte, elektronik ortamda, dergi@karacadag.gov.tr adresine gönderilebilir.

Değerli Okurlarımız,

Dergimizin sekizinci sayısı ile karşınızdayız.

Dergimizin bu sayısında ülkemizin hem ihracatına hem de istihdamına çok önemli katkıları olan tekstil, hazır giyim ve konfeksiyon sektörünü mercek altına aldık. Bu çerçevede tekstilde büyük potansiyele sahip olan Diyarbakır ve Şanlıurfa illerinde gelinen aşamayı sizlerle paylaşmayı hedefledik.

Diyarbakır ve Şanlıurfa illeri ülkemizdeki pamuk üretiminin %50'sini aşan bir kısmını tek başına karşılıyor. Üretilen pamuğun kalite standartlarının bilinmesi, bunun öneminin üreticiler açısından farkedilmesi ve pamuğun hakettiği değerden satılabilmesi adına GAP Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Eğitim Merkezi tarafından önemli bir AB Projesi yürütülüyor. Yeni bir model oluşmasını sağlayan projenin detaylarına bu sayımızda değindik.

Dicle Üniversitesinden değerli öğretim üyelerimiz Dünyada ve Türkiye'de pamuk üretiminin geldiği aşamayı güncel rakamlar üzerinden derledi.

Tekstil Sektörü, emek yoğun sektörlerin başında gelmesi ve kadın istihdamına en çok katkı sağlayan sektörlerden biri olması nedeniyle ülkemizde Sivil Toplum Kuruluşlarının da ilgisini çekmeye başlamıştır. Güneydoğu Tekstil Sanayi ve İş Adamları Derneği (GÜNTİAD) tarafından geliştirilen ve Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi ortaklığında yürütülen Dezavantajlı Kişilerin Tekstil ve Hazır Giyim Sektöründe İstihdamı isimli AB projesi bunun güzel örneklerinden biri. Projeye ilişkin tüm detaylar bu sayımızda.

İHKİB'in fikir ve uygulama aşamasında kıymetli katkılar sunduğu ve Ajansımız Gündümlü Proje Desteği kapsamında desteklenen HOSAB Projesi ve İHKİB'in Hazır Giyim ve Konfeksiyon alanında yaptığı çalışmaları İHKİB Eski Başkanı Hikmet Tanrıverdi ile sohbet ettik.

Ülkemiz lojistiğinin gelişmesi adına önemli çalışmalar yürüten ve Lojistik Yönetimi alanında ülkemizin sayılı uzmanlarından olan Atilla Yıldıztekin, Tekstil ve Konfeksiyon Sektöründe Tedarik ve Lojistik konusunda önemli yazı kaleme aldı.

Dünyada bilinçli tüketici sayısı günden güne artıyor. Tüketicilerin organik tekstil ürünlerine olan talebi de bunun iyi bir örneği. Önemli çalışmalara imza atan ve 2020 yılında Better Cotton lisansı ile üretim yapılan ekim sahasının Türkiye'deki pamuk ekilen sahaların %20'ine yaygınlaştırılmasını hedefleyen İyi Pamuk Uygulamaları Derneğinin yaptığı çalışmaları bu sayımızda aktarmaya çalıştık.

Ülkemizde en çok yaş ipek kozası üretimi yapan yer neresi diye sorarsak muhtemelen Bursa cevabını verirsiniz. Ancak cevap Diyarbakır. Bu alanda özellikle Kulp ilçesinde son yıllarda yapılan özverili çalışmalar meyvelerini verdi. Kulp ilçesinin bu başarı hikayesini tüm ayrıntıları ile bu sayımızda derledik.

Dergimizde ayrıca zevkle okuyacağınız Osmanlı Döneminde Diyarbakır'da Tekstilsiciliğin durumu, sektöre ilişkin Organize Sanayi Bölgeleri özelinde yapılan çalışmalar, Diyarbakır ve Şanlıurfa illerine yatırım kararı almış yatırımcılarımızın başarı hikayelerini sizler için hazırladık.

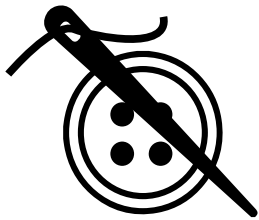
Tekstil sektörü için bir sayının yeterli olmayacağını biliyoruz. Özellikle 6. Bölge Teşviklerinin sağladığı avantajları da hesaba katan yatırımcılarımızın Diyarbakır ve Şanlıurfa illerine olan talepleri günden güne artıyor. Görünen o ki bu sektör yepyeni başarı hikayelerini önümüzdeki dönemde de bize sunmaya devam edecek.

Keyifli okumalar,

Dr. Hasan MARAL

Genel Sekreter

İÇİNDEKİLER

GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ
PAMUK LİFİ ÜRETİMİNDE ÇITAYI
YUKARI TAŞIYOR!

06

DEZAVANTAJLI KİŞİLERİN
TEKSTİL VE HAZIR GİYİM
SEKTÖRÜNDE
İSTİHDAMI PROJESİ

13

İHKİB'TEN ŞANLIURFA'YA
7.500 KİŞİLİK
DEV PROJE: HOSAB

19

DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE
İPEKBÖCEKÇİLİĞİ VE
KULP İPEK İPLİK ÜRETİM
TESİSİNİN SEKTÖRDEKİ
ÖNEMİ

23

İSKUR, DİYARBAKIR'DA
1000 KİŞİYİ İSTİHDAM
ETMEYE HAZIRLANIYOR

42

OSMANLI DÖNEMİNDE
DİYARBAKIR'DA
TEKSTİLCİLİK

34

ÜNTEKS GELECEĞİNİ
DİYARBAKIRDA
İNŞA EDİYOR

46

DİYARBAKIR TEKSTİL İHTİSAS
OSB (TEKSTİLKENT)
PROJESİ

40

TEKSTİL VE KONFEKSİYON
SEKTÖRÜNDE TEDARİK
ZİNCİRİ VE LOJİSTİK

52

TRC2 BÖLGESİNİN (DİYARBAKIR- ŞANLIURFA) YÜKSELEN YILDIZI

TEKSTİL

GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ PAMUK LİFİ ÜRETİMİNDE ÇITAYI YUKARI TAŞIYOR!

Türkiye, dünyadaki pamuk endüstrisi için önemli aktörlerin başında geliyor. Dünyadaki pamuk üretiminin yaklaşık yüzde 80'i Türkiye'nin de aralarında bulunduğu 8 ülke tarafından gerçekleştiriliyor. Uluslararası Pamuk İstişare Komitesi (ICAC) 2016 verilerine göre Türkiye, pamuk ekim alanı bakımından dünyada dokuzuncu, pamuk üretim miktarı yönünden yedinci, elde edilen lif pamuk verimi yönünden de ikinci sırada bulunuyor.

Türkiye'de pamuğun yüzde 50'sinden fazlası Güneydoğu Anadolu bölgesinde üretiliyor. Pamuğun çekirdeğinden ayrıldığı 'çırçır' işlemi ise daha çok Şanlıurfa ve Diyarbakır'da yapılıyor. Türkiye

için hem istihdam hem de katma değer yönünden çok önemli olan pamuk üretimi ve işlenmesi ile ilgili her türlü olumsuzluk, tekstil sanayini de doğrudan etkiliyor.

Pamuk üretimi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi

Olumsuzlukları ortadan kaldırmak adına Ekonomi Bakanlığının 2009 yılında tek balya sistemine geçiş için yayınladığı tebliğde, şeffaf ve bilimsel analiz sonucunda pamuk lifinde ulaşılması gereken standart kalite değerlerinin tutturulması, tekstil sektöründeki rekabetçiliğe katkı sağlaması açısından önemli bir gelişme olarak nitelendiriliyor.

Ne yazık ki, Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki çırçırıcılar bu tebliğin gereklerini yerine getirebilecek

teknik yeterliliğe sahip değiller. Bölgede sayıları yaklaşık 250'yi bulan çırçırıcılar henüz modern makinalar ve tekniklerle üretim yapmıyorlar. Pamuk liflerini de uygun olmayan koşullarda depoluyorlar. Bu da pamuk liflerinin kalitesinin, ürün satıncaya kadar giderek düşmesine neden oluyor. Kalitesi kanıtlanamayan/garanti edilemeyen pamuk lifi ise satılamıyor. Örneğin, iplik üreticileri daha pahalı da olsa, kalite garantili ithal pamuk lifini almayı tercih ediyorlar.

Rekabetçi Sektörler Programı sorunları ortadan kaldırmak için yine devrede!

Tekstil sektöründeki rekabetçiliği koruyabilmek ve Güneydoğu

Anadolu'daki pamuk üretimi konusundaki sorunları ortadan kaldırmak için Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca yürütülen Rekabetçi Sektörler Programı kapsamında "Pamuk Lifi Üretiminde Bölgesel Sınai İşbirliği" projesi GAP Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Eğitim Merkezi tarafından geliştirildi. Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilen yaklaşık 6 milyon 700 bin avruluk proje ile Şanlıurfa ve Diyarbakır'daki çırçırıcıların kalite standartlarını iyileştirmek için bir sistem kurularak işletmeler arasında işbirliğinin geliştirilmesi ön görülüyor. Bunun ekonomik açıdan uygulanabilmesi için de iş kümesi yaklaşımı benimseniyor.

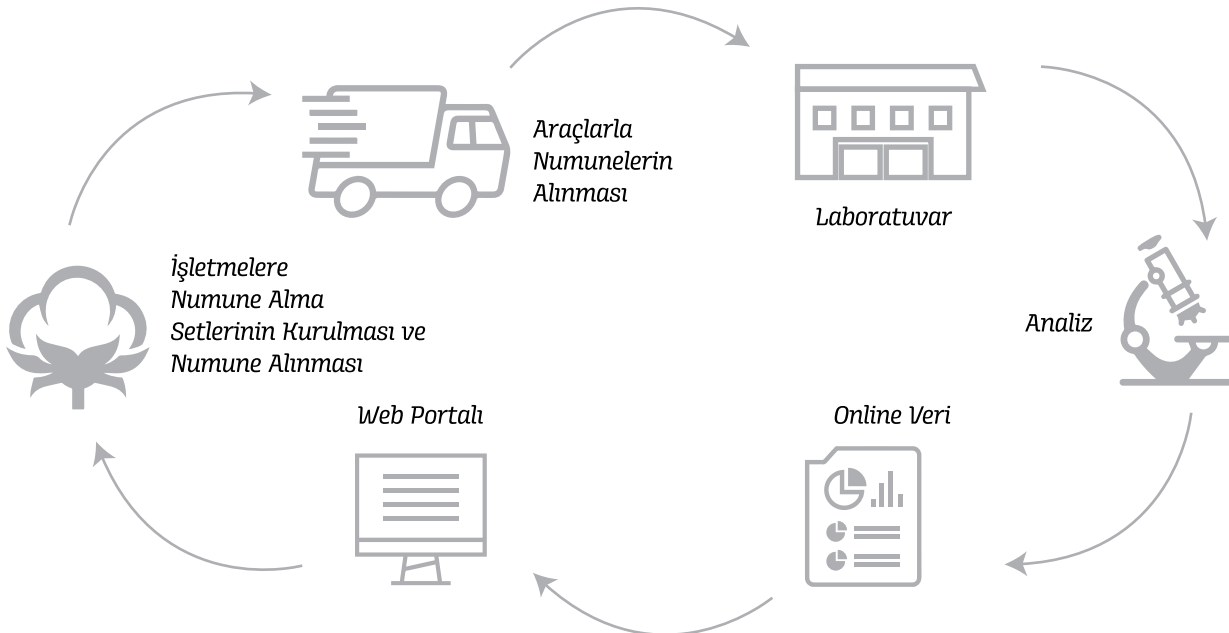
Proje nasıl bir sistem geliştiriyor?

Bölgede faaliyet gösteren çırçırıcıların büyük çoğunluğu, Ekonomi

Bakanlığının istediği şartları henüz yerine getiremiyor. Bunun için proje dahilinde, mobil örnekleme/etiketleme ve pamuk lifi laboratuvarı, alıcı ile satıcının doğrudan bağlantı kurabileceği güvenli bir web portalı kuruluyor. (www.gapcotton.org)

KURULAN SİSTEM

Alınan numuneler laboratuvarlarda analiz edilip kalite özellikleri belirlendikten sonra ürün bilgileri web portalında yayımlanacak. İplik ve dokuma sanayinde faaliyet sürdüren işletmeler bu portal üzerinden istediği kalite ve miktardaki pamuk lifinin hangi tedarikçide olduğunu görerek sipariş verebile-

cek. Böylelikle taraflar arasındaki kalite ve fiyat anlaşmazlıkları bertaraf edilmiş olacak. Proje sırasında en az 50 işletmenin web portalına kaydolması ve kurulan sistemi kullanması hedefleniyor.

Proje ile çırçır üreticilerinin pazarlama ve ağ kurma becerileri-

nin iyileştirilmesi amaçlanırken, kurulacak olan sistemin Diyarbakır ve Şanlıurfa dışında tahmini olarak 300 çırçır işletmesine daha hizmet verecek kapasitede olması ve Batman ile Mardin başta olmak üzere, uzun vadede bölgesel kalkınmaya katkı sağlanması bekleniyor. ■

DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE PAMUK

Prof. Dr. Sema BAŞBAĞ

D.Ü. Ziraat Fakültesi Tarla Bitkileri Bölümü
Öğretim Üyesi

Dr. Remzi EKİNCİ

D.Ü. Ziraat Fakültesi Tarla Bitkileri Bölümü
Öğretim Üyesi

Pamuğun özellikle ülkemiz için birçok sanayi sektörünün hammaddesi olması, tekstil ve hazır giyim endüstrisinin iktisadi kalkınma sürecinde sağladığı istihdam ve katma değer ölçüsünde stratejik bir üründür. Pamuk, dünya tekstil ihtiyacının %40'ını, yağ ihtiyacının ise %3 karşılamaktadır (Munir ve ark., 2015). Pamuk bitkisi, yarattığı katma değer ve istihdam olanaklarından dolayı üretici ülkeler yönünden büyük ekonomik öneme sahip stratejik bir üründür. Pamuk, birçok sanayi sektörünün hammaddesi oluşturmaktadır. İşlenmesi açısından çırçır sanayisinin, lifi ile tekstil sanayisinin, çekirdeği ile yağ ve yem sanayisinin, linteri ile de kağıt sanayisinin hammaddesidir. Özellikle dünyada enerjiye olan ihtiyacın artması ile petrole alternatif olarak pamuğun çekirdeğinden elde edilen yağ, giderek

artan miktarda biodizel üretiminde de hammadde olarak kullanılmaktadır. Nüfus artışı ve yaşam standardının yükselmesi, pamuk bitkisine olan talebi de artırmaktadır. Bu yönleriyle pamuğa olan ihtiyaç, tüm dünyada artış göstermektedir.

Pamuk bitkisinin sadece 4 adet türü, kültür türü olup, dünya pamuk ekim alanlarında bu türlerin ikisi yaygın olarak yetiştirilmektedir. *Gossypium hirsutum* (Upland pamuğu) ve *Gossypium barbadense* (Pima veya Mısır pamuğu) birlikte küresel ölçekte üretilen pamuğun yaklaşık %99'unu oluşturmaktadır (Wilkins ve Arpat, 2005; Hu ve ark., 2013). Pamuk bitkisi, daha çok 37° Kuzey ve 32° Güney boylamındaki ülkelerde ekilmekte olup, ekim alanının % 90'ı kuzey yarım kürede, % 10'u ise güney yarım kürede yetiştirilmektedir (Chaudhry, 2010).

Genetiği değiştirilmiş (GDO) pamuk ilk olarak 1996 yılında ABD'de ekilmiş, akabinde Çin, Hindistan, Meksika, Arjantin, Avustralya ve Güney Afrika ülkelerinde de ekimleri başlamıştır (Baffes, 2004). Pamuk, GDO tohumların kullanıldığı ekim alanları itibarıyla %15'lik bir pay ile diğer bitkiler arasında 3. sırada yer almaktadır (James, 2011). GDO pamuklarının üretiminin yapıldığı ülkeler, Arjantin, Avustralya, Brezilya, Burkina Faso, Çin, Kolombiya, Hindistan, Meksika, Myanmar, Pakistan, Güney Afrika ve ABD'dir (Gruere, 2012).

2012–2016 arası 5 yıllık dönemin verileri incelendiğinde; dünyada ortalama 33,4 milyon hektar alanda pamuk ekimi yapıldığı ve bu ekimden ortalama 25,8 milyon ton lif pamuk elde edildiği, dünya pamuk tüketiminin ise 24,1 milyon ton olarak gerçekleştiği görülmektedir. 2016/2017 üretim sezonunda

dünya pamuk üretimi 29.8 milyon hektar alanda 22.7 bin ton olarak gerçekleşmiş, lif pamuk verimi ise 764 kg/ha olmuştur. 2016/17 sezonunda dünyada en çok pamuk üreten ilk 5 ülke sırasıyla; Hindistan, Çin, ABD, Pakistan ve Brezilya olmuştur. Tüketimde ise ilk beş sırayı, Çin, Hindistan, Pakistan, Türkiye ve Bangladeş almıştır (ICAC 2017).

2016/17 sezonunda pamuk üretiminde birim alandan elde edilen verimde ilk beş ülke; Avustralya, İsrail, Çin, Meksika ve Türkiye olmuştur. Bu dönemde en çok pamuk ithalatı yapan ilk beş ülke;

Bangladeş, Vietnam, Çin, Türkiye ve Endonezya, en çok ihracat yapan ilk beş ülke ise sırasıyla; ABD, Hindistan, Avustralya Brezilya ve Özbekistan olarak gerçekleşmiştir (ICAC 2017).

Ülkemizde pamuk çoğunlukla Güneydoğu Anadolu bölgesi, Ege Bölgesi, Çukurova bölgesi ve Antalya ilinde üretilmektedir. 2016-2017 üretim sezonu verilerine göre toplam ekim alanımız 502 bin hektar, kütlü pamuk verimi 4890 kg/ha olarak gerçekleşmiştir (TUIK 2018). Türkiye’de pamuk ekim alanları yönünden Şanlıurfa %47.5; Aydın %13.3; Hatay %9.1; Diyarbakır %7.1;

Adana %6.2; İzmir %5.3 olmak üzere toplam %88,5 sadece 6 ilde gerçekleşmiştir. TRC2 bölgesi (Şanlıurfa ve Diyarbakır illeri) olarak ise %54.6 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye’nin toplam pamuk üretiminin yaklaşık %61’i Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde, %21’i Ege Bölgesinde, %18’i Akdeniz Bölgesinde gerçekleşmiştir (Özüdoğru, 2017).

GAP’ın aşamalar halinde gerçekleşmesi ile sulanabilir alanların artması ve milli tarım projesi havza bazlı destekleme modelinin hayata geçmesi ile kısa ve uzun vadede TRC2 bölgesinde pamuk ekim alanı ve üretiminin çok daha fazla

artacağı öngörülmektedir.

Ülkemizde 2016/17 sezonunda 2.100 ton (ortalama 756 bin ton lif pamuk) kütlü pamuk üretimi gerçekleşmiştir. Üretimin tüketimi karşılama oranı % 52 olmuştur. 2016 yılında ülkemizden 124 milyon \$ değerinde, 76 bin ton lif pamuk ihracatı yapılırken 1,2 milyar \$ değerinde, 821 bin tonluk ithalat yapılmıştır (TUIK 2017).

Ülkemiz pamuk üretiminde yüksek girdi maliyeti, üreticinin rekabet gücünü olumsuz etkileyen temel faktörlerden biridir. Pamukta girdi/ürün fiyatı paritesi girdiler aleyhine artmasının yanı sıra sübvansiyonlu ithalatın da etkisi ile "ortalama iç piyasa fiyatı" maliyeti karşılama konusunda yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle devlet destekleri ile aradaki fark dengelemeye çalışılmaktadır. İzmir Ticaret Borsası verilerine göre 2016 yılı kütlü pamuk üretim maliyeti 2.1 TL/kg olarak gerçekleşmiştir. 2016/17 sezonunda Tarış Pamuk Birliği tarafından 2,00 TL/kg, Çukobirlik tarafından 1,91 TL/kg, Antbirlik tarafından 2,50 TL/kg olarak kütlü pamuk alımları yapılmıştır.

Pamuk dış piyasa fiyatlarının oluşmasında en önemli etken, dünya pamuk üretimini elinde bulunduran ülkelerin (Çin, Hindistan, ABD gibi) üretim miktarları ile stoklarıdır. Pamuğun yanı sıra yün, tiftik, sentetik iplik gibi dokuma sanayine yönelik diğer liflerin üretim miktar ve fiyatları da pamuk fiyatları için önemli rol oynamaktadır. Ülkelerarası anlaşmalar, ülkelerin diğer ülkelere karşı dış ticaret dengelerinin kurulmasında aldıkları tedbirler fiyatları etkileyebilmektedir. Bunun dışında pamuk fiyatlarının belirlenmesinde rol oynayan önemli bir faktör de doların diğer ülke paraları karşısındaki değeridir.

Pamuk piyasalarında gerek üretici gerekse de sanayici açısından en önemli sorun fiyat oluşumudur. Tekstil ve konfeksiyon sanayi, uluslararası ticaret ortamında giderek güçlenen rekabetçi ortamda dünya fiyatlarından girdi temin etmek istemektedir. Aynı şekilde üretici de pamuğunu dünya fiyatlarından satmak istemektedir.

Dünyada pamuk alanında son yıllarda yaşanan bir diğer uluslararası gelişme iyi pamuk uygulamaları (Better Cotton Initiative) olmuştur. Better Cotton Initiative (BCI); üreticiden perakendeciye kadar birçok farklı paydaşın bir araya gelip, ortak hareket ederek pamuk üretiminin olumsuz çevresel ve sosyal etkilerini azaltmayı ve sektörün geleceğini daha güvenli hale getirmeyi hedefleyen çok paydaşlı, uluslararası bir inisiyatif olarak tanımlanabilir. 2016 itibariye 5 kıtada 20 ülkede üretilen Better Cotton dünya pamuk üretiminin %16'sını kapsamaktadır. 2020 hedefi dünya pamuk üretiminin %30'unu kapsamak ve 5 milyon çiftçiye ulaşmaktır. Ülkemizde de bu alanda son yıllarda önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Better Cotton Initiative ile Türkiye pamuk ve tekstil sektörünün önde gelen kurumlarının öncülüğünde 2011 yılında başlatılan görüşmeler sonucu 2013 yılında İyi Pamuk Uygulamaları Derneği (IPUD) kurulmuştur. IPUD, "Better Cotton" asgari üretim kriterlerinin temel konuları olan toprak ve ürün sağlığı, pamukta entegre mücadele yöntemleri, yasal zirai ilaç kullanımı, zirai ilaçların doğru, bilinçli ve gerekli miktarda kullanımı, su kullanımının optimizasyonu, temiz ve kaliteli lif için doğru toplama yöntemleri, işçi sağlığı güvenliği ve örgütlenmesi, çocuk işçiliğinin önlenmesi gibi konularda üreticileri bilinçlendirilmeye ve yönlendirilmeye çalışmaktadır.

Pamuk üretimini olumsuz yönde etkileyen birçok sorun bulunmaktadır. Bu sorunların başlıcaları aşağıda verilmiştir. Bu sorunların çözümüne odaklı çalışmalar, pamuk üretimimizi daha istikrarlı bir şekilde artırmasını sağlayacaktır.

Pamuk Üretimini Olumsuz Etkileyen Başlıca Sorunlar

- Ülkemizde pamuk üretimi, ihtiyacı karşılama konusunda yetersizdir (2016/17 sezonunda lif pamuk üretiminin, tüketimi karşılama oranı % 52).
- Ülkemizde lif pamuk üretimi azalırken tüketimin artışı, yüksek miktarlarda pamuk ithalatı yapılmasına neden olmaktadır. Türkiye, dünyanın en büyük pamuk tüketicisi ve ithalatçısı ülkeleri arasında yer almaktadır.
- Türk pamuğunun üretiminde maliyet sorunu vardır. Pamuk üretiminde ülkemizde verimlilik oldukça yüksek olmasına rağmen, girdi fiyatlarının artışı, pamuk üretimini azaltmakta, sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir. Başta akaryakıt olmak üzere girdi fiyatları, küçük işletme yapısının getirdiği sorunlar, işçilik giderleri, tarıma yönelik mal ve hizmetlere uygulanan vergi oranları üretici için önemli maliyet unsurlarıdır.
- Pamuk tarım alanları, küçük ve çok parçalı arazi yapısındadır. Ortalama 60-70 dekar civarında olan pamuk arazileri, gelişmiş teknolojilerin kullanımına ve yaygınlaşmasına engel teşkil etmektedir. Yüksek verim ve kalite yakalanmış olsa dahi küçük ölçekli işletme yapısı, maliyetlerin artmasına neden olmaktadır.
- Pamuk üretiminin, emek yoğun bir üretim olması ve alternatif

ürünlerde fiyatlandırmanın nispeten yüksek oluşması gibi nedenlerden dolayı, pamuk üreticisi üretimi daha kolay olan mısır gibi bitkileri tercih etmektedir.

te ve bu durum pamuk ekim alanlarının daralmasına neden olmaktadır.

- Pamuk piyasası, dünyada en fazla ve değişik müdahalelere maruz kalan piyasalardan biridir. Müdahaleler hem pamuk arzına hem de pamuk talebine yapılmaktadır.
- Türkiye’de üretici örgütlerinin zayıflaması pamuk üretiminin azalışı ve istikrarsızlığının önemli bir nedenidir. Pamukta uzmanlaşmış kooperatif birlikleri olan Tarış Pamuk

Birliği, Çukobirlik ve Antbirlik’in pamuk piyasasındaki etkinlikleri, finansman imkanlarında yaşanan sorunlardan dolayı azalmıştır.

- Pamukta standardizasyon ve kalite kontrolü ile kirlilik (kontaminasyon) halen önemli bir sorun olmaya devam etmektedir. Bu sorunların devam etmesi pamuklarımızın iç ve dış piyasa değerini düşürmekte ve ithal pamukların tercih edilmesine neden olmaktadır.
- Pamuğun tarla aşamasında tarım ürünü, işlenmesi açısından sanayi ürünü olarak değerlendirilmesi ve pazarlama yönü gibi çok boyutlu yapısı, pamukla ilgili bütüncül politika üretiminde sorunlara yol açmaktadır. ■

KAYNAKLAR

- Baffes, J., 2004. "Cotton Market Setting, Trade Policies, and Issues". World Bank Policy Research Working Paper, No: 3218, 88p.
- Chaudhry, M. R., 2010. "Cotton Production and Processing". Industrial Applications of Natural Fibres: Structure, Properties and Technical Applications, Edited by Jörg Müssig, Part II, pp 219-236, John Wiley & Sons Ltd. Publication, UK.
- Gruere, A., 2012. "Recent Trends in Biotech Cotton Production". International Cotton Advisory Committee (ICAC), Cotton: Review of the World Situation 65(5): 6-7.
- Hu, G., Koh, J., Yoo, M.-J., Grupp, K., Chen, S., ve Wendel, J.F., 2013. "Proteomic Profiling of Developing Cotton Fibers From Wild and Domesticated *Gossypium Barbardense*". Wiley Online Library, New Phytologist, (200): 570–582.
- ICAC 2017. International Cotton Advisory Committee. <https://www.icac.org/>
- James, C., 2011. "Global Status of Commercialized Biotech/GM Crops: 2011". The International Service for the Acquisition of Agri-biotech Applications (ISAAA), Brief No. 43, Ithaca, NY, 36p
- Munir, M.K., Tahir, M., Saleem, M.F., Yaseen, M., 2015. Growth, Yield and Earliness Response of cotton to Row Spacing and Nitrogen Management. The Journal of Animal & Plant Science, 25(3): 729-738.
- Özüdoğru, T., 2017. Tarım Ürünleri Piyasaları, Pamuk. Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü (TEPGE) <https://arastirma.tarim.gov.tr/tepge/Belgeler/>
- TUIK 2017. Türkiye istatistik Kurumu. Bitkisel Üretim İstatistikleri. <http://www.tuik.gov.tr/>
- TUIK 2018. Türkiye istatistik Kurumu. Bitkisel Üretim İstatistikleri. <http://www.tuik.gov.tr/>
- Wilkins, T. A., ve Arpat, A. B., 2005. Mini Review The Cotton Fiber Transcriptome. Physiologia Plantarum, (124): 295–300.

DEZAVANTAJLI KİŞİLERİN TEKSTİL VE HAZIR GİYİM SEKTÖRÜNDE İSTİHDAMI PROJESİ

Özgür TÜZÜN
Proje Koordinatörü

Yoksulluk ve işsizlik, dezavantajlı bireylerin ekonomik ve sosyal hayata tam anlamıyla katılımlarında yaşadıkları ana zorluklardır. Dezavantajlı bireyler işgücü piyasasına veya istihdama katılamamaktadır. İstihdamları durumunda da düşük veya düzensiz gelir, kayıtsız çalışma ve sosyal güvenlikten mahrum olma gibi sorunlar dezavantajlı bireylerin çalışan yoksul haline gelmelerine neden olmaktadır.

AB fonlarıyla Türkiye’de Kadınlara Yönelik Şiddet üzerine yapılan Ulusal Çalışmaya göre (2009), şiddete maruz kalma sıklığı (fiziksel veya

cinsel) % 42 iken, fiziksel şiddete maruz kalma oranı % 39 ve cinsel şiddete maruz kalma oranı % 15’dir. Maddi özgürlük ve eğitimsel kazanım şiddete maruz kalma ihtimalini azaltan önemli etkenlerdendir. Başka bir deyişle, bir işte çalışmak kadınlar için şiddete karşı durmada önemli bir unsurdur. İstihdam ayrıca sığınma evlerinde kalan veya kalmış kadınlar için de ana bir sorundur.

Diyarbakır ilinde 15-64 yaş arası çalışabilir yaştaki nüfus toplam nüfusun %59’unu oluşturmaktadır. Ancak işgücüne katılım ve istihdam oranları açısından kent 81 il içinde sonuncu sıradadır. Sahip ol-

duğu işgücü potansiyeli nedeniyle özellikle işgücüne dayalı sektörlerde son yıllarda yatırımlar da artış görülmektedir. Ancak dezavantajlı kişilerin bu alanlarda istihdamında ayrımcılık, dışlanma, düşük ücret politikaları, kayıt dışı istihdam gibi sorunlar ile karşı karşıya kalmaktadırlar.

Dezavantajlı Kişilerin Tekstil ve Hazır Giyim Sektöründe İstihdamı Projesi olarak adlandırdığımız, AB ve T.C. Çalışma Ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Avrupa Birliği Ve Mali Yardımlar Dairesi Başkanlığı’nın katkısıyla yürütülen Projemiz bu arka plana dayalı olarak; Güneydoğu Tekstil Sanayi ve İş Adamları

Derneği (GÜNTİAD) tarafından geliştirilmiş ve Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi ortaklığında yürütülmüştür.

Projenin genel amacı, Diyarbakır ilinde önemli bir potansiyele sahip tekstil ve hazır giyim sektöründe dezavantajlı grupların istihdamı ve istihdamda sürdürülebilirliklerinin sağlanması olarak belirlenmiştir.

Tekstil ve hazır giyim sektörünün seçilmesinin sebebi, ilde gelişmekte olan sektörler içerisinde tanımlanmasıdır. Diyarbakır ili pamuk üretiminde önemli bir potansiyele sahiptir. Ancak tekstil üretiminin diğer aşamalarında üretim son yıllarda gelişmiştir. Teşvik sistemi kapsamında sunulan destekler ile ilde pamuktan iplik üretimi için 3 büyük yatırım gerçekleştirilmiştir. Tekstil son aşaması hazır giyim sektöründe ise yerelde belirli bir üretim kapasitesi bulunmaktadır. İlin

tekstil ve hazır giyim sektöründeki avantajları nedeniyle 2013 yılında Tekstil İhtisas Organize Sanayi Bölgesi kurulması için çalışma başlatılmıştır. Derneğimizin de içinde bulunduğu Organize sanayi bölgesi kuruluşu tamamlanmış olup, 2018 yılında yatırımlar için yer tahsisleri başlayacaktır.

Diyarbakır ilinin tekstil ve hazır giyim sektörleri için diğer bir önemli avantajı sahip olduğu işsiz genç nüfus ve işgücüne katılım sağlamayan kadın nüfusedir. Özellikle üretim alanında bu işgücü potansiyeli önemli bir avantaj olarak değerlendirilmektedir. Tekstil ve hazır giyim sektöründe sunulacak mesleki eğitim programları ve destekleyici eğitimler ile de istihdam katılımları diğer sektörlerle göre daha kolaydır. Bu nedenle dezavantajlı grupların istihdama katılımı için uygun bir sektördür. Kentin sektördeki hammadde po-

tansiyeli, işgücü avantajı ve ayrıca son yıllarda artan tekstil yatırımları ve sektörün geliştirilmesi için yapılan OSB gibi altyapı ve destek çalışmaları da özellikle istihdamın sağlanması açısından önemlidir.

Projenin özel amaçları;

Dezavantajlı gruplardan daha önce işgücüne katılım sağlamayan ve özellikle aile içi şiddet vb. sosyal ve psikolojik sorunlar ile karşı karşıya olan kadınların işgücüne katılmalarını sağlamak.

Kadınların işgücüne katılmalarının önündeki temel engellerden çocuk bakım hizmetleri için desteklenmelerini sağlamak.

Kadınların işgücüne katılımı için mesleki eğitimlerini ve işbaşı eğitimlerini sağlamak

Kadınların işgücü piyasası, iş arama, sosyal güvence hakları ve toplumsal cinsiyet konularında

eğitimlerini sağlamak

Tekstil ve hazır giyim sektöründe işletmelerin fiziki, yönetim, insan kaynakları, üretim vb. altyapılarının kadın istihdamı için uygunluğunu analiz etmek.

Dezavantajlı gruplardan kadınların işgücü piyasasında ayrımcılığa uğramasını engellemek için işletmelerin ayrımcılık ile mücadele, her insanın eşit koşullarda eşit ücretler ile iş hakkı konusunda farkındalıklarını sağlamak.

Kadınların temel işgücü potansiyeli olarak değerlendirildiği tekstil ve hazır giyim sektöründe kadınların istihdamının geliştirilmesi için uygun çalışma koşulları, ücret politikası ve destek hizmetlerinin sağlanması için farkındalık oluşturmak

Eğitim alan kadınlardan iş kurmak isteyen kadınların iş kurma süreçlerini desteklemek şeklinde

belirlenmiştir.

Proje kapsamında belirlenen hedef grupları;

Sığınma evlerinde kalan kadınlar (25 kadın),

Gecekondu bölgelerinde yaşayan yoksulluk riski altında olan kadınlar (75 kadın),

Kadınların bakmakla yükümlü oldukları çocukları (100 çocuk),

Tekstil İşletmeleri (100 işletme)

Belirlenen hedef gruplarına ulaşmak için Diyarbakır Büyükşehir Belediyesinin katılımı ve desteği oldukça önem arz etmiştir. Belediye bünyesinde kurulan şiddet hattı ve kadına yönelik şiddet ile mücadele çalışmaları kapsamında aile içi şiddete maruz kalan kadınların başvuruları alınabilmektedir. Aynı şekilde sığınma evlerinde de kadınların bir süre korunması sağlanabilmektedir. Ancak şiddete

maruz kalmış kadınların bununla mücadele etmesi ve yeniden yaşamını kurmak isteyen kadınların desteklenmesi için ekonomik durumunun iyileştirilmesi ve desteklenmesi gerekmektedir. Bu nedenle proje kapsamında öncelikle şiddet ve bunun yarattığı sorunları yaşayan, sığınma evlerinde kalan kadınlara öncelik verilmiştir. Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi verilerine göre 2015 yılında aile içi şiddet nedeni ile destek isteyen kadınların sayısı 338 olup, sunulan diğer desteklerin yanında çalışmak istediğini söyleyen kadın sayısı 45 olarak gerçekleşmiştir. 2015 yılının ilk 10 ayında kadın sığınma evlerine 61 kadının girişi yapılmıştır.

Ayrıca yoksulluk riski altında bulunan, ekonomik sorunlar yaşayan ve bu amaçla meslek edinmek amacıyla belediyeye 2015 yılının ilk 10 ayında 2193 kişi başvurmuş, başvuranların minimum %20'sini kadınlar oluşturmuştur.

Kentte kadınların işgücüne katılımının önünde sektörlerin yapısı, işverenlerin algısı, toplumsal normlar gibi sorunlar olmakla beraber, kadınların daha yoksul ve yoksun bırakılmış olması, işgücüne dâhil olmamaları ve yaşadıkları şiddet vb. sebepler ile ekonomiye katılmak zorunda kalmaları gibi sorunlar da bulunmaktadır. Hedef gruplar buna benzer pek çok dezavantajı birlikte yaşayan kadınlardan seçilmiştir.

Projenin diğer bir hedef grubunu tekstil işletmeleri oluşturmaktadır. Firmalar son bir kaç yıldır büyümeye ve üretim kapasitelerini arttırmaya çalışmaktadır. Ayrıca ildeki yeni yatırımlar incelendiğinde en çok firma kuruluşunun tekstil sektöründe olduğu görülmektedir. Tekstil ihtisas OSB de yeni yatırımların gelişmesinin önünü açmaktadır.

Sektörde üretim emek gücüne dayandığı için nitelikli işgücü ve işgücünün sürekliliği oldukça önemlidir. Ayrıca üretim bandı özellikle kadınların çalışmasına daha uygun olup, sektörde genel-

de kadınların istihdam edilmesi tercih edilmektedir. İlde tekstil ve hazır giyim sektöründe yaklaşık 3.000 kişi istihdam edilmekte ve bunun yaklaşık %70'ini kadınlar oluşturmaktadır. Tekstil İhtisas OSB bünyesinde de yaklaşık 7.500 kişinin istihdam edilmesi öngörülmektedir. Bu nedenle, işletmelerin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik projeye ve benzer çalışmalara ilgi ve katılımları özellikle dernek üzerinden daha çok gelişmiştir.

Proje sonuçları açısından değerlendirildiğinde,

Hazır giyim sektöründe faaliyet gösteren firmalar ağırlıklı fason üretim yapılmaktadır. Çalışanların verimliliği önemli bir sorun olup, kayıt dışı çalışma da yaygın olarak görülmektedir. Projede ortaklaşan firmalar ve dernek üyeleri ağırlıklı olarak 90 ve üzeri eleman çalıştıran firmalardır. İşgücünün sürekli sirkülasyonu ve uyumu temel sorun olarak görülmektedir. İşletmelerin düzenli olarak çalışacak, sürekliliği olan ve işe başlamadan önce temel bilgilere sahip kadın çalışanlara ihtiyacı bulun-

maktadır. Kadınların bu alanda eğitimi ve işe uyumun sağlanması da diğer sektörler ve faaliyet alanlarına göre daha kolaydır. Bu nedenle sunulan eğitimler ile kadınların istihdama katılması çok daha kısa sürede gerçekleşebilmiştir.

Dezavantajlı kişilerden seçilen hedef gruplardan 150 kişiye tekstil teknolojisi ve hazır giyim alanında eğitim verilmiş ve en az %50'sinin işletmeler bünyesinde istihdam edilmesi hedeflenirken, eğitim alanların yaklaşık %76'sının üzerinde bir istihdam gerçekleştirilmiştir. Eğitimini tamamlayan ve sertifika almaya hak kazanan 139 kişiden 105 kişi istihdam edilmiştir. Bu durum projenin başarısını gösteren önemli bir performans göstergesidir.

Tabi ki sorun istihdam sonrası süreçlerin iyileştirilmesini de gerektirmektedir. Bu amaçla, Yereldeki tekstil işlemlerinin dezavantajlı grupların eğitimi için çalışma koşullarının analiz edilmesi çalışması ve bunun firmalara zaafalarını göstermesi önemliydi.

Tekstil ve hazır giyim sektörleri diğer tüm sektörlerle göre daha çok kadın işgücüne dayalı sektörlerdir. Ancak işletmelerin fiziki koşulları, işverenlerin kadın istihdamına yönelik algıları da kadınların istihdamını ve istihdamdaki sürekliliğini olumsuz etkilemektedir. İşletme içinde daha niteliksiz işlerde, daha düşük ücretlerde ve daha fazla sömürüye maruz kalarak çalışmaktadırlar. Toplum içinde pek çok mağduriyeti yaşayan kadınların istihdamı için yapılan çalışmalarda da kadına yönelik işyerindeki algının ve yaklaşımların aşılması önemli bir sorundur. Proje çalışması, işletmeler ile yapılan görüşmeler, çalışma koşullarının ve işverenlerin algısının analizi, dernek üyesi işletmeler ile paylaşılması ve geliştirilecek ayrımcılıkla mücadele ve toplumsal cinsiyet eğitimleri ile bu soruna yönelik en azından farkındalığın sağlanmasına, algının tartışılmasına yönelik katkı sunmuştur. Analiz çalışmasının özellikle dernek üyesi firmaların kadın istihdamı ve istihdamdan beklentilerindeki algıların aşılması, kadınların işletme içinde çalışması için sağlanması gereken asgari koşulların oluşturulması konusunda ortaklaşmaları için katkıları olmuştur. Dolayısıyla faaliyetin sonucunda oluşturulan analiz raporu ile birlikte, bu raporun işletmeler tarafından tartışılması, sahiplenilmesi de proje sonrasında yaratacağı etkiler açısından önem arz etmiştir.

Toplumsal cinsiyet algısı ile ilgili daha çok büyük işletmeler ile görüşme imkânı bulunmaktaydı. Daha küçük işletmeler ve atölyeler bu tür görüşmelere kapalı oldukları için sadece ticaret ve sanayi odasına kayıtlı ve ağırlıklı olarak dernek üyesi işletmeler ile görüşülebildi. Firma görüşmelerinde;

- İşletmede sağlanan istihdamın profili
- Kadınların işletme bünyesinde çalıştıkları iş alanları ve pozisyonları
- İşverenlerin kadın istihdamı konusundaki algıları
- İşletme bünyesinde kadın istihdam ederken karşılaştıkları sorunlar
- İşletme bünyesinde herhangi bir toplumsal cinsiyet eşitliği programının uygulanıp uygulanmadığı

Konusunda geri bildirimler alınarak değerlendirilmesi sağlandı.

İşverenler ile görüşme yapılan işletmeler bünyesinde çalışanlar ile de görüşmeler yapıldı. 136 kadın, 26 erkek çalışan ile görüşüldü. Erkek çalışanlarda;

- Sektörde çalışma süreleri ve çalışma pozisyonları
- Çalıştıkları sektör ile ilgili değerlendirmeleri

- Çalışma koşulları ile ilgili değerlendirmeleri alındı.

136 kadın çalışan ile yapılan görüşmede;

- Çalışan kadınların yaş aralıkları, eğitim seviyeleri, çalışma pozisyonları
- Çalışma hayatına ve sektöre ilişkin değerlendirmeleri
- Çalışma hayatına ailelerinin yaklaşımı
- İşletme fiziki koşulları ile ilgili değerlendirmeleri
- Kadınların çalışmaları ile ilgili değerlendirmeleri
- Toplumsal cinsiyet algıları
- Kadınların çalışma hayatına katılımları ile ilgili yasal düzenlemeler konusundaki görüşleri alınmıştır. ■

Proje Amacı	Gösterge/Hedef Değer	Gerçekleşen
Proje Amacı 1- Dezavantajlı kişilerden seçilen hedef gruplarından 75 kişiye tekstil teknolojisi, 75 kişiye de hazır giyim alanında eğitim verilmesi	Hedef 1: Mesleki eğitime katılan kişi sayısı - 150	Eğitim alan: 150 Kursu bitiren:139
Proje Amacı 2- Girişimcilik eğitimi alan 5 kadının Kosgeb desteği ile kendi işini kurması için desteklenmesini sağlamak	Hedef 2: İş kurma süreci desteklenen ve iş danışmanlık hizmeti sunulan dezavantajlı kadın sayısı - 5	5
Proje Amacı 3- Dezavantajlı gruplardan kadınların işgücü piyasasında ayrımcılığa uğramasını engellemek için işletmelerin ayrımcılık ile mücadele, her insanın eşit koşullarda eşit ücretler ile iş hakkı konusunda farkındalıklarını sağlamak	Hedef 3: Farkındalık yaratma ve ayrımcılıkla mücadele eğitimleri 15 grup – 450 kişi	15 grup – 497 kişi
Proje Amacı 4- Tekstil ve hazır giyim sektöründe işletmelerin fiziki, yönetim, insan kaynakları, üretim vb. altyapılarının kadın istihdamı için uygunluğunu analiz etmek.	Hedef 4: İşletmeler ile görüşmeler ve analiz yapılması, 100 işletme	40 işletme, 162 çalışan görüşmeleri ve 1 analiz kitapçığı
Proje Amacı 5- Eğitim alan kadınlardan 50 kişiye girişimcilik eğitimleri ve sertifikası vermek	Hedef 5: Girişimcilik Eğitimine Katılan dezavantajlı kadın sayısı - 50	53 kadının girişimcilik sertifikası alması ve KOSGEB desteğinden faydalanmak için iş kurma süreci desteklenen 5 kadın
Proje Amacı 6- Dezavantajlı grupların istihdamı konusunda yerel kurumlar ve işletmeler arasında işbirlikleri sağlamak	Hedef 6: 25 işletme	58 işletme, 9 yerel kurum (DTSO, DESOB, KARACADAĞ KA, KOSGEB, DBB, DİSİAD, DİKAD, DOĞÜNSİFED, MEKSA)
Proje Amacı 7- Eğitim gören kadınların MEB, KOSGEB ve alınan eğitim alanlarında sertifikalandırılmasını sağlamak	Hedef 7: Verilen sertifika sayısı – 380	859
Proje Amacı 8- Dezavantajlı kişilerden seçilen hedef gruplarından en az %50'sinin işletmeler bünyesinde istihdam edilmesinin sağlanması	Hedef 8: İstihdam edilen dezavantajlı kadın sayısı - 75	İstihdam edilen: 105
Proje Amacı 9- 7 Modülde mesleki eğitim, 1 modül uygulamalı girişimcilik, 1 de Ayrımcılıkla mücadele eğitimleri vermek	Hedef 9: Eğitim sayısı - 9	9

İHKİB'TEN ŞANLIURFA'YA 7.500 KİŞİLİK DEV PROJE: HOSAB

Üyelerimizin rekabet gücünü artıracak yatırımlara yönlendirme misyonu ile başlattığımız HOSAB Projesi ile yatırımcılar Şanlıurfa'ya sağlanan yatırım teşviklerinden yararlanma şansını yakalıyor.

Hikmet TANRIVERDİ

Proje Aşamasında İHKİB Başkanı

1. İHKİB olarak hazır giyim sektörünün ekonomideki yeri konusunda bilgi verebilir misiniz?

Hazır giyim ve konfeksiyon sektörü Türkiye ekonomisinin en önemli sektörlerinin arasında ön sırada yer almaktadır. En çok ihracat gerçekleştirilen iki büyük sektörden biri konumundayız. Yıllık 14'ü net olmak üzere toplamda 17 milyar dolarlık ihracat ile ülkemize önemli ölçüde döviz girdisi sağlıyoruz. Sektörümüz bu açıdan en fazla katma değer yaratan sektörlerin arasında ön sırada gelmektedir. Toplam istihdamın yüzde 4,2'sini, imalat sanayi istihdamının ise yüzde 14'ünü tek başında

üstlenen Hazır giyim ve konfeksiyon sektörü, sadece üretimde 500 bine yakın istihdam sağlamakta. Yan sektörler ve dolaylı istihdamla birlikte hazır giyim sektörünün istihdamı 1,5 milyona ulaşmaktadır. Sektör, kadın istihdamı ve katılımı yönünden de öncü ve lider sektör olup istihdamının yarısı kadınlardan oluşmaktadır.

Hazır giyim ve konfeksiyon sektörü Türkiye'nin 81 ilinde üretim yapmakta ve 200'ün üzerinde ülkeye ihracat gerçekleştirmektedir. Sektör, kilogram başına 20 dolar gelirle, katma değerli ihracatta da ilk üç sırada yer almaktadır. Hazır giyim ve konfeksiyon sektörü imalat sana-

yisinde kg başına ihracat gelirini orta vadede 40-50 dolara çıkarma kapasitesine sahip tek sektör konumundadır.

Hazırgiyim ve konfeksiyon sektörü düşük miktarda sermaye ile yatırım yapabilme imkânı ile düşük ve orta vasıflı çalışanlara istihdam sağlayabilme özelliğinin yanı sıra kadınlara sağlanan istihdam ile ülkenin her yerinde istihdam sağlayarak bir nevi sosyal güvenlik sigortası görevi yerine getirmekte ve ülkenin genel asayişine de olumlu katkıda bulunmaktadır.

2. Dünyada ve Türkiye’de tekstil sektörü nasıl bir dönüşüm içinde?

Dünyada ve Türkiye’de tekstil ve hazırgiyim sektörü hızlı bir dönüşüm ve değişim trendi içinde bulunmaktadır. Öncelikle tedarik zincirinin dijitalleşmesi kapsamında gelişen yeni teknolojiler ve büyük veri analizi tüm hazırgiyim tedarik zincirini uçtan uca değiştirmekte ve yeni gelir ve verimlilik fırsatları yaratmaktadır.

Sektördeki diğer bir değişim ve dönüşüm trendi ise otomasyon kapsamında üretimde verimliliği ve kaliteyi artırmak için Endüstri 4.0 uygulamalarının kullanımı yaygınlaşmaktadır.

Sektörün diğer bir değişim dinamiği olan yakından tedarik trendi kapsamında özellikle orta ve üst segmentte pazara hızlı erişim için yakın tedarik merkezleri tercih edilmektedir.

Sektörde yaşanan diğer önemli bir değişim de internet perakendeciliğinin yükselişi olup satışlarda internetten satış kanalının payı artmaktadır. İnternetten satışlar, bir yandan tüketiciye doğrudan

ulaşma imkânı sağlarken, diğer yandan da sipariş porsiyonlarının küçülmesi ve teslimat süresinin kılmasını da sağlamaktadır.

Tekstil ve hazırgiyim sektöründe sürdürülebilirlik ve uyum trendleri kapsamında özellikle gelişmiş ülkelerde tüketicilerin sürdürülebilir ürünlere ve çevre, sağlık ve güvenlik standartlarına uygun işletmelerde üretilmiş ürünlere talebi giderek artmaktadır.

Türkiye açısından bakıldığında önümüzdeki dönemde Türk hazırgiyim sektörünün tedarik

zincirinin dijitalleşme sürecine gireceği ve üretim tarafında da otomasyonun artacağı öngörülmektedir.

Diğer yandan, Türkiye’de de internet perakendeciliği yükselişte olup perakende hazırgiyim ürünleri satışlarında internetten satış kanalının payı artmaktadır.

Ayrıca ülkemizde tüketicilerin sürdürülebilir ürünlere ve çevre,

sağlık ve güvenlik standartlarına uygun ürünlere talep de günden güne artmaktadır.

3. Yaşanan rekabet ortamı sektörü nasıl etkiliyor?

Dünya hazırgiyim ve konfeksiyon sektöründe son yıllarda daha da artan biçimde küresel öl-

çekte sıkı bir rekabet söz konusudur. Di-

ğer yandan, giderek artan rekabete karşın Türk hazır giyim ve konfeksiyon sektörü, hızlı modaya uygun üretim yapabilen, lojistik anlamda oldukça güçlü ve deneyimli, hedef pazarlarına yakın ve teknoloji kullanımına yatkın bir sektördür.

Öte yandan, Türkiye hazır giyim sektörünün son 10 yıldaki ortalama büyüme hızı dünya ortalamasının yarısı seviyesindedir. (% 2,6'ya karşılık % 5,1)

Asya'nın farklı bölgelerinde bir çok ülke, üretim ve işçilik maliyetlerinin düşüklüğü avantajına dayanarak fiyat rekabeti ile küresel pazarlarda kendine yer edinmiş bulunmaktadır. Düşük maliyet ile avantaj sağlayan bu ülkeler

hazır giyimde dünya ticaretinden geçmişe göre daha fazla pay almaktadır.

Giderek sıkılaştan küresel rekabet diğer aktörler kadar Türk hazır giyim sektörünü de etkilemekte ve zorlamaktadır. Giderek zorlaşan uluslararası rekabet karşısında Türk hazır giyim sektörü yeni pozisyon almakta ve kendini değişime ve dönüşüme adapte etmeye çalışmaktadır.

Türk hazır giyim sektörünün karşı karşıya olduğu sıkı küresel rekabet baskısını kırabilmesi için yapılması gerekenler ve atılması gereken adımlar vardır:

- Üreticilerin dijitalleşmeye ciddi yatırım yaparak Türkiye'yi "en dijital tedarik zinciri" konumuna taşıması gereklidir.
- Küresel marka olma potansiyeli yüksek Türk markalarına yatırım yapılarak dünyada ilk 100'deki
- Hızlı moda tasarımı ve katma

değeri yüksek ürün üretme yetkinliklerimizin artırılarak bu konuda en çok bilinen ilk 5 ülke arasına girmek hedeflenmektedir.

4. Sektör sorunlarına çözerken Şanlıurfa'daki Hazır Giyim Konfeksiyon Sanayi Alanı Projesi'ni (HOSAB) hazırlama nedenleriniz hakkında bilgi verebilir misiniz?

HOSAB; Şanlıurfa II. OSB içerisinde 13 hazır giyim firmasının ortaklık anlayışıyla rekabet avantajı sağlamak üzere yatırım kararı aldığı bir kümelenme modelidir ve Türkiye'nin ilk Hazır giyim Organize Sanayi Bölgesi olarak 350 dönümlük bir alanda kurulmuştur. HOSAB'ın tam kapasite faaliyet geçmesi ile birlikte 7 bin 500 kişiye istihdam sağlanması öngörülmektedir.

Çalışmalarına 2014 yılında başlanan HOSAB projesi; Şanlıurfa OSB, Şanlıurfa TSO ve İHKİB ortaklığında yürütülmektedir. Bölgede firmalara hizmet verecek ve firmaların ortak rekabetine zemin sağlayacak bir Küme Koordinasyon Merkezi yer alacaktır. Küme Koordinasyon Merkezi GÜDÜMLÜ Proje desteği kapsamında Karacadağ Kalkınma Ajansı tarafından 2016 yılı Ocak ayında onaylanmıştır. Merkezin 2018 yılında faaliyete geçmesi planlanmaktadır.

5. HOSAB konusunda bizlere bilgi verebilir misiniz? Projede son durum nedir?

İstanbul Hazır Giyim ve Konfeksiyon İhracatçıları Birliği ile Şanlıurfa İkinci Organize Sanayi Bölgesi Yönetimi arasında 5 Nisan

Türk

markala-

rının sayı-

sının 5'e çık-

rılması ve böylece

perakendeden ihracatı

geliştirmek gereklidir.

- Hızlı moda tasarımı ve katma

2013 tarihinde imzalanan Şanlıurfa Hazır Giyim ve Konfeksiyon Sanayi Yatırımı ve Yer Tahsis Protokolü ile yeni yatırım teşvik paketi kapsamında 6. bölgede ve en avantajlı iller arasında yer alan Şanlıurfa İkinci Organize Sanayi Bölgesi içinde sektörel bazda ilk örnek kümelenme projesi olan Hazır Giyim Organize Sanayi Bölgesi'nde (HOSAB) yatırım yapmak isteyen Hazır Giyim ve Konfeksiyon firmalarının başvuruları alınmaya başlamıştı. Organize Sanayi Bölgesi içinde toplam tahsis edilen alan 350 bin m2 olup, gelen başvurular neticesinde tüm alanlar talepte bulunan firmalara tahsis edilmiş durumdadır. Halihazırda 15 firma ile yer tahsis için sözleşmesi imzalanmıştır. Bahse konu firmalar içinde 1 firmamız bölgede faaliyete geçmiş olup 5 firmamız ise inşaat aşamasındadır. Bununla birlikte proje aşamasında yer alan diğer firmalarımızın da en kısa zamanda inşaat çalışmalarına başlayıp faaliyete geçeceklerini öngörüyoruz.

HOSAB içerisinde yatırımcıların ortak ihtiyaçlarına cevap verecek Küme Koordinasyon Merkezi'nde ise sona yaklaşıldı. Küme Koordinasyon Merkezi HOSAB'a yatırım yapan işletmelerin faaliyetlerini kolaylaştıracak, verimliliklerini artıracak ve ortak ihtiyaçlarına cevap verilecektir. Genel amacı, bölge illerinde imalat sanayinin geliştirilmesi ve ekonomi içindeki payının artırılması olarak belirlenmiş olan bu projenin özel amacı Şanlıurfa organize sanayi bölgesi içinde kurulmakta olan Hazır Giyim Organize Sanayi Bölgesinde faaliyet gösterecek olan firmaların ortak ihtiyaçlarına cevap verecek bir tesisin kurulması ve böylelikle

Bölgede sanayi altyapısının iyileştirilmesidir. Küme Koordinasyon Merkezi Projesi'nde geçtiğimiz yıl itibari ile mimari süreç ve tasarım danışmanlığı aşamaları tamamlanmış ve inşaat yapımına geçilmiştir. Halihazırda kaba inşaatı tamamlanan Merkezin faaliyete geçmesi ile birlikte eğitim salonları, idari bölümler, İşkur ve KOSGEB gibi kamu kurum temsilcilikleri, yedek parça satış-bakım oranım vb. kullanımlara yer verilecektir. Merkezin 2018 yılı içerisinde faaliyete geçmesi hedeflenmektedir. Bu vesile ile Projemize gerek finansal gerekse sahada verdiği teknik destekler dolayısı ile Karacadağ Kalkınma Ajansı'na teşekkürlerimizi sunarız.

6. Proje tamamlanırsa istihdama katkısı ne olacaktır?

HOSAB'ın tam kapasite faaliyet geçmesi ile birlikte 7 bin 500 kişiye istihdam sağlanması öngörülmektedir. Küme Koordinasyon Merkezi'nde sağlanacak istihdam ve bu bölgeden beslenecek yan hizmet alanları ile beraber sağlanacak istihdamın bu değer çok daha üstünde olacağını öngörebiliriz.

7. Şanlıurfa'yı tercih etme sebepleriniz nelerdir?

Hazırgiyim sektörü perakende ile beraber yaklaşık 1,5 milyon kişinin istihdam edildiği emek yoğun bir sektördür. Diğer yandan ürettiği katma değer ve ihracatı ile ülkemiz ekonomisinin başat sektörlerinden birisidir. Bu yönleri itibari ile ulusal politikalarımızda Güney ve Doğu Anadolu illerimizin kalkınmasında sektörümüzün özel bir yeri olduğunu görüyoruz. Bu politikaların bir sonucu olarak yatırımcılarımızın Güney ve Doğu

Anadolu illerimize verilen teşvikleri en iyi şekilde değerlendirmeleri gerektiğini düşünüyoruz. Üyelerimizin rekabet gücünü artıracak yatırımlara yönlendirme misyonu ile başlattığımız HOSAB Projesi ile yatırımcılar Şanlıurfa'ya sağlanan yatırım teşviklerinden yararlanabilmekteler. Yatırım yeri tahsisinden, sigorta prim desteğine ve KDV istisnasına kadar pek çok alanda sağlanan teşviklerin yanı sıra artık Şanlıurfa'da tekstil sektöründe çalışma kültürünün de yerleşmeye başladığını görüyoruz.

8. HOSAB projesi ne üyelerinizin ilgisi ne durumda?

Üyelerimizin yüksek ilgisini ortaya koyan en önemli gösterge 350 bin m2'lik alanın tamamının tahsis edilmiş durumda olmasıdır. Tahsis edilen arsaların bazılarında fiili olarak üretime geçilmiş olup, bir bölümünde ise yakın gelecekte üretime geçilmesi beklenmektedir.

9. İHKİB olarak HOSAB benzeri projeleri hayata geçirmeyi düşünüyor musunuz?

Birliğimiz, ulusal ve uluslararası projelerde edindiği deneyim ve birikimini, üyelerinin faaliyet gösterdiği tüm bölgelere yayarak genişlemek ve sürdürülebilirliğini sağlamak amacı ile sektöre ışık tutmayı ve sektörel kalkınmayı desteklemeyi kendine misyon olarak benimsemiştir. Bu kapsamda ihracatçılarımız bir araya getirilerek; üretim kalitelerini artıran, yerel ve uluslararası bağlantılarını güçlendiren ve sürdürülebilir ihracatın mutlak unsurları olan sosyal sorumluluk şartlarında devamlılığı sağlayan uygulanabilir projeler geliştirilmekte ve yürütülmektedir. ■

DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE İPEKBÖCEKÇİLİĞİ VE KULP İPEK İPLİK ÜRETİM TESİSİNİN SEKTÖRDEKİ ÖNEMİ

CİHAN GÜREŞ

Kulp Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdür V.

İpekböcekçiliği üretiminin Anadolu toprakları üzerindeki geçmişi 1500 yıl öncesine dayanmakta olup, ipekböceğinin tek besin kaynağı olan dut yaprağını sağlayan dut fidanı yetiştirilmesinden ham ipek elde edilinceye kadar olan aşamalar (dut yetiştirilmesi, ipekböceği damızlık ve hibrit tohum üretimi, inficar, bakım ve beslemesi, koza üretimi, kozadan ipek çekilmesi, gen kaynaklarının korunması ve bunlarla ilgili biyolojik, patolojik ve teknolojik araştırmalar ipekböcekçiliği olarak tanımlanmaktadır.

Nüfusun önemli bir kısmının tarım sektöründe istihdam edildiği

ülkemizde ipekböcekçiliği, ekonomik, kültürel ve geleneksel bir yardımcı tarım kolu olarak varlığını sürdürmektedir. İpekböcekçiliği; üretim araçlarının son derece basit olması, küçük aile işletmelerinde yaprak kesme ve taşıma işçiliği hariç tüm faaliyetlerin, yaşlı, engelli ve çocuk gibi emeğini diğer tarımsal alanlarda değerlendirme olanağı bulamayan aile fertlerince yapılabilmesi, kırsal alanda göçü ve gizli işsizliği önlemesi, bir ay gibi kısa zamanda elde edilebilmesi ve nakite dönüştürülebilmesi gibi avantajlara sahiptir ve tarımsal gelirin daha dengeli dağılmasında önemli derecede etkili olmaktadır.

Ayrıca ipekböcekçiliği, çevre ile uyumlu ekolojik bir üretim dalıdır. Üretim süresince sadece dut yaprağı tüketmesi, hiçbir katkı maddesi ve ilacın kullanılmaması ve çevreyi kirletecek atık madde bırakmaması bu üretim dalının önemli üstünlükleridir.

İpekböcekçiliğinden elde edilen gelir, üreticinin paraya en çok gereksinim duyduğu, tarımsal üretim için girdilerin temin edilmesinin zorunlu olduğu bir dönemde, üreticinin en büyük yardımcısıdır. Yaş koza ürününün 35-45 gün gibi çok kısa bir zamanda elde edilmesi, pazarının hazır olması, diğer tarım ürünlerinin üretimini de olumlu

yönde etkilemektedir.

İpekböcekçiliği, dut ağacının yetiştirilmesi her yerde yapılabilir. Ülkemiz, coğrafi konumu nedeniyle diğer ülkelere göre daha şanslıdır. Çünkü Orta Doğu Anadolu'nun kurak bölgeleri ile Doğu Anadolu'nun yüksek yaylaları dışında her yerde dut ağacı yetiştirilebilir. Bu nedenle, iklim, toprak, topoğrafik koşullar ve sosyal yapısı dikkate alındığında, ülkemizin hemen her bölgesi ipekböceği yetiştirmeye uygundur.

İpekböcekçiliği, yan uğraş dalı olarak tarımsal geliri artırırken, son 25 yıldan beri ipek halı ihracatı da, ülkemizin döviz getiren kaynaklarından biri olmuştur. Üretim tamamina yakını ihraç edilen ipek halıcılıktan elde edilen döviz girdisi bazı yıllar 100 milyon doları geçmiştir.

Japon bilim insanlarının ipekböceği fizyolojisi ve genetiğini inceleyerek 100 yılı aşkın süreyle çalışmaları sonucunda geliştirdikleri yüksek verimli, hastalıklara dayanıklı ve hayat devreleri kısa yeni polihibrit ipekböceği ırkları Japonya ve İtalya'da yetiştirilmeye başlanmıştır. Bunlardan elde edilen kozalardan sağlanan yüksek ipek randımanı ipekböcekçiliğinde bir çağ değişimine yol açmıştır.

Türkiye'de ise yetiştiricilikte en çok kullanılan "Bursa Beyazı" ırkının yerine polihibrit yetiştiriciliğine 1962 yılında başlamış ve 1974 yılından sonra üretimde kullanılan Bursa Beyazı ve Hatay Sarısı gibi düşük verimli ırklar yerine tamamen polihibrit yetiştiriciliğe geçilmiştir.

Ülkemiz geçmiş dönemlerde Dünya yaş koza ve ham ipek üretiminde sayılı ülkelerden olmasına rağmen, özellikle 1980'li yılların sonu

itibariyle gerek Dünya piyasalarındaki haksız rekabet uygulamaları, gerekse sanayileşmenin yol açtığı olumsuz etkiler nedeniyle üretimde önemli düzeyde bir düşüş yaşanmıştır. 1980'li yıllarda 2 milyon kg'ın üzerinde gerçekleşen yaş koza üretimi son yıllarda 150 bin kg seviyelerinin altına düşmüştür. Bu üretim azalışı sadece on binlerce üretici aileyi alternatif gelir imkânından yoksun bırakmamış, aynı zamanda ipek halı ve ham ipek üreticilerini olumsuz etkileyerek, ülkemizin milyonlarca dolarlık döviz gelirini kaybetmesine yol açmıştır. Yaş koza üretiminde yaşanan büyük oranlı, keskin düşüşler sonucunda ham ipek üretim tesisleri bir bir kapanmış; ülkemize her yıl yüz milyonlarca dolarlık ihracat getirisi sağlayan ipek halı sektörü, üretimde kullandığı ham ipekler açısından ithalata bağımlı hale gelmiştir. Ancak ülkemizin sahip olduğu coğrafi koşulların avantajı nedeniyle yerli kozalardan elde edilen ham ipeğin kalitesi ve parlaklığı hiçbir şekilde ithal ham ipekte sağlanamadığı için ipek halının kalitesi de düşmüştür.

TÜRKİYE'DE İPEKBÖCEKÇİLİĞİ YETİŞTİRİCİLİĞİ VE İPEK ÜRETİMİNDEKİ MEVCUT DURUM

İpekböceği Tohumu Üretimi

Kaliteli ipek üretimi için kaliteli ve ipek verimi yüksek koza elde etmek, bunun için de tohum ırklarını ıslah etmek ve sürekli yenilemek gerekmektedir. Bu amaçla, iki saf ırkın (Japon ve Çin) melezlenmesi ile elde edilen polihibrit ipekböceği tohumu üretimi 1972 yılında ülkemizde de üretilmeye başlamış ve üreticiye daha kaliteli ve ucuz tohum temini gerçekleşmiştir.

Ülkemizde şu anda polihibrit ipekböceği tohumu üretme yet-

kisi Bursa'da Kurulu bulunan Koza Tarım ve Satış Kooperatifleri Birliği'ne (Kozabirlik) verilmiştir. Tohum talebinin tamamı kendi üretimimiz ile karşılanmakta, zaman zaman tohum ihracatı yapılmaktadır. Tohum ihracatı genelde Mısır, Yunanistan, İran ve İtalya'ya yapılmaktadır.

Yaş Koza Üretimi/Satışlar:

Ülkemizde yaş koza üretimi, çeşitli ekonomik ve siyasi sebeplerle 1990 yılından 2001 yılına kadar hızlı bir azalma trendine girmiştir. Bu sebepler şöyle sıralanabilir:

- Dünya yaş koza üretiminde %70'lik bir paya sahip olan ve dünya ham ipek ve ipekli kumaş ticaretinde önemli rol oynayan Çin'in 1989 yılından itibaren koza fiyatlarını damping uygulayarak düşürmesi
- 1990'daki körfez savaşının olumsuz etkileri nedeniyle turizmin gerilemesi
- İran-Irak savaşının bitmesiyle İran'ın piyasalara dönmesi ve ipek halı ihracatının tıkanması
- Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından kurulan Türk Cumhuriyetleri'nden çok ucuz ve yasa dışı yollarla kuru koza ve ham ipek gelmesi
- Uzakdoğu'da başlayıp bütün dünya ülkelerini etkileyen Asya krizinin sonuçları
- Güneydoğu Anadolu bölgemizde yaşanan terör olayları
- Marmara bölgesinde sanayinin gelişmesi ve yoğun göç nedeniyle oluşan yapılaşma, zirai mücadele ilaçlarının aşırı ve bilinçsiz kullanılması

Böylece; yaş koza üretimimiz 1990-

2001 arasındaki 11 yılda yaklaşık %98 oranında azalmış, yaş koza üreten il sayısı 1990'da 41'den 2001'de 16'ya düşmüş, yaş koza üretiminde 90'lı yıllara kadar dünyada ilk 10 içinde yer alan ülkemiz, 2000 verilerine göre son sıralarda yer almıştır.

Ülkemizde koza üreticisinin korunması, üretimin artırılması ve fiyat istikrarının sağlanması amacıyla 1974-1980 yılları arasında devletçe destekleme alımları yapılmaya başlanmıştır. Ancak dışa kapalı bir ekonomi içinde uygulanan destekleme alımları sonucu Türkiye'de koza fiyatları dünya fiyatlarından bağımsız olarak oluşmuştur. 1980'den sonra yaş kozaya uygulanan destekleme fiyatının kaldırılması, ithalata konulan yüksek fonlara rağmen ham ipek ithalatının kolaylaştırılması ve ipek halı ihracatında bazı sorunların ortaya çıkması gibi nedenlerle, ülkemizde koza ve ipek fiyatları diğer ülkelerdeki fiyatların da altına düşmüş ve koza üretimi dalgalanmalar göstermiştir. 1991 yılından itibaren yaş koza üretimi tekrar devlet desteğindedir.

Emeğini ve ürününü değerlendirmesi bakımından pazarlama üretici için çok önemlidir. Ülkemizde koza üretiminin istenilen düzeyde olmaması ve yurt içinde yaygınlaştırılamamasının nedenlerinden birisi de yaş koza pazarlamasının gerektiği gibi yapılamaması olmuştur. Devlet desteğinin olmadığı yıllarda üreticinin yaklaşık %80'i ürününü tüccarlara satmayı tercih etmiştir. Bugün ise, pazarlama ile ilgili tek kuruluş Kozabirlik ve Kulp İpek İplik Üretim Tesisidir. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının vermiş olduğu yetki doğrultusunda Kulp İpek İplik Üretim Tesisi Diyarbakır ve ilçelerinde elde edilen

yaş kozaları almakta. Türkiye'nin diğer illerinde üretilen yaş kozalar ise Kozabirlik tarafından alınmaktadır. Kulp İpek İplik Üretim Tesisi tarafından alınan yaş kozalar Kulp ilçesinde bulunan işletmede çekimi yapılarak ham ipek iplik olarak iç piyasaya sunulmuştur. Kozabirlik tarafından alınan yaş kozalar kurutulup ihraç edilmektedir.

Ham İpek Üretimi ve Endüstrisi

90'lı yıllara kadar istikrarlı bir şekilde giden ham ipek üretimi-miz 90'lı yılların başında kademeli bir düşüş göstermiştir. Bunun en önemli sebebi, körfez savaşının yarattığı olumsuz ekonomik gelişmelerin turizmimizi geriletmesi ve İran'ın piyasalara dönmemesinin ipek halı ihracatımızı tıkamasıdır. Bunun sonucunda ipek halının hammaddesi olan ham ipeğin üretimi, 1990 yılından itibaren giderek düşmeye başlamış ve 2001 yılında 7,5 ton ile tarihinin en düşük seviyesine inmiştir. Ülkemizde üretilen ham ipeğin tamamına yakın bir bölümü ipek halı üretiminde kullanılmaktadır. Ancak ülkemiz ham ipek üretimi, ipek halı sektörünün ihtiyacını karşılamaktan çok uzaktır. Bu nedenle özellikle son yıllarda ham ipek ithali yoluna gidilmiştir. Ülkemizin yıllık ham ipek ihtiyacı 90 ton civarındadır. 3 ton Kulp İpek İplik Üretim Tesisi tarafından karşılanmakta olup 87 ton ham ipek açığının ithalat yolu ile karşılanması gerekmektedir. İthalat özellikle, Çin, Brezilya, Özbekistan ve Kırgızistan'dan yapılmaktadır.

Ülkemizde üretilen ipek halının %100'e yakını ihraç edilmektedir. İhracat genelde, Almanya ve Fransa başta olmak üzere Avrupa ülkelerine ve Amerika'ya yapılmaktadır. 2005 yılında ipek halı ihracatımız toplam halı ihracatının

yaklaşık %12'sini oluşturmuştur. İhraç edilen ipek halıdan büyük miktarlarda döviz elde edilmektedir.

Avrupa, Ortadoğu ve Balkanları en büyük ipek iplik fabrikası Kulp İlçemizdeki ipek iplik üretim tesisidir. Bu fabrikanın dışında ham ipek çekimi sadece mancınıkla küçük aile işletmeleri tarafından yapılmaktadır. Bunlar genelde Ödemiş, Milas, Samandağ başta olmak üzere Bursa, Bilecik ve Alanya'da bulunmaktadır. Mancınıklarda çekilen ham ipek daha düşük maliyetli olmakla birlikte kalitesi düşüktür.

Boya, büküm, dokuma ve apre gibi işlemleri kapsayan ipekli tekstil endüstrisi, Osmanlı İmparatorluğu'ndan bu yana çoğunlukla Bursa ve çevresinde yer almıştır. 1980'li yıllarda sadece Bursa'da üretim yapan 18 ipekli tekstil fabrikası, ipek iplik ve kumaş piyasasındaki rekabet yüzünden üretimlerini polyester ve pamuğa kaydırmıştır. Neredeyse tek ipekli mamul olan ipek halının dokunması ise, Bilecik, Bursa, İzmir, Hatay, Kayseri, Diyarbakır ve Hareke'de el tezgâhlarında yürütülmektedir.

İstihdam

İpekböcekçiliği sektöründe yaş koza üretiminden, nihai ürün olan ipek halının satışına kadar sektörden yüz binlerce kişi istihdam edilmektedir. Türkiye'de sadece yaş koza üretiminde yaklaşık 3.000 aile işletmesi yer almaktadır. İpekböceği tohumu üretimi ile depolar-daki kuru kozaların muhafazası ve tasniflendirilmesi işlemlerinde de yüzlerce işçi çalıştırılmaktadır.

Diğer taraftan geleneksel yöntemlerle kozadan ipek çekimi, bükümü, boyaması gibi alanlarda faali-

yet gösteren 100'ün üstünde firma bulunmaktadır. 2010 yılı rakamlarına göre Türkiye'de ipek halı dokumacılığının yapıldığı köy sayısı 300'dür. Bu köylerde yaklaşık 20.000 aile işletmesinde bulunan yaklaşık 15.000 el halı tezgâhında genç kızlarımız ipek halı dokuması gerçekleştirmektedir. Özellikle turistlik yörelerde bulunan ipek halı satış mağazalarında da binlerce satış elemanı görev almaktadır.

Sektör yüz binlerce insana gelir sağlamanın yanında, üretimde özellikle kadınların ve yaşlıların aktif olarak yer alması nedeniyle, atıl işgücünün harekete geçirilmesini de sağlamaktadır.

Kulp ilçemizde yaklaşık 800 ipekböceği üretici bulunmaktadır. Ayrıca İpek İplik Üretim Tesisi ve Dokuma Atölyesinde 50 kişi istihdam edilmektedir.

DIYARBAKIR YÖRESİNİN SEKTÖRDEKİ YERİ:

Tarihçe ve 2000 Yılından sonraki gelişmeler

Diyarbakır iklim koşulları bakımından ipekböcekçiliğine çok uygundur. Diyarbakır'da ipekçiliğin geçmişi VI. yy'da Bizans İmparatoru Justinien'in girişimlerine kadar uzanır. Birinci Dünya Savaşı öncesinde 1908-1909 yıllarında Osmanlı imparatorluğunun yaş koza üretiminin günümüzdeki Türkiye sınırları içine düşeni 9000 ton civarında olup, bunun üçte biri Diyarbakır ve çevresinde üretiliyordu Bunun yanında, İran ve Kafkasya'ya önemli oranda tohum da ihraç ediliyordu. 1910-1914 döneminde Diyarbakır'da bin dolayında ipekli dokuma tezgahı vardı. Birinci Dünya Savaşı sırasındaki göçler ve özellikle ipekçilik ile uğraşan azınlıkların göçleri sonucunda ipekçilik çökmüştür.

1914-1934 arasında Diyarbakır'ın yurtiçi ulaşımının çok güç olması ve demiryolunun bulunmaması üretimin pazara ulaşmasını engellemiş ve düşen fiyatlar karşısında ipekçiliğin bırakılmasına neden olmuştur Birinci Dünya Savaşı sırasında tahrip edilen dutlukların son kalıntıları da kesilerek bunların yerine sebze bahçeleri kurulmuştur. Diyarbakır'daki ipek fiyatları Bursa'ya göre 1944'de %37,5 ve 1947'de %30 oranında daha düşüktür.

1930 yılında Diyarbakır'da Tarım Bakanlığı tarafından "Bölge İpek Böcekçiliği İslah İstasyonu" açılmıştır. Bu istasyon 1911-12 de Gümüşhane'de kurulmuş, iki yıl sonra 1913-14 de Elazığ'a taşınmış ve bir yıl sonra da kapanmıştır. 1923 yılında tekrar Elazığ'da açılmıştır ve 1930'da Diyarbakır'a taşınmıştır.

Diyarbakır'da Puşicilik, 16. yüzyıldan beri Süryaniler ve Ermeniler tarafından icra edilen bir meslek olarak 20. yüzyılın sonlarına kadar varlığını sürdürmüştür. Diyarbakır ve civar şehirlerde dokuma, altın ve gümüş işlemeciliği vs. gibi neredeyse bütün meslek gruplarının Süryani, Ermeni, Keldani gibi Müslüman olmayan dini gruplar tarafından icra edilmiştir. Diyarbakır ipek dokumacılığı babadan oğla, kuşaktan kuşağa geçen bir meslek olmuştur. 1960'lı yıllarda gayrimüslimlerin batıya göç etmeye başlaması, Müslümanların mesleğe yönelmesine zemin oluşturmuş, gittikçe artan göçlerle gayrimüslimlerin nüfusu azalmış ve meslek içinde ihtiyaç duyulan iş gücü karşılanamaz hale gelmiştir. Böylece Müslümanlar gittikçe artan bir iş gücü ile mesleğe aktif bir katılım sağlamış, zamanla alanda başarı göstermişlerdir.

1970 yıllarında Diyarbakır il merkezi başta olmak üzere Silvan, Lice, Kulp ve Hazro ilçelerinde önemli miktarda ipek böcekçiliği yapılmakta idi. Bu dönemde elde edilen yaş kozaların büyük bir bölümünün Bursa'ya götürülerek satıldığı görülmektedir. Zaman içerisinde yaşanan ekonomik ve siyasal gelişmeler ile göçler bu bölgemizde ipekböcekçiliğini durma noktasına getirmiştir.

2000'li yıllarda Diyarbakır'da ipekböcekçiliği tamamen bitmiştir. Kulp ilçemizdeki yerel yönetimlerin katkılarıyla 2000 yılında 5 üretici ile tekrar ipekböceği üretimine başlanılmıştır. 2008 yılında Kulp Kaymakamlığı tarafından Kalkınma Bakanlığına İpek İplik Üretim Tesisi projesi sunulmuştur. Proje 2008 yılında kabul edilmiş olup 2009 yılında başlamıştır. 2013 yılında Karacadağ Kalkınma Ajansı ile birlikte tesisin işletme projesi uygulanmıştır. İşletme ile paralel olarak ilçedeki ipekli dokuma tekrar canlandırılmış Ağacları, Zeyrek ve Kulp merkezde kurulan 3 adet ipek dokuma atölyesi ile saf ipekten Şal, fular, puşi ve kravat üretimine başlanılmıştır.

Bu dönemde uygulanmaya konulan projelerle üreticilerin özellikle Kulp İlçesi ve köylerinde üretime geri dönmesi sağlanmış ayrıca kurulan atölyelerde el dokuması ürünler ile üretim tekrar başlatılarak kadınların üretime katkısı sağlanmıştır. Nitekim birkaç yıl gibi kısa bir sürede Diyarbakır yöresi Türkiye yaş koza üretiminin %40'ını sağlar hale gelmiştir. Bu sayede bölgede, yaş koza üretim dönemlerinde kente köye ters göç sağlanmış, özellikle kadınların üretime katılmasıyla alternatif gelir imkanları yaratılmıştır.

İpekböcekçiliği Sericulture (Türkiye - Turkey)

	İpekböcekçiliği yapılan köy sayısı	İpekböcekçiliği yapan hane sayısı	Açılan kutu sayısı	Yaş ipek kozası
	Number of villages in sericulture	Number of households in sericulture	Number of opened boxes	Silk worm cocoon
	(adet - number)	(adet - number)	(adet - number)	(ton-tons)
1991	1 635	29 689	50 623	1 353
1992	1 009	17 703	27 732	782
1993	951	14 544	25 884	724
1994	647	12 151	17 953	452
1995	532	7 493	9 702	271
1996	398	5 756	7 529	215
1997	325	3 863	5 741	161
1998	255	3 115	4 543	136
1999	260	3 019	4 964	133
2000	230	2 210	3 147	60
2001	213	1 555	2 445	47
2002	327	2 356	3 839	100
2003	280	2 758	5 097	169
2004	273	2 888	5 161	143
2005	277	2 677	5 669	157
2006	233	2 527	5 699	127
2007	212	2 274	5 273	125
2008	195	2 193	5 564	125
2009	203	2 295	5 683	136
2010	194	2 134	5 477	126
2011	295	2 623	5 808	151
2012	342	2 572	5 576	134
2013	327	2 343	5 261	121
2014	340	1 760	3 739	80
2015	474	1 956	4 674	115
2016	576	2 001	5 303	103

YILLAR	ÜRETİCİ SAYISI	DAĞITILAN İPEKBÖCEĞİ TOHUMU (kutu)	ÜRETİLEN YAŞ KOZA MİKTARI (Kg)	ÜRETİCİLERE ÖDENEN YAŞ KOZA BEDELLERİ(TL)
2000	-	-	-	-
2001	5	5	90	405
2002	199	400	5.600	42.000
2003	379	800	24.007	240.070
2004	635	1350	34.949	349.490
2005	690	1630	44.690	491.590
2006	707	2000	36.106	433.272
2007	703	1956	44.178	574.314
2008	708	2052	39.966	599.490
2009	735	2358	47.102	753.632
2010	757	2261	44.361	798.498
2011	830	2231	53.130	982.905
2012	837	2257	49.160	1.155,260
2013	829	1840	49.700	1.217,650
2014	314	875	16.873	506.190
2015	736	1725	48.532	1.455.960
2016	570	1778	45.568	2.050.560,00
2017	667	1757	42.745	2.351.000,00

DÜNYA İPEK PİYASALARININ MEVCUT DURUMU, KULP'TA KURULAN İPEK TESİSİNİN AVANTAJLARI:

Dünya ham ipek üretim verileri aşağıdaki tablo'da belirtildiği şekildedir:

Tablo-3 Dünya ham İpek Üretimi

ÜLKE ADI	2007 (Ton)	2008 (Ton)	2009 (Ton)
Çin	108.420	84.000	70.980
Hindistan	16.245	16.332	15.610
Brezilya	1.220	1.117	811
Özbekistan	950	865	750
Tayland	760	1.100	665
Vietnam	750	680	550

Kaynak: Indian Silk Assc.

Söz konusu Tablo-3 'de görüldüğü gibi Çin Halk Cumhuriyeti Dünya ham ipek üretim kapasitesinin yaklaşık %80'lik kısmını elinde tutmaktadır. Ancak tablo'da da görüldüğü üzere son yıllarda başta Çin olmak üzere başlıca ham ipek üreticisi ülkelerin tamamında istikrarlı bir şekilde üretim azalışları olduğu dikkat çekmektedir. Nitekim 2010 yılı içerisinde de Çin'de yaklaşık %14'lük bir üretim düşüşü gerçekleşmiştir. Çin'de görülen üretim düşüşlerinin en büyük nedeni kırsal kesimlerden kentlere çok yoğun bir şekilde yaşanan işgücü göçü ile ipekböcekçiliğinin yoğun olarak yapıldığı Güneydoğu bölgelerinde sanayileşmenin hızla artmasıdır. Söz konusu olumsuzlukların giderilmesi için Çin Hükümetince alternatif üretim bölgeleri oluşturulmaya çalışılmışsa da, bu çabalardan olumlu bir sonuç elde edilememiştir.

Bu durumun sonucu olarak 2010 yılının ilk çeyreğinden itibaren Dünya ham ipek fiyatları artış eğilimine girmiş Mayıs 2010 ayın-

da Çin İpek Borsasında son onbeş yılın en yüksek satış fiyatlarına ulaşılmıştır. Özellikle 2010 yılı Ekim ayından itibaren fiyatlar tekrar tavan yapmıştır. Hâlihazırda Çin'den Türkiye'ye ithal edilen kaliteli ham ipeğin satış fiyatı 50 \$/kg seviyelerindedir.

Son yıllarda sektörde yaşanan bir diğer gelişme ise ipekböcekçiliği ve ipekçilik konusunda katma değer yaratmaya dönük olarak ar-ge ve inovasyon çalışmalarının yoğun bir şekilde gerçekleştirilmesidir. Nitekim başta Japonya, Güney Kore olmak üzere geçmişte ipek üretiminin yoğun olarak yapıldığı gelişmiş ülkelerde ipekböcekçiliği ürünlerinin bio-materyal olarak kullanılması yönünde ve teknik tekstil alanında birçok çalışma yapılmıştır. Günümüzde bu çalışmalardan çok önemli sonuçlar elde edilmiş olup, hâlihazırda piyasada ipekböceğinden üretilmiş nemlendirici ve besleyici kremler gibi kozmetik ürünleri diyabet ilaçları satışa sunulmuş durumdadır. Diğer taraftan başta ameliyat ipliği

ve antibakteriyel kumaşlar olmak üzere, ipek teknik tekstilde de büyük bir kullanım kapasitesine sahiptir. Kulp İpek İplik Üretim Tesisleri ileriki yıllarda üniversite ve araştırma enstitüleri ile gerçekleştireceği ar-ge çalışmaları fabrika atık sularından elde edeceği serilen malzemesi ile ipek tozunu kozmetik ve bio-medikal firmalarına yüksek katma değerler yaratarak satabilecektir.

Söz konusu Dünya konjonktürünün ülkemiz üreticileri açısından çok olumlu sonuçlar doğuracağı bir gerçektir. Geçmiş 30 yıllık dönemde Çin'in fiyat politikaları ile Dünya ham ipek fiyatlarının 140 \$/kg seviyelerden 12 \$/kg seviyelerine kadar gerilemesi sonucu ülkemizdeki yaş koza ve ipek üretimi bitme noktasına gelmiştir. Ülke içinde başta ipek halı dokumacılığı için ihtiyaç duyulan yıllık ortalama 200 ton civarındaki ham ipeğin ve ipek ipliğinin yurtdışından ithal edilmesini zorunlu hale getirmiş, oluşan fiyat rekabeti sonucunda ilk önce kalitesiz ham ipekler, daha

sonra ise kalitesiz taklit ipek halılar piyasaya girmeye başlamıştır. Ancak ham ipek fiyatlarında görülen artışlar ve ülkemizde ipekböceği kozası üretimini teşvik etmek için uygulanan destekleme programlarının olumlu sonuçları ile birlikte, koza ve ipek üretiminin tekrar canlanmaya başlanılmıştır. Bu bağlamda Kulp'ta kurulmuş olan İpek fabrikası çok önemli bir piyasa avantajına sahiptir.

Sektörün Türkiye'deki durumunu inceleyecek olursak; ülkemizde ihtiyaç duyulan ham ipeğin çok önemli bir bölümü ipek halı dokumacılığında kullanılmakta olup, diğer bir kullanım alanı da ipekli dokumalardır. Türkiye ham ipekleri ithal ederek, bu ipeklerin büküm ve boyama ile dokuma işlemlerini yurtiçinde gerçekleştirdikten sonra elde edilen ipek halıları ihraç etmektedir. Gerek yaş koza üretiminin yurt içi ipek ihtiyacını karşılayamaması, gerekse kaliteli ham ipek üretecek tesislerin olmaması nedeniyle ülkemiz 1990'lı yılların başından itibaren ham ipek ithalatına bağımlı hale gelmiştir. 2010

yılı yaş koza üretim miktarının 128.90 ton olarak gerçekleşmesi dikkate alındığında ipek ihtiyacının yurt içinden karşılanabilmesi için ilave olarak ortalama 700 ton yaş koza üretiminin gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Kulp ilçemizde kurulan İpek İplik Üretim Tesisi ipek çekim, büküm ve boyama ünitelerinin en büyük avantajı, günümüzde modern şartlarda ve uluslararası kalitelerde ipek ipliği üretimi yapabilecek bir tesis olmamasıdır. Başta ipek halı sektörü ile kumaş sektörü olmak üzere ülkemizin ihtiyacı olan ipek ipliklerinin tamamına yakını ithal edilmektedir. Yıllar itibarıyla ham ipek ithalat miktarları düşerken, ipek ipliği ithalat miktarları katlanarak artmaktadır. Bu durumun tek açıklaması başta ipek halı sektörü olmak üzere, imalatçıların ham ipeği geleneksel yöntemlerle işleyerek (büküm ve boyama işlemleri) ipek ipliği haline getiren yerli üretimden, ipeğin kalitesizliği sebebiyle vazgeçmeleridir. Nitekim bu durumun sonucu olarak, ülkemizde mancinikla ipek

çekimi ve geleneksel yöntemlerle ham ipek bükümü yapan işletmelerin tamamına yakınının faaliyetinde bulunduğu Bilecik'in Söğüt İlçesinde artık bu tarz işletmelerin tamamına yakını üretimlerine son vermiştir. Kulp ilçemizde bulunan ipek fabrikası mevcut durumda hiçbir şekilde satış sıkıntısı çekmemektedir.

İşletmenin faaliyetlerine karlılıkla devam edebilmesi için bölgede ipekböceği yetiştiriciliğinin teşvik edilerek, yaş koza üretiminin artırılması şarttır. Hammaddede (yaş koza) artışına paralel olarak tesis, iki hatta üç vardiya çalışır hale gelebilecek; üretim artışına paralel olarak da karlılık da artacaktır. Bir diğer önemli husus ise vardiya artışına bağlı olarak gerek işçilik gerekse genel üretim giderlerinin azalacağıdır. Diyarbakır bölgesi dut yetiştiriciliğine çok uygun olup, bölgenin sosyo-ekonomik durumu ipekböcekçiliği yetiştiriciliği için çok caziptir. Yurt dışında sadece ipekböcekçiliği için geliştirilen, yüksek verimliliğine sahip dut çeşitlerine ait fidanların

bir proje kapsamında üreticiye dağıtılması ve bu fidanlarla yeni dut bahçelerinin tesisi edilmesiyle, bir kaç yıl içerisinde oluşacak koza üretim kapasitesi ile fabrika en az günde iki vardiya ile çalışabilecek bir hale gelecek; bu durumun maliyet ve satışlara olumlu etkisi ile tesisin karlılığında önemli bir ivme yakalanmış olacaktır.

İpekçilik üretiminde şu anda ki Dünya konjonktürü de Türkiye'nin lehinedir. Zira Dünya yaş koza ve ipek üretiminin yaklaşık %75 ini gerçekleştiren Çin'de ve Çin'den sonra ikinci büyük üretici olan Hindistan'da yaş koza üretimi son 4 yıldır düzenli bir şekilde gerilemektedir. Bu durumun sonucu 2010 yılından itibaren Dünya ipek fiyatları yaklaşık %50'nin üzerinde artış göstermiştir. Özellikle Çin'de görülen üretim düşüşlerinin nedeni kırsal kesimlerden kentlere göç ve ipekböcekçiliği sahalarının sanayiye açılması gibi yapısal sorunlar olması nedeniyle yakın bir gelecekte üretim kayıplarının azaltılması imkânsız görülmektedir. Bu nedenle fiyatlar genel seviyesi yüksek seyredeceği için Türkiye gibi küçük üretici ülkelerin avantajlı durumları devam edecektir. Ülkemizde hâlihazırda uygulanmakta olan destekleme sistemlerinin devam etmesi ile birlikte önümüzdeki süreçte önemli bir oranda yaş koza ürününde üretim artışının sağlanacağı aşikârdır.

KULP İPEK İPLİK ÜRETİM TESİSİNİN BÖLGEYE VE İPEKBÖCEKÇİLİĞİ SEKTÖRÜNE OLAN ÇARPAN ETKİLERİ:

Güneydoğu Anadolu Bölgesi sosyal ve ekonomik yönden Türkiye'nin diğer bölgelerine göre daha geri kalmış bir bölgedir. Bölge genelinde ekonominin temelini tarım ve hayvancılık sektörü oluştur-

maktadır. Gerek son yıllarda terör örgütünün neden olduğu olaylar gerekse de üreticilerin kullanmakta oldukları geleneksel üretim biçimleri, verim ve kaliteyi önemli ölçüde düşürmektedir. Verim ve kalitenin düşmesi gelir seviyesinin de giderek düşmesine neden olmaktadır. Bununla birlikte bölge genelinde uygulanmakta olan üretim daha çok mono kültür tarıma dayanmakta, üretim modelleri çeşitlenememektedir.

Silvan Barajı Projesi ile birlikte öngörülen tarımsal faaliyetlerdeki değişimlerden sulamaya açılacak olan yerleşmelerde yoğunlaşacaktır. Sulama alanı dışında kalan yerleşkeler ise dolaylı yollardan ve nispeten daha az etkileneceklerdir. Kulp ilçemiz Silvan Barajı sulama alanı dışında olup, arazi varlığı yönünden de sınırlı kaynaklara sahiptir. Tarımsal sulama imkanının bulunmadığı bu ilçede gelir düzeyi görece olarak daha düşük seviyelerdedir. Kulp ilçesi ve köylerinin

ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. TÜİK verilerine göre ilçe nüfusunun toplamı 40.454 olup bunun 24.629'u (%60) köylerde yaşamaktadır.

Köylerin önemli gelir kaynakları tarım ve hayvancılık olup, ipekböcekçiliği de geleneksel olarak asırlardan beri yapılmaktadır. İpekçilik ve ipekli dokuma Diyarbakır ve yöresinde yüzyıllardır süre gelen geleneksel bir üretim koludur. Bölgenin son otuz yıl içerisinde yaşamış olduğu siyasi olaylar ile sosyo-ekonomik durumun tetiklediği göçler sonucunda ipekböcekçiliği üretimi bitme noktasına gelmiştir. Ancak 2000 yılında o dönemki Bölge Valiliğinin ve Yerel Yönetimlerin vermiş olduğu desteklerle ve uygulanan ipekböcekçilik projeleri ile Diyarbakır Kulp İlçesi ve köylerinde yaş koza üreticiliği teşvik edilmeye başlanılmıştır. Söz konusu çalışmaların sonucu olarak 3 yıl gibi kısa bir sürede sadece Kulp İlçesi ve 21 köyünde Türkiye yaş

koza rekoltesinin yaklaşık %35'lik kısmı karşılanır hale gelmiştir.

İpek çekim tesisinin faaliyet-te bulunması sonucu, tesisin ihtiyacı olan hammaddenin (yaş koza) tamamının bölgeden karşılanması hedeflenmektedir. Günümüze kadar bölgede üretilen yaş kozalar Kozabirlik tarafından satın alınmakta, Kozabirlik'te bu ürünleri hammadde olmak üzere başta yurtdışındaki müşterilerine satmakta idi. Ancak İpek Üretim tesislerinin devreye girmesi ile birlikte ipekböceği kozası ürünü yörede işlenerek yörede ilave katma değer yaratmıştır. Kapasite artışı sağlanarak bölgede yeni istihdamlar yaratmaktadır. Bu bağlamda halihazırda üretimin yoğun bir şekilde gerçekleştirildiği Kulp İlçesi haricinde, geçmiş yıllarda bu üretim faaliyette bulunmuş, ancak günümüzde çeşitli nedenlerle bu üretimden vazgeçmiş olan Lice, Hazro, Silvan gibi ilçelerde de tesis edilecek yeni dut bahçeleri ve üretimi teşvik edici önlemlerle ipekböcekçiliği tekrar canlandırılmaya çalışılmaktadır. Gerek ipek çekim tesisinin varlığı gerekse uygulanmakta olan mevcut mali destekleme sistemleri sayesinde yaş koza üreticilerine ürünü satın alma garantisi verilmekte, ürünün fiyatı üretim döneminden önce açıklanmaktadır. Bu sayede önünü görebilecek ve mali planlamasını yapabilecek olan üreticiler ipekböceği yetiştiriciliği için rahatlıkla ikna edilebileceklerdir.

Tesisin bölgeye sağlayacağı bir diğer avantaj ise, zaman içerisinde Diyarbakır ve yöresinin bir ipekçilik merkezine dönüşecek olmasıdır. Kırsal kalkınmanın teşvik edildiği bölge, sanayileşmenin hızla arttığı Batı bölgelerine nazaran ipekçilik sektörünün gelişmesi için çok daha uygundur. Nitekim İpek üretim

faaliyetlerinin artması ile birlikte, yerel yönetimlerce uygulanacak olan projeler kapsamında kurulacak olan atölyelerde ipek halı dokumacılığı yapılabilecek, sektördeki mevcut imalatçı firmalar üretim ayaklarını bu bölgeye kaydırarak binlerce genç kadınıma düzenli iş imkânları yaratacaklardır. Zira İpek Üretim Tesisi bir çekim ve cazibe merkezi görevini de üstlenecektir. Diğer taraftan Türkiye ipekçilik tüm imalatçı firmalar gereksinimleri olan yerli üretim ipek ipliği ve dokumacılık gibi tüm ihtiyaçlarını tek bir noktadan sağlayabileceklerdir.

İpekböceği yetiştiriciliği yapılan sahalarda hiçbir şekilde zirai ilaçlama yapılmaması gerektiğinden, hazırlanacak ilave projelerle bölgede organik tarımın yaygınlaştırılması da sağlanabilecektir. Bu sayede üreticiler pazarlama şansı oldukça yüksek ikinci bir üretim yapma şansına sahip olurken, bölgenin doğal kaynakları en etkin bir şekilde korunmuş olacaktır.

KULP İPEK İPLİK ÜRETİM TESİSİNDEKİ MAKİNELER:

Cazibe Merkezleri Destekleme Programı (MDP) kapsamında kurulan İpek İplik Üretim Tesisi ile bölgede ülkemizin en modern ve tek ipekçilik entegre tesisi kurulmuştur. Anılan proje kapsamında ipek çekim ve büküm makinelerinin yanında ipek boyama makine-leri satın alınmış olup; sözü edilen makinelerin montajı tamamlanmıştır.

İpek Üretim Tesisi ipek çekim, ipek büküm ve ipek boyama olarak üç bölümden oluşmaktadır.

1- İpek Çekim Ünitesi: Tesisin ana üretim faaliyetini oluşturmaktadır. Üreticiden alınan yaş kozalar, kurutulmalarını

müteakip seçim işlemine tabi tutulmakta; yeterli kaliteye sahip kozalar üzerindeki serisin maddesinin uzaklaştırılması için kaynatma işlemine tabi tutulduktan sonra, tamamen otomatik çekim makinesinde ham ipek haline getirilmektedir. İpek Çekim Bölümü Koza ayıklama, koza kaynatma, koza çekim ve çileleme ünitelerinden oluşmaktadır. 200 gözlü söz konusu çekim ünitesi, tek vardiyada günlük 100 kg kuru kozayı işleyerek 30 kg ham ipek üretme kapasitesine sahiptir.

2- İpek Büküm Ünitesi: İpek çekimi sonucu üretilen ham ipekler, kullanılacakları dokumaya göre büküm işlemine tabi tutularak ipek ipliği haline gelirler. Tavel, katlama ve büküm olmak üzere üç bölümden oluşur. Tek vardiyada ortalama 115 kg ipek ipliği büküm kapasitesine sahiptir. Anılan büküm makinesi sayesinde halı ipliğinin yanında kumaş üretimi için ihtiyaç duyulan büküm de yapılabilmektedir. Hâlihazırda ülkemizde bu sistem ile ipek bükümü yapan bir firma bulunmamaktadır.

3- İpek Boyama Ünitesi: Büküm ünitesinden bobinlere sarılmış olarak çıkan ipek ipliklerinin boyandığı bölümdür. Bobin boyama makinesi, kurutma, çileleme ve boya test makinelelerinden oluşan boyama ünitesinin günlük ipek ipliği boyama kapasitesi tek vardiyada ortalama 80 kg'dır. Hâlihazırda ülkemizde ipek ipliği yapan boyahane sayısı sadece 1 adet olup, söz konusu boyahanede eski usul, açık teknelerde boyama yapılabilmektedir. Bu nedenle bu tesis kendi ihtiyacının dışında, dışarıya fason üretim de yapabilmektedir. ■

OSMANLI DÖNEMİNDE DİYARBAKIR'DA TEKSTİLCİLİK

RECEP TEZGEL

Sosyolog/GTHB Bakanlık Müşaviri

Osmanlı döneminde, Diyarbakır bugünkü anlamıyla önemli bir tekstil merkezi olma özelliğine sahipti. Dokuma imalatçıları uluslararası ticarete konu olabilecek düzeyde tekstil imalatı yapabilmekteydiler.¹ 1781 yılında Diyarbakır'ı ziyaret eden Seyyah Sestini, "Dicle ve Fırat'tan Basra'ya Yolculuk" isimli eserinde şunları ifade eder: "Diyarbakır şehri, kervanların buluştuğu yerdir; kervanlar, İzmir'den, Halep'ten, Tokat'tan, Erzurum'dan, Şam'dan, Bağdat'tan, İstanbul'dan, Trabzon'dan, Musul'dan, Adana'dan ve Cizre'den geliyorlar buraya. Buradaki imalathaneler, beyaz ya da boyalı, çeşitli pamuk kumaşlar üzerinde çalışmaktadır; bu şehirde çok

sayıda dokumacı bulunmaktadır. Yunanistan'a, Halep'e ve Karadeniz'e bol miktarda çizgili ipek ve pamuktan kumaşlar ihraç edilmektedir."² Ünlü Seyyah Buckingham ise, 1815 yılında ziyaret ettiği Diyarbakır'daki tekstil faaliyetlerini anlatırken dokuma tezgâhlarının Hasan Paşa Hanı'nda toplandığını belirterek kentin, özellikle ipeklilerinden ve pamuklu dokumalarından, söz ederek şu tespitlerde bulunur: "İmalatçıların başlıca hammaddesi ipek ve pamuktur. Şehirde olan esnaflar şal yaparlar, 1500 tezgâh şal üretimi, 500 tezgâh pamuk basıcısı vardır."³ 1860'lara gelindiğinde ise 678 adet imalathane ve işyerinden söz edilir. Bu dönemde Diyarbakır'daki atölyelerde ortalama 15.000 kg ipek ve 340

balya İngiliz pamuk ipliği kullanılmaktadır. Diyarbakır'da üretilen tekstil ürünleri birçok uluslararası organizasyonda sergilenmiştir. Osmanlı İmparatorluğu, 1873 Viyana Uluslararası Sergisi'ne Osman Hamdi Bey, başkanlığında bir komisyonla hazırlanmıştır. Bu fuar için metinlerini Osman Hamdi Bey ile Marie de Launay'ın, fotoğraflarının Pascal Sébah'ın çektiği "Elbiseyi Osmaniye - Les Costumes Populaires de la Turquie en 1873" (1873'te Türkiye'de Halk Giysileri) adlı eser hazırlanmıştır. Bu eserde "Vilayet de Diyarbakır" adlı bir bölüme de yer verilmiştir. Burada şehirde üretilen ve farklı kültürlerle sahip halkların giydiği kıyafet örnekleri yer almıştır.⁴

- 1) Tahir Öğüt, Çiğdem Çadircı, Cumhuriyet Dönemine Geçiş Sürecinde Diyarbakır'da İktisadi-Mali ve Sosyal Yapı, Gazi Üniversitesi Akademik Bakış Dergisi, Cilt 7, Sayı: 13, 2013 s.167
- 2) Şefik Korkusuz, Seyahatnamelerde Diyarbakır, Kent Yay, İstanbul, 2003
- 3) Nursel Karaca, Osmanlı Dönemi Diyarbakır Hanları Üzerine Bir İnceleme, Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:8,Yıl,2014, s.73
- 4) Mehmet Emin Kahraman, İsmail Erim Gülaçtı, Elbise-İ Osmaniye: 1873 Viyana Uluslararası Sergisi'nde Bir Yaratıcı Endüstri Örneği, Beykoz Akademi Dergisi, 2016, s.31

Kaynak: http://turkleronline.net/turkler/anadolu_turkleri/osmanli_resim_sayfaları/osmanli_giysileri/osmanli%C4%B1_giysileri.htm

1890'da Vital Cuinet seyahatnamesinde; Diyarbakır'da ipekböcekçiliği üretiminde kullanılan dut ağaçlarının çokluğundan söz eder⁵ ve aşağıdaki istatistik verilerini paylaşır.

Cuinet'ye Göre, XIX. yy Sonunda Diyarbakır'da Tekstil

Ürünler (Kile)	Kök Boyası	Ham Pamuk	Yapağı	Koyun Postu	At Kılı	Tilki Derisi	Tavşan Derisi	Sansar Derisi
Üretim Miktarı	5.500	220.000	50.000	7.000	50.000	11.000	11.000	4.400

Kaynak: Yurt Ansiklopedisi c.3, Anadolu Yayıncılık,1982

1893 yılında ABD' de Kristof Kolomb'un yeni kıtaya ayak basışının 400. yıl dönümü dolayısıyla Büyük Şikago Fuarı'nı düzenlemiştir. Bu büyük organizasyona katılan Osmanlı İmparatorluğu, sergi alanında Diyarbakır'da üretilen birçok ürünle birlikte tekstil ürünlerine de geniş bir yer vermiştir.

5) M Şefik Korkusuz, Seyahatnamelerde Diyarbakır, Kent Yay.İst.,2003.s.62

6) Ahmet Şamil Gürler, 1893 Şikago Dünya Fuarı'nda Osmanlı Hipodromu Ve Şirket-İ Hamidiye, Folklor/Edebiyat, Sayı:65, 2011,s. 8

Kaynak: <http://www.yolcumisali.com/2013/12/1893-chicago-sergisi-fuar-amerika.html>

Diyarbakır, 1900'ların başında, İstanbul, Bursa ve Trabzon' dan sonra en önemli tekstil üretim merkezidir.⁷ Bundan dolayı olsa gerek Diyarbakır'da 1900 yılında eğitim öğretime açılan Sanayi Mektebi'nde; halı, kumaş, şayak, dokumalar gibi sanatlar öğretilmiştir.⁸ Bu okulda, Sultan II. Abdülhamid'in doğum günü sebebiyle, 7 Kasım 1903 tarihinde Ziraat ve Sanayi Sergisi açılmıştır. Sergide ipek ve deriden yapılmış ürünler, kuyumculuk ve demircilik ürünleri, çeşitli el işleri, kilim, halı ve resimler sergilenmiştir.⁹

1908- 1909 yıllarında Osmanlı topraklarında yaş koza üretiminin 9.000 ton civarında olup, bunun üçte biri Diyarbakır ve çevresinde üretilmekte idi. 1910-1914 döneminde Diyarbakır'da 1.000 dolayında ipekli dokuma tezgâhı bulunmaktaydı. Birinci Dünya Savaşı sırasında tahrip edilen dutlukların son kalıntıları da kesilerek bunların yerine sebze bahçeleri kurulmuştur. ■

7) Halis Özer, Cumhuriyetin İlk Yıllarında İktisat Politikalarının Diyarbakır Ve Çevresindeki İktisadi Yansımaları (1923- 1935) , Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı, 2, Yıl : 2012, s.153

8) Hatip Yıldız, e-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi - www.e-sarkiyat.com- ISSN: 1308-9633 Sayı: VII, Nisan 2012, s.167

9) Aytaç Işıklı, Türkiye Fuar Albümü: Osmanlı Dönemi, İstanbul, 2012

10) İlkyay Barıncı vd. Diyarbakır İlinde İpekböceği Yetiştiriciliğinin Genel Durumu, Dicle Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, Sayı:6, Yıl, 2017, s.78

ŞANLIURFA ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ'NİN DÜNÜ BUGÜNÜ YARINI...

Ufuk AKIL

Şanlıurfa Vali Yardımcısı, Şanlıurfa OSB Yönetim Kurulu Başkan V.

Sanlıurfa Organize Sanayi Bölgesi, Bakanlar Kurulu'nun 15.07.1976 tarih ve 7/12207 sayılı kararı ile Şanlıurfa-Gaziantep yolu üzerinde 15. Km de kurulmasına karar verilmiştir. Bölgemiz; İl Özel İdaresi ve Şanlıurfa Ticaret ve Sanayi Odasının katılım-larıyla kurulmuş, sanayimizin geli-şimine katkı sağlamak üzere daha sonraki yıllarda Şanlıurfa Sanayici ve İşadamları Derneği (ŞUSİAD) ve Evren Küçük Sanayi Sitesi Koope-ratifi (S.S.E.K.S.S. KOOP.) teşkilat yapımız içerisinde yerini almıştır.

Bu Kuruluşların temsilcilerinden oluşan 15 kişilik Müteşebbis Heyeti-nin sorumluluğu altında, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının kredi desteği ile 250 hektar alan üzerine yapılanmış-sa da Aralık 2017 itibari ile Hüküme-timizin ve Müteşebbis Heyetimizin

yoğun çalışması, Sanayicilerimizin desteği sonucunda bölgemiz 1.713,02 hektar alana sahip olmuştur. İmar Planımızda bu alanın %57'si Sanayi Alanı, %12'si Ortak Donatı Alanları, %11'i Ulaşım Yolları, %19'u Sağlık koruma bandı ve ağaçlandırılacak alanlar olmak üzere düzenlenmiştir.

Organize Sanayi Bölgemiz içerisinde toplam 570 adet sanayi parseli oluşturulmuş, bu parsellerden 455'i sanayicilere üretim yapılmak üzere tahsis edilmiştir. Böylelikle Sanayi Bölgemiz %79 doluluk oranı seviye-sine ulaşmışsa da bu oran içerisinde İnşaat ve Proje aşamasında olan firmalarımızda bulunmaktadır.

Bölgemiz içerisinde sektörel dağılım ilk kuruluş aşamasında yapılamamışsa da Müteşebbis Heyetimizin almış olduğu bazı kısıtlamalar ile

sektörel çeşitlilik sağlanmıştır. Bölgemiz de bugün itibari ile tekstil, giyim, kimya, plastik, gıda, tarımsal ürünlerin işlenmesi, metal sanayi, mobilya, elektrik-elektronik ürünle-rin imalatı, madeni mutfak eşyaları, medikal ürün imalatı vb. ürünler üretilmektedir. Bölgemizde üretim-de olan firmalarda yaklaşık 15.000 kişi çalışmaktadır.

OSB içerisinde katılımcılarımızın ihtiyaç duydukları elektrik ener-jisinin temini ve dağıtımını Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'ndan alınan lisans doğrultusunda Bölge Müdürlüğümüz tarafından sürdür-ülmemektedir. Yine kullanma suyu ve içme suyu temini ve dağıtımını işi içinde ŞUSKİ ile yapılan protokol ge-reğince Müdürlüğümüz tarafından sağlanmaktadır. Katılımcılarımızın doğalgaz ihtiyaçlarının giderilme-

si için ise Aksa Enerji ile yapılan protokol çerçevesinde giderilmeye başlanmıştır.

Şanlıurfa Organize Sanayi Bölgesinin yatırımcılar için bir başka avantajı ise 2012 yılında yayınlanan Yatırım Teşvik Programı kapsamında 2023 Vizyonu için üretim ve ihracat odaklı büyüme stratejisine katkı sağlanması amacıyla; Bölgesel Teşvik Uygulamaları, Büyük Ölçekli Yatırımların Teşviki, Stratejik Yatırımların Teşviki, Genel Teşvik Uygulamaları başta olmak üzere 4 ana başlıkta destek sağlanması amaçlanmıştır. Bu kapsamda Şanlıurfa ilimiz 6. Bölge içerisinde değerlendirilmiş ve yatırımcılarımız için KDV İstisnası, Gümrük Vergisi Muafiyeti, Vergi İndirimi, Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği, Gelir Vergisi Stopajı Desteği, Sigorta Primi (İşçi Hissesi) Desteği, Faiz Desteği, Yatırım Yeri Tahsis, KDV İadesi gibi başlıklarda destek verilmektedir. Avrupa'nın ve Türkiye'nin Ortadoğu'ya açılan bereket kapısı Şanlıurfa, sağlanan destekler ve konumu itibarı ile son dönemlerde yatırımcılar için cazibe merkezi olmayı başarmıştır.

Türkiye'nin yaş ortalaması en genç olan şehirlerinin başında gelen Şanlıurfa, nüfusunun yaklaşık %70'i 30 yaş altında olan bir şehirdir. Bu oran ise potansiyel bir iş gücünün ilimiz içerisinde barındırıldığını ifade eder. Ancak ülkemizin uzun zamandan beri süregelen eğitim sistemindeki aksaklıklar, kalifiye eleman yetiştirme sorunu oluşmasına ve sanayicilerimiz-işverenlerimiz nitelikli personel bulamamasına neden olmuştur. Sürekli büyüyen ve gelişen Şanlıurfa Organize Sanayi Bölgesi için yeni yatırımlar ve yatırımcılar çekmeye çalışırken yatırımcılarımızın personel sıkıntısı çekmemesi için ise 2015-2016 yılında eğitim ve öğretim hayatına başlayan yaklaşık 2000

öğrencilik bir Teknik Meslek Lisesi bölgemiz içerisinde kurulmuştur. Kurulan Teknik Lise içerisinde Makine, Kimya, Elektrik-Elektronik, Tekstil, Yenilenebilir Enerji Bölümleri faaliyetlerini sürdürmektedir. Şanlıurfa için söz konusu potansiyel iş gücünün harekete geçirmek için farklı alanlarda eğitim vermek üzere yeni Teknik Lise teşebbüsleri dikkatlice değerlendirilmekle beraber Şanlıurfa Milli Eğitim İl Müdürlüğümüz adına 100.000 m²'lik alan tahsis edilmiştir. Ayrıca ilimizin kalifiye eleman yetiştirilmesi konusunda çalışmalar yapmak üzere Şanlıurfa Ticaret ve Sanayi Odası (ŞUTSO), Yatırım İzleme Koordinasyon Başkanlığı (YİKOB) ve Şanlıurfa Organize Sanayi Bölge Müdürlüğünün ortak girişimleri ile Şanlıurfa Eğitimi Geliştirme Vakfı (ŞEGEV) kurulmuştur.

Organize sanayi bölgemiz üzerinde yapılan-yapılması düşünülen her türlü iş-işlem-girişim için başta Sayın Valimiz Abdullah Erin olmak üzere Müteşebbis Heyet Başkanlığımızda bulunan tüm heyet üyelerimiz karar verirken sadece yatırımcıları ve/veya sanayi bölgemizin avantajları düşünülerek değil bir bütün olarak şehrimizin ve bölgemizin öncelikleri dikkate alınmaktadır. Bu kapsamda 2017 yılı içerisinde sanayicilerimiz ve çalışanları için yıllardır atıl durumda bulunan Sağlık Ocağı tekrar faaliyete alınmıştır. Atıl durumda bulunan İşletmelerin ilgili kanun ve yönetmelikler çerçevesinde Ekonomiye kazandırılması sağlanmıştır. İlimizde bayanların istihdama katılması amacıyla bölgemiz içerisinde Müdürlüğümüzün imkanları ile kreş binası inşaatı tamamlandı, Milli Eğitim Bakanlığı nezdinde gerekli izin ve ruhsatların alınmasına müteakip Kreş binamız hizmete sunulacaktır. Yine bölgemiz içerisinde bulunan mevcut ca-

minin yetersiz kalmasından dolayı 2. Kısım içerisinde 5000 kişilik yeni bir caminin temeli Müdürlüğümüz imkânları ile atılmıştır. OSB Müdürlüğümüzün hizmetlerinin tek çatı altında verimli bir şekilde sunulması amacıyla modern bir Hizmet Binası inşaatı tamamlanmıştır. Sanayicilerimizin Emlak Vergisi ve TRT Payından Muaf Olmaları için gerekli girişimlerde bulunulmuş, bu çalışmalar neticesinde sanayicilerimiz üzerinde bulunan girdi maliyetlerini de etkileyen kalemler düşürülmüştür.

Bölgemiz içerisinde Altyapısı olmayan kısımlarımız için yoğun çalışmalar sonucunda OSB 2. Kısım ve İlave Batı Kısım için altyapı ihalesi yapılmış ve ihaleyi alan firma altyapı çalışmalarına başlamıştır. 2018 yılının ilk çeyreğinde İlave Doğu Kısım için altyapı ihalesinin Bakanlığımız tarafında yapılması sağlanarak Bölgemiz içerisinde en kısa sürede altyapı sorunu kökten çözüme kavuşacaktır.

Katılımcılarımızın girdi maliyetlerinin düşürülmesi önceliklerimiz arasına alınmıştır, sıkıntılarımız arasında bulunan içme ve kullanma suyu maliyetinin düşürülmesi için su isale hattının ihalesi tarafımızca yapılmış, ŞUSKİ ile yapılan protokol çerçevesinde iş ŞUSKİ'ye devredilmiştir. Bir yıl içerisinde bu projenin tamamlanmasıyla % 60'a varan indirimli maliyetle suyun katılımcılarımıza temin edilmesi sağlanacaktır.

Bölgemiz içerisinde kurulu olan Atıksu Arıtma Tesisimiz günlük kapasitesi 4000 m³/gündür. Hızla büyüyen ve gelişen OSB ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kalacağı düşünüleceğinden günlük 10.000 m³/gün kapasiteye sahip yeni bir Atıksu Arıtma Tesisinin proje çalışmaları devam etmekte olup ilerleyen süreçte temelinin atılması

hedeflenmektedir.

Sanayi Bölgemizin Tekstil üssü olması yolunda adımlar atılmıştır.

Şanlıurfa Organize Sanayi Bölgesi içerisinde kurulacak olan Hazır Giyim Organize Sanayi Küme Koordinasyon Merkezi, yani HOSAB sayesinde, ilimizde Tekstil ve Kon-

Desteklenmesi (UR-GE) Projesi ile bölgede tekstil ve hazır giyim sektörü ile ilgili faaliyet gösteren orta ve büyük ölçekteki işletmelerin uluslararası rekabetçiliklerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. UR-GE projesi kapsamında belirlenen 15 firma ile ihtiyaç analizi çalışması yapılmış ve bu çalışma neticesinde

enfeksiyon hastalıkları yatan hasta servisinin yenilenmesi sağlandı. Şanlıurfa Bedensel Engelliler Spor Kulübü Amatör Tekerlekli Sandalye Basketbol Takımının tekerlekli sandalye ihtiyacı giderildi. Suriyeli misafirlerimize hizmet veren İl Göç İdaresinin 3 kişilik oturma bandı ihtiyacı karşılandı. Şanlıurfa spor Kulübümüze bağış toplanması noktasında katkı sağlamakla birlikte ek gelir sağlanması amacıyla petrol yerimizin tahsisi yapıldı. İhtiyacı olan çeşitli Köy Okullarımızın ihtiyaçları giderildi.

Bölgemizin cazibesini arttırmak için yapacaklarımızdan bahsetmek gerekirse;

Sanayicimizin lojistik maliyetlerinin düşürülmesi için Bölgemiz içerisinde Lojistik Tren İstasyonu ve merkezi projemizin Fizibilite çalışması tamamlandı. Ulaştırma Bakanlığı tarafında projelendirme ve tren yolunun geçeceği alanların kamulaştırma işlemleri devam etmekte olup, 2018 yılı ikinci çeyreğinde Lojistik Merkezimizin temelini atmayı planlamaktayız.

Bölgemiz içinde faaliyet gösteren firmalarımızın gümrükleme işlemlerinin yapılacağı Gümrük Merkezi yeri için Gümrük Müdürlüğüne yer tahsisi yapıldı. Gümrük merkezin temelini 2018 yılı ikinci çeyreğinde atmayı planlamaktayız.

Bu güzel gelişmelerle birlikte Organize Sanayi Bölgemiz gerek ilimiz için gerekse bölgemiz için lider bir marka olma yolunda büyümesini sürdürüyor ve yeni yatırımcıları teşvik etme adına çalışmalarımız son sürat ile devam ediyor. ■

Hazır Giyim Organize Sanayi Küme Koordinasyon Merkezi

feksiyon sektörünün geliştirilmesi ve ekonomi içindeki payının artırılması hedeflenmiştir. Bu proje ile dolaylı olarak da olsa bölgede yetiştirilen pamuğun, işlenerek nihai kullanıcıya kadar tamamı ile bölgede faaliyet gösteren firmalar tarafından katma değere dönüştürülmesi, ilimiz ekonomisinin kalkınması, ürün çeşitliliğinin arttırılması, ihracat gelirlerinin arttırılması ve sanayi alt yapısının iyileştirilmesi sağlanacaktır.

İstanbul Hazır Giyim ve Konfeksiyon İhracatçıları Birliği (İHKİB) ile yapılan protokol kapsamında bölgemize Tekstil ve Konfeksiyon imalatı üzerine yatırım için gelen üye firmalar için toplam 300 hektarlık alan ayrılmış ve bu proje kapsamında 15.000 kişilik bir istihdam sağlanacağı planlanmıştır.

Bir başka proje olarak Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesinin

ihtiyaç analizi raporu hazırlanmıştır. Proje devamında verilecek eğitimlerden sonra yurtdışında belirlenen sektör pazarlarına ziyaretler gerçekleştirilecek ve sağlanacak ikili ilişkiler sayesinde bu firmaların ihracat yapması sağlanacaktır.

Şanlıurfa Organize Sanayi Bölgesi'nde 130.000 m² alan üzerinde yapılması planlanan Ayakkabıcılar Sanayi Bölgesi Projesi için YİKOB, SUOSB ve Türkiye Ayakkabı Sanayiciler Derneği (TASD) arasında üçlü mutabakat sağlanmıştır ve bu proje bölgemiz içerisinde 7.000 kişilik ek istihdamın sağlanmasını öngörülmektedir.

Buraya kadar hep sanayimizden bahsettik birazda son bir yıl içerisindeki Sosyal sorumluluk projelerimizden bahsetmek gerekirse Sanayicilerimizin de katkılarıyla; Mehmet Akif İnan Eğitim ve Araştırma Hastanemizde bulunan

DİYARBAKIR TEKSTİL İHTİSAS OSB (TEKSTİLKENT) PROJESİ

Hikmet DENİZ

Karacadağ Kalkınma Ajansı Uzmanı

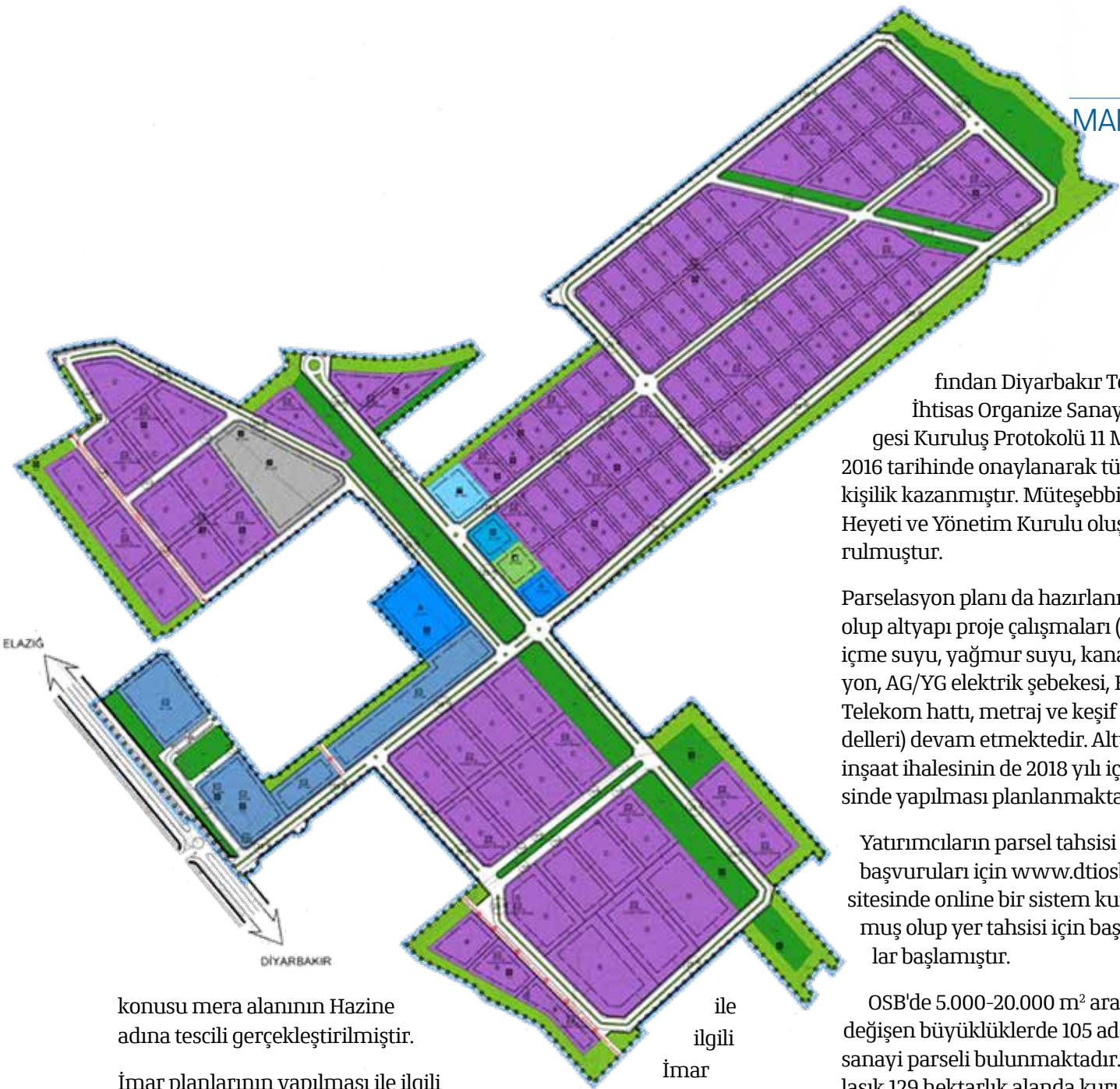
Diyarbakır, tekstil sektörünün en önemli hammaddesi olan pamuk üretiminde en önemli illerden biri olup tek başına Türkiye pamuk üretiminin yaklaşık %10'unu gerçekleştirmektedir. GAP kapsamındaki Silvan Barajı ve sulama yatırımlarının hayata geçmesi ile bu üretim miktarının artacağı öngörülmektedir.

Diyarbakır ilinde sanayinin ekonomi içindeki ağırlığı son yıllarda artmaya başlamıştır. Fakat buna rağmen sanayi alanında sağlanan istihdam oranı, Türkiye ortalamasının oldukça altında kalmaktadır. 2016 yılı TÜİK verilerine göre, Türkiye’de bu pay %26,8 iken, Diyarbakır ve Şanlıurfa illerinden oluşan TRC2 Bölgesi’nde % 18,8’dir. Bununla beraber son yıllarda emek yoğun bir sektör olarak dikkat

çeken tekstil ve konfeksiyon sektöründe, Diyarbakır ilinde faaliyet gösteren işletmelerin sayısında bir artış görülmektedir. 2012 yılında yürürlüğe giren yeni teşvik sisteminde Diyarbakır’ın teşvik unsurlarından en fazla faydalanan 6. bölge içinde yer alması ile beraber özellikle sigorta prim destek avantajları nedeniyle bu artış daha da ivmelenmiştir.

Ancak Diyarbakır ilinde bu artan yatırım talebini karşılayacak düzeyde yatırım yeri mevcut değildi. Bu noktadan hareketle Diyarbakır’da TekstilKent kurulması ile ilgili çalışmalara Diyarbakır Valiliğinin koordinasyonu, Karacadağ Kalkınma Ajansı, Güneydoğu Tekstil Sanayi İş Adamları Derneği (GÜNTİAD) ve Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası (DTSO)’nın destekleri ile 2012 yılında başlandı.

Başlangıçta KSS olarak planlanan proje daha sonra İhtisas OSB modeline dönüştürülmüş ve gerekli başvurular buna göre yapılmıştır. Çeşitli yer alternatifleri arasından en uygun yer olarak şehir merkezine yaklaşık 12 km mesafede yer alan Dökmetaş Köyü mevki belirlenmiştir. Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca ilgili kuruluşların görüşleri de alınarak yer seçimi süreci tamamlanmıştır. Söz konusu alan mera vasfında olduğu için 4342 sayılı Mera Kanunu’nun 14/c veya 14/d maddelerine göre, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı arasında yapılmış olan protokol kapsamında, TekstilKent kurmak üzere tahsis edilmesi talep edilmiş ve gerekli Başbakanlık izni alınmıştır. Mera Komisyonu’nca tespit edilen ot bedeli ödenerek söz

findan Diyarbakir Tekstil İhtisas Organize Sanayi Bölgesi Kuruluş Protokolü 11 Mayıs 2016 tarihinde onaylanarak tüzel kişilik kazanmıştır. Müteşebbis Heyeti ve Yönetim Kurulu oluşturulmuştur.

Parselasyon planı da hazırlanmış olup altyapı proje çalışmaları (yol, içme suyu, yağmur suyu, kanalizasyon, AG/YG elektrik şebekesi, ENH, Telekom hattı, metraj ve keşif bedelleri) devam etmektedir. Altyapı inşaat ihalesinin de 2018 yılı içerisinde yapılması planlanmaktadır.

Yatırımcıların parsel tahsis başvuru için www.dtiosb.org sitesinde online bir sistem kurulmuş olup yer tahsis için başvurular başlamıştır.

OSB'de 5.000-20.000 m² arasında değişen büyüklüklerde 105 adet sanayi parseli bulunmaktadır. Yaklaşık 129 hektarlık alanda kurulacak Tekstil İhtisas OSB'nin faaliyete geçmesi ile beraber, bünyesindeki hazır giyim ve konfeksiyon işletmelerinde yaklaşık 7.500 kişinin istihdam edilmesi öngörülmektedir. ■

konusu mera alanının Hazine adına tescili gerçekleştirilmiştir.

İmar planlarının yapılması ile ilgili çalışmalar yürütülmüş olup bu kapsamda 1/5.000 Ölçekli Nazım İmar Planı ve 1/1.000 Ölçekli Uygulama İmar Planı hazırlanarak yürürlüğe konulmuş, 18. Madde Uygulaması

ile ilgili İmar Kanunu'nun 18. Madde Uygulaması işi de tamamlanmıştır. Ayrıca ihtisas OSB'ler için gerekli olan ÇED Raporu da hazırlanmıştır. Bakanlık tara-

İSKUR, DİYARBAKIR'DA 1000 KİŞİYİ İSTİHDAM ETMEYE HAZIRLANIYOR

Kahramanmaraş'taki başarımızı Diyarbakır'da da tekrarlamak istiyoruz. Sadece yatırımlarımızı değil aynı zamanda tecrübemizi Diyarbakır'a taşımak istiyoruz. İskur olarak şu an Diyarbakır'da 350'si iplik 150'si konfeksiyon olmak üzere 500 kişi istihdam ediyoruz. Kısa zamanda yeni yatırımlar sayesinde bin kişiye çıkarmayı hedefliyoruz.

Abdulkadir KURTUL
İSKUR Yönetim Kurulu Başkanı

Abdulkadir Bey sizi kısaca tanıyabilir miyiz?

1961 yılında Kahramanmaraş'ta doğdum. İlk, orta ve lise öğrenimi mi Kahramanmaraş'ta tamamladım. Daha sonra üniversite eğitimi için ABD'nin Atlanta şehrine gittim. 1985 yılında Mercer Üniversitesi İşletme Ekonomisi bölümünden mezun oldum. Amerika'da üniversite yıllarım boyunca hem iş hayatını daha yakından takip edebilmek hem de kendimi daha iyi geliştirebilmek için farklı sektörlerde belirli aralıklarla çalıştım. Memleketim Kahramanmaraş'a

döndükten sonra babam İsmail Kurtul'a ait olan Kurtteks adlı iplik fabrikasında babam ve rahmetli ağabeyim ile iş hayatına başladım. Daha sonra, ailemden bağımsız olarak Çiğitaş Yağ Sanayi A.Ş.'yi kurarak ilk girişimimi yapıp iş dünyasına atıldım. Şu anda İskur Grup Şirketleri Yönetim Kurulu Başkanlığı görevini yürütüyorum.

İskur'un kuruluş sürecini ve şu an faaliyet gösterdiği alanlar konusunda bilgi alabilir miyiz?

İskur Grup'un temelleri 1990 yılında atıldı. İskur, ilk olarak pamuk, çırçır ve pamuk yağı üretimiyle

faaliyetlerine başladı. Tekstil sektöründe büyük hedefler ile yola çıkan İskur Grup, 1992 yılında ilk iplik tesisi olan open-end işletmesini hayata geçirdi. 2003 yılında ring iplik tesislerimizi ve örme boyahanesine sahip İskur Boya işletmemizi kurduk. Aynı yıl, tekstil sektörü dışında da farklı yatırım fırsatlarını değerlendirerek gelişen enerji sektörüne güçlü bir adım atıp ilk HES projesini faaliyete geçirdik. 2006 yılına gelindiğinde İskur Grup, İskur Pazarlama şirketinin kuruluşunu gerçekleştirerek kıtalar arası 30'u aşkın ülkeye ihracat yapan bir dünya şirketi hüviyeti

kazandı. 2007 yılında dünyaca ünlü birçok markaya hizmet sunan konfeksiyon tesisimiz üretime başladı. Tekstil sektöründeki yatırımların yanında İskur Grup olarak enerji üretim ve dağıtım sektörlerinde de büyük yatırımlar yaptık. Ardından otomotiv sektöründe de faaliyet göstermeye başladık. İskur Grup olarak 27 yılı aşkın bir süredir tekstil, enerji, plastik ve otomotiv başta olmak üzere 8 farklı sektörde 18 farklı işletmemiz ile bölge ve ülke ekonomimize değer katmak için çalışmalarımızı durmaksızın sürdürmekteyiz.

İskur'un pazardaki konumu, üretim kapasitesi ve ihracatı hangi aşamadadır? Rakamlar nelerdir?

İskur, tekstil sektöründe iplik ve örgü kumaş üretimi alanlarında

Türkiye'nin kapasite ve günlük üretim performansı anlamında en büyük gruplarından bir tanesi. Yenilebilir enerji üretimi konusunda bölgesindeki öncü gruplardan. Enerji dağıtımı alanında Kahramanmaraş-Adıyaman bölgesinin dağıtım şirketine ortak. Konfeksiyon sektöründe, önemli bir bant genişliği ve üretim hacmi mevcut. Grup olarak 2017 yılı konsolide ciromuz yaklaşık 220 milyon USD, bunun 150 milyon USD'si ise ihracat.

İskur'un amiral gemisi tekstil sektöründeki verileri nelerdir?

İskur, günlük ortalama 115 ton iplik, 45 ton örgü kumaş üretimi yapmakta. 2017 yılı ciromuzun yaklaşık %85'lik kısmını tekstil oluşturmakta; ihracatımızın tamamı ise tekstil sektöründe.

İstihdama katkınız nelerdir?

İskur Grup şirketlerinde, Diyarbakır'dan Kahramanmaraş ve İtalya'ya üç binin üstünde insan çalışmakta.

Kahramanmaraş merkezli bir firma olmanıza rağmen yeni yatırım yeri olarak Diyarbakır'ı tercih etmenizın nedenleri konusunda bilgi verebilir misiniz?

Babam İsmail Kurtul 1960'lı yıllarda Diyarbakır'da çeltik ekerdi. O dönemde oluşan dostluklarımız, bugünlere kadar geldi. Deyim yerindeyse dostluklar babadan oğula geçerek güçlenerek devam etti. Dostlarımız sayesinde bölgeyi daha da iyi tanıdık. Babamın bir zamanlar tohum ektiği topraklara, biz sanayinin tohumunu ekmek için Diyarbakır'ı seçtik. Ana işti-

Televizyondan Diyarbakır'ı seyredince kıyamet kopuyor zan edersiniz. Ailem bile olayların olduğu dönemlerde Diyarbakır'a neden gidiyorsun diye endişeyle soruyordu. Ben Diyarbakır'da gezerken yollar-da kulaklığını takıp spor yapan insanlar görüyorum. Bunların fotoğraflarını çekip yakınlarıma atıyordum. Ancak böyle teskin oluyorlardı.

gal konumuz tekstil olduğu için, Diyarbakır'a yapacağımız yatırımımızın da yine tekstil alanında olmasını istedik. Ayrıca tekstilin hammaddesi olan pamuğun en güzeli, Diyarbakır'daki verimli topraklarda yetişmekte. Biz hammaddeyi buradan alıp Kahramanmaraş'ta imalat yapmakta idik. Şimdi ise yatırımımızı hammaddenin merkezine yaptık. Grup olarak iplikteki geleceğimizi Diyarbakır'da görüyoruz. Bu nedenle yatırımlarımızı ileriki dönemde Diyarbakır'a yapma hedeflerimizi koruyoruz. En baştaki nedenlerden biri Kahramanmaraş olarak sanayi parseli üretmekte zorlanıyoruz. İkincisi yeterli çalışan bulamıyoruz. Üçüncüsü teşvik yok. Son olarak yetişmiş kalifiye eleman bulamıyoruz. Ancak Diyarbakır'da yeterli sanayi parseli, vasıflı vasıfsız eleman, teşviklerin yanı sıra Dicle Üniversitesi'nin yetiştirdiği yetişmiş insan gücü var. Ayrıca yatırım kararını vermemizdeki en önemli hususlardan biri de devletimizin bu bölgelere verdiği önem. Devletimiz, terör sorununun çözümü için önemli adımlar atmakta ve ciddi gayretler sarf etmekte. Bir yandan bölgeye yatırım çağrısı yapılırken, diğer yandan da yeni teşvik sis-

temiyle yatırımların bu bölgelere kayması sağlanmaya çalışılmakta. Bu gayret ve emeklere her yatırımcı imkanları doğrultusunda destek olmalı bence.

Diyarbakır'daki üretiminizi gelecekte hangi konuma taşımayı hedefliyorsunuz?

Şu anki tesislerimiz bölgeye yapmak istediğimiz yatırımların sadece bir başlangıcı. Yatırımlarımızı entegrasyonu tamamlayacak şekilde devam ettirme niyetindeyiz. Hedefimiz, Türkiye'nin en büyük pamuk üretim merkezlerinden biri olan Diyarbakır'ı, hammaddede olduğu gibi; tekstil ara mamul ve nihai ürünlerinde de söz sahibi bir üretim merkezi haline getirmek. Dünyanın en kaliteli pamuklarının üretildiği bu yerde, en iyi hammaddeyi seçerek daha yüksek kalitedeki bir mamulü daha ucuz bir maliyetle üretme fırsatı var.

Ayrıca yatırımlarımız bir adım öteye taşıyarak, konfeksiyon tesisine start verdik. Bu kapsamda Diyarbakır'da çekirdek kadro düzeyinde tuttuğumuz 150 kişilik bir konfeksiyon tesisimiz çalışır durumda. Önümüzdeki dönemde

bu kadro konfeksiyon yatırımlarımızın temelini oluşturacak. Kahramanmaraş'ta uzun yıllardır faaliyet gösteriyoruz. Buradaki başarımızı Diyarbakır'da da tekrarlamak istiyoruz. Sadece yatırımlarımızı değil aynı zamanda tecrübemizi Diyarbakır'a taşımak istiyoruz. İskur olarak şu an Diyarbakır'da 350'si iplik 150'si konfeksiyon olmak üzere 500 kişi istihdam ediyoruz. Kısa zamanda yeni yatırımlar sayesinde bin kişiye çıkarmayı hedefliyoruz.

Yatırımlarınızın ardından çevrenizdeki sanayicilerin Diyarbakır ilgisi arttı mı?

Diyarbakır'a uzun aradan sonra ilk iplik yatırımını biz yaptık. Bizden sonra iki tane yeni yatırım daha yapıldı. Bize gelen her firmaya gerek inşaat gerek makine tercihi konularda knowhowımızı paylaşıyoruz. Bir Kahramanmaraşlının Diyarbakır'da yatırım yapması başka illerde yatırımları olan ya da yeni yatırım yapmak isteyen Diyarbakır'lı iş adamlarının Diyarbakır'a gelmelerinde motive edici olmuştur. Bunu gözlemliyoruz.

**Diyarbakırlı dostlarımız
fabrikamızı kül olmaktan
kurtardı**

17 Kasım 2017 tarihinde Diyarbakır'daki iplik fabrikasında gece saatlerinde yangın çıktı. Ben o sıralarda Almanya'da iş gezisindeydim. Bana haber verdiklerinde tamamen moralim bozuldu. Tekstil fabrikasında çıkan yangın çok tehlikelidir. Genellikle tüm tesisi yok eder. Tam o sıralarda Ankara'da Diyarbakır Valimiz Sayın Hasan Basri Güzelöğlu, Büyükşehir Belediye Başkanımız Sayın Cumali Cumali Atilla, milletvekillerimiz bizi arayıp moral verdiler. Yanı başımızdaki Balteks 2 Yönetim Kurulu Başkanı Recep Bal bizzat kepçesiyle fabrika duvarını yıkıp hayatını tehlikeye atarak, yanan pamuk ile yanmayanları ayırması sayesinde fabrikamızı kurtardı. Diyarbakırlı dostlarımız olmasaydı tesisimiz kül olmuştu.

**Diyarbakır'da konfeksiyon
sektörünün geleceğini nasıl
görüyorsunuz?**

Konfeksiyon tekstil sektörünün lokomotifidir. Kumaş tüketimi sayesinde iplik, kumaş, aksesuar, baskı, boya, apre, ambalaj gibi birçok sektörü tetiklemektedir. Başta Avrupa ve Amerikalı firmalar olmak üzere artık tüm alım grupları bir firmadan bitmiş mal istiyor. Biz bunu başarabilirsek geleceğimizi garanti altına alırız. Diyarbakır'ın bu konuda başarılı olacağına inanıyoruz tam.

**İskur İplik Kumaş Mensucat
Tic. ve San. A.Ş. olarak ISO 500
arasında 306'ncı sırada bir firma
konumunda bulunuyorsunuz.**

**Sizin gibi büyük ölçekli firmaların
Diyarbakır'a yatırım yapması için
yerel yöneticilere ne gibi görevler
düşmekte?**

Bu konuda iki alana dikkat çekmek istiyorum. Bir tanesi sanayinin olmazsa olmazı altyapı, diğeri ise üretim için en önemli ihtiyaçlardan bir tanesi olan insan kaynağı. Bu bölgeler şu anda yeni yeni sanayileştiği için altyapı konusunda eksiklikleri var. Yerel yöneticilerden beklentimiz, sanayi altyapısını geliştirmeleri. Diğer bir husus ta, kalifiye eleman eksikliği. Bu konuda da eğitim yapısının geliştirilmesi şart.

**İplik dışında tekstilin
hangi alanlarında faaliyet**

gösteriyorsunuz?

İskur Grup olarak tekstilin her alanında varız. İplik üretimi, örgü kumaş ve dokuma kumaş üretimi; örgü, iplik ve elyaf boya, denim, konfeksiyon ve mağazacılık.

**İskur Grup olarak yeni
yatırımlarınız neler olacaktır?**

2018 yılı için iplik tarafında modernizasyon yatırımı buna paralel kapasite artışı, örgü tarafında ek bir yatırım planlıyoruz. Tekstil dışında faaliyet gösterdiğimiz diğer sektörlerde de yeni projelerimiz ve hedeflerimiz var. 2018 sonu, 2019 yılının başında da farklı bir sektörde büyük bir yatırım düşüncemiz var inşallah. ■

ÜNTEKS GELECEĞİNİ DİYARBAKIRDA İNŞA EDİYOR

Diyarbakır'da 11 bin metrekarelik alanda kuracağımız konfeksiyon tesisinde bin kişiye istihdam sağlayacağız. Bu tesisimizde De Facto, LC Waikiki, Koton, Mavi Jeans gibi ülkemizin en büyük markalarına yönelik üretim gerçekleştirilecek.

Kerim ÜNVER

ÜNTEKS Yönetim Kurulu Başkanı

Firmanızın hakkında bilgi verebilir misiniz?

Köken olarak Diyarbakırlıyız. İlk olarak 1994 yıllarında İstanbul Laleli piyasasında ticari faaliyetlerimize başladık. 2000'li yıllarda ticaretini yaptığımız tekstil sektöründe üretime başladık. Konfeksiyon sektöründe ilk olarak yatırım yaptık. 2005'te İstanbul'da örme işine girdik.

Ünteks Grubu olarak iplik, örme, boyama, konfeksiyon faaliyetlerimizi bünyemizde gerçekleştiriyoruz. Şu an 1500 kişiye istihdam sağlıyoruz. Üretimimizin yüzde

85'ini ihraç ediyoruz. Yıllık ihracatımızın büyük bölümünü Rusya'ya yapıyoruz.

Ne oldu da Diyarbakır'a yatırım yapma ihtiyacı duydunuz?

İstanbul artık sanayi şehri olmaktan çıktı. Tekstilde üretimin artık Güneydoğu başta olmak üzere Anadolu'ya yayılması gerekiyor. İstanbul tamamen turizm şehri olmalı. Yoğun rekabetin yaşandığı tekstil sektöründe kar marjları çok yüksek değil. Firmaların planlarını buna göre yapmaları şart. Tekstil istihdam odaklı bir sektör. Memleketimizde de ciddi anlamda bir

işsizlik var. Hükümetin bölgeye uyguladığı ve tekstil için çok önemli avantajlar sağlayan teşvikleri var. Bunları yabana atamayız. Bunlardan dolayı yeni yatırımlarımızı Diyarbakır'da yapmaya karar verdik.

Diyarbakır'daki yatırımlarınızdan söz edebilir misiniz?

2014 yılında memleketimiz Diyarbakır'da yatırım kararı aldık. Mart 2015'te Diyarbakır'daki ilk yatırımımız olan Ünteks İplik tesislerimizi üretime açtık. Diyarbakır'daki yatırımlarımızı 25 milyon dolarlık bir kaynak ile gerçekleştirdik. Bu

Dünya Devi Zara'ya Özel Tasarımlarımızı Satıyoruz

Grup olarak Barcelona'da bizim bir dizayn pazarlama ofisimiz var. Zara başta olmak dünyaca ünlü markalara özel tasarımlarımızı hazır konfeksiyon olarak satıyoruz. Yurt içinde ise De Facto, LC Waiki, Koton, Mavi Jeans müşterilerimize konfeksiyon ürünlerini üretiyoruz. Ayrıca 1999'dan beri Rusya'nın 3 şehrinde faaliyet gösteren firmamız aracılığıyla kumaş satıyoruz. Rusya'da son dönemde konfeksiyon pazarında faaliyetlerin hızlanması ülkenin kumaş talebini artırıyor. Grup olarak bu yıl Türkiye'de en hızlı büyüyen 100 firma arasında 16'ncı sıradayız.

yatırımımızı genişletmek istiyoruz. İplikten başlayıp konfeksiyon ile tamamlanacak bir entegre tesis yatırımını Diyarbakır'da gerçekleştirmek istiyoruz. Bu kapsamda mevcut tesislerimize ek olarak 25 bin metre kapalı alana sahip örme tesisi kuruyoruz. 16 milyon dolarlık yatırımla gerçekleştirdiğimiz bu tesisimizi Ağustos 2018'de hizmete açmayı hedefliyoruz. Bu tesisimiz 250 adet örme makinesi ile Türkiye'nin en büyük örgü tesislerinden biri olacak.

Önümüzdeki dönemde gerçekleştirmeyi hedeflediğiniz yatırımlarınız var mı?

Aynı zamanda konfeksiyon yatırımı için binamızı bitirme aşamasındayız. 11 bin metrekarelik alanda kuracağımız konfeksiyon tesisinde bin kişiye istihdam sağlayacağız. Bu tesisimizde De Facto, LC Waiki, Koton, Mavi Jeans gibi ülkemizin en büyük markalarına yönelik üretim gerçekleştirilecek.

Diyarbakır'da mevcut yatırımlarınızın yanı sıra planladığınız yatırımların hayata geçmesi halinde ne kadarlık bir istihdam sağlamayı hedefliyorsunuz?

Kısa vadede grubumuzun Diyarbakır'daki çalışan sayısı 2 bini bulacaktır. Ancak başta boyahane olmak üzere diğer yatırımlarımızın hayata geçmesi ile birlikte Diyarbakır'da Ünteks olarak 3 bin kişiye istihdam sağlayacağız. İplikte yıllık 12 bin tonluk üretim var. Türkiye'nin yıllık pamuk üretimi 750 bin ton civarında. Ancak tüketim 1,5 milyon düzeyinde seyrediyor. Tüketime yarısı ithalat ile karşılanıyor. Pamuk üretimi konusunda Şanlıurfa Türkiye'deki üretimin yaklaşık yüzde 40'lık bölümün karşılıyor. Silvan Barajı'nın devreye girmesiyle birlikte Diyarbakır'da önemli artışlar bekliyoruz. Tekstil sanayicileri olarak artan üretim, pazardaki konumumuzu güçlendirecektir.

Yatırımlarınızın ardından Diyarbakır'a diğer yatırımcıların ilgisi oldu mu?

Sektörün önemli firmaları ile sürekli iletişim halindeyiz. Bizden daha büyük firmaların Diyarbakır'a yatırım yapma potansiyelleri var. Ancak teşviklerin daha genişletilmesi halinde bu firmaların gelmesi kolaylaşacaktır. Ülkemizin 2023 yılı hedefi olan 250

milyar dolarlık ihracat hedefine ulaşması imkânsız değil. Şartların sağlanması halinde sadece Ünteks olarak 250 milyon dolarlık ihracat yapabiliriz.

Dünya devleri artık üretimi tüm ülkelerde yapıyorlar. Türkiye coğrafi konumu nedeniyle büyük bir avantaja sahip. Çin'den bir malın Avrupa'ya ulaşması 3 ayı buluyor. Türkiye'de üretilen bir mal bir haftada Avrupalı tüketicilere ulaşıyor. Bu bizim için çok önemli.

Yatırımcılar olarak sizin talepleriniz nelerdir?

Enerji maliyetleri bizim için çok kritik bir konu. Enerji başta olmak üzere sanayi altyapısının güçlendirilmesi gerekiyor. Mevcut sorunların bir an önce çözülmesi gerekiyor. Biz bu sorunlara rağmen yatırım kararımızı hayata geçirdik. Ancak diğer büyük firmalar gelip bu eksikleri görünce yatırım yapma konusunda çekinceleri oluyor. Bunları bir an önce çözmeliyiz. Ayrıca arıtma tesisi tekstil sektörünün gelişmesi için çok önemli. Bürokratik süreçler çok uzun sürüyor. Bunun bir an önce devreye alınması gerekiyor. ■

RUBENİS, ŞANLIURFA'DA İPLİK ÜRETİM TESİSLERİNE 40 MİLYON DOLAR YATIRIM YAPTI

Hedefimiz Şanlıurfa'da ipliğin yanı sıra örgü ve kumaş boyama tesisimizi kurarak 1.000 kişiyi istihdam sağlamak.

Osman İPEK

RUBENİS Yönetim Kurulu Başkanı

Firmanızın hakkında bilgi verebilir misiniz?

Şirketimiz 1980 yılında kurulmuştur. İlk olarak kendi markasıyla yurtdışından ithalat yaparak kendi bayi ağını oluşturup dayanıklı tüketim malları (Saat, Beyaz eşya, Kırtasiye, Spor malzemeleri, Klima, Gözlük, Şemsiye, Ev gereçleri) toptan ve perakende satışını gerçekleştirerek sektördeki yerini almıştır.

Neden Şanlıurfa'ya yatırım yapma ihtiyacı duydunuz?

2002 yılından itibaren ise sadece klima satışı ve inşaat sektörüne girmiş olup, İstanbul'da birçok 4-5

yıldızlı otel ve iş merkezleri inşa ederek buradan elde ettiği gelirle, gerekli fizibilite ve Ar-Ge çalışmalarını yaparak, Şanlıurfa'da 2013 yılında tekstil sektöründe yatırım yapmaya karar vermiştir.

Şanlıurfa'daki yatırımlarınızdan söz edebilir misiniz?

Şirketimiz pazardaki konumu kısa sürede oldukça güçlü olmuştur. Birçok firmanın özellikle Amerika ve Avrupa'ya ihracat yapan kurumsal firmaların pamuk ipliği tedarikçisi konuma gelerek aranan firma haline gelmiştir. Bunun en büyük sebebi ise kurmuş olduğu tesis makine ve ekipmanları tek-

nolojisi Türkiye'de tek olup, dünya standartlarında üretim kalitesidir. Yatırım maliyetimiz 40.000.000 USD'dir. Tesisimiz 90.000 m2'lik arazi üzerinde 50.000 m2'lik kapalı alana sahiptir.

Tesisimizin günlük üretim kapasitesi 25 ton Compact Ring pamuk ipliğidir. İhracat olarak Portekiz ve İtalya'ya gerçekleştirmiştir. İhracatımızın yüksek seviyelerde olmasının sebebi tedarikçisi olduğumuz hali hazırda olan firmaların, ipliğimizi kumaş ve hazır giyim haline getirerek ihracat yapmasıdır. Yıllık 120.000.000 TL iplik satış ciromuz bulunmaktadır.

Tesisinizde kaç kişi itihdam ediliyor?

Tesisimizde şuanda 286 kişi istihdam etmektedir. Şanlıurfa'da yatırım yapmamızın sebebi Devletimiz 'in uygulamış olduğu 6 Bölge teşvik kapmasında olması ve güneydoğu bölgemize yeni istih-

damlar sağlamak içindir.

Gelecekteki planlarınızdan bahseder misiniz?

Şanlıurfa'daki üretimimizi gelecekteki hedefi, kendi örgü ve kumaş boyama tesisimizi kurarak 1.000 kişiyi istihdam edip, Hem ihracat yaparak, hem de ülkemize katkı

sağlamaya devam etmektedir.

Şanlıurfa'ya yeni yatırımların devam etmesi için yöneticilerin, özellikle pamuk üretimi konusunda çiftçilere kaliteli pamuk üretim teşvikleri ve ithal edilen pamuklara karşı önlem alınıp haksız rekabetlerin önlenmesidir. ■

KARBEL KONFEKSİYON YILDA 4.5 MİLYON ADET GÖMLEK ÜRETİYOR

Kasım 2014 yılında üretime başlayan Şanlıurfa fabrikamızda 50 olan çalışan sayımızı kısa zamanda 265'e çıkardık. Şanlıurfa ilimizde hedefimiz çalışan sayımızı 700'e günlük gömlek üretme kapasitemizi 10.000 adete çıkarmak.

Salih AZAK

KARBEL Yönetim Kurulu Başkanı

Sizi kısaca tanıyabilir miyiz?

Firmamız KARBEL Konfeksiyon 60 yıldır tekstil sektöründe faaliyet gösteren KARBEL ailesine ait KARBEL Yatırım Holding bünyesinde yer almaktadır.

Firmanızın kuruluş süreci ve şuan faaliyet gösterdiği alanlar konusunda bilgi alabilir miyiz?

1996 yılında küçük bir atölye satın alınarak gömlek üretimine adım attık . Bu gün 1200 çalışanı ,kaliteli üretim politikası ile ülkemizde faaliyet göstermekteyiz.

Firmanızın pazardaki konumu, üretim kapasitesi ve ihracatı

hangi aşamalarda. Rakamlar nelerdir?

2000 yılında ihracata yönelerek dünya da tanınan saygın bir üretici durumundayız. Yılda yaklaşık 4,500,000 adet üretim kapasitemizin yaklaşık %85 ihracattır. Ülkemizden yapılan gömlek ihracatında an itibari ile ilk 3 içindedir. İç piyasada ise ülkemizin saygın markalarına hizmet vermekteyiz.

Firmanızın tekstil sektöründeki verileri nelerdir. İstihdama katkınız nelerdir?

Karbel konfeksiyon olarak 1200 çalışanımız bulunmaktadır diğer şirketlerimiz ile Karbel Yatırım

Holding bünyesinde yaklaşık 2600 çalışma arkadaşımız bulunmaktadır .

İSTANBUL merkezli bir firma olmanızı rağmen yeni yatırım yeri olarak Şanlıurfa'yı tercih etmenizin nedenleri konusunda bilgi verebilir misiniz.?

Şanlıurfa ya yatırım için tercih etmemizin bir çok sebebi var tabi ki ; başta ülkemizin en genç nüfusuna sahip ili olması ,işsizlik oranının yüksek olması , emek yoğun sektör olduğumuzdan bunlar bizim için çok önemli tabi ki devlet teşvikleri de tercihimizi yaparken önemli etkenlerden biri .

Şanlıurfa'daki üretiminiz hakkında bilgi verebilir misiniz?

Şanlıurfa fabrikamız kasım 2014 de 50 personel ile eğitim çalışmalarına başlamış, Mart 2015 itibari ile de 125 personel ile üretime geçmiştir. Bu gün ise 265 çalışanı ve günlük 2700 adet kapasitesi ile dünyaca tanınan markalar gömlek üretmeye devam etmektedir.

Şanlıurfa'daki üretiminizi gelecekte hangi konuma taşımayı hedefliyorsunuz?

Şanlıurfa ilimizde hedefimiz çalışan sayımızı ve kapasitemizi arttırarak 700 çalışan ve günlük 10 bin adete ulaşmak.

Sizin gibi büyük ölçekli firmaların Şanlıurfa'ya yatırım yapması için yerel yöneticiler ne gibi görevler düşmekte?

Yıllardır batıda oluşan Güneydoğu algısını ulusal basın aracılığı ile kırabilirsek, bu yönde yoğun çalışmalar yapabilirsek sadece Şanlıurfa ilimiz değil tüm Güneydoğu

illerimize biz inanıyoruz ki büyük yatırımcılar gelecektir.

Firma olarak yeni yatırımlarını neler olacaktır?

Firma olarak Hosab'ın öncülüğünde oluşan tekstil adasında inşaatı devam eden bir fabrika yatırımımız bulunmakta ayrıca Holding bünyesinde diğer firmalarımız için de fizibilite çalışmaları yapmaktayız. ■

TEKSTİL VE KONFEKSİYON SEKTÖRÜNDE TEDARİK ZİNCİRİ VE LOJİSTİK

Atilla YILDIZTEKİN

Lojistik Yönetim Danışmanı

Insanların örtünmek için giyindikleri zamanlar geride kalmıştır artık. Uzun zaman giyilebilecek dayanıklı elbiseler yapmak hedefi, geçtiğimiz yüz yılda, özellikle 2. Dünya savaşı sonrasında başlayarak günümüze kadar değişmiştir. Çeşitli moda akımlarının yaratılması ve modanın küreselleşmesi ile önceleri birkaç yıl süren moda akımları; önce yıllık, daha sonra mevsimlik olarak lanse edilmişti. Günümüzde mevsimsel modalar bitmiş aylık hatta haftalık değişimlerle yeni modeller piyasaya sürülmektedir. Kullanılan dokuma hammaddesinin yeni hammaddelerle, özellikle sentetik esaslı olanlarla çeşitlendi-

rilmesi, yeni üretim tekniklerinin uygulanması, tekstil ve konfeksiyon üretim sektöründe büyük bir çeşitlendirme fırsatı doğurmuştur. Artık birbirinden çok farklı ürünler, farklı zevklere hitap edecek ve kısa süre içinde eskimeden modası geçerek kullanılmaz hale gelecek biçimde tüketime verilmeye başlanmıştır. Uluslararası ticaretin gelişmesi, az gelişmiş ülkelerdeki ucuz insan gücü, uygulanan teşvik tedbirleri ile maliyetler aşağı çekilmiş, gelişmiş ülkelerdeki fert başına milli gelirin artışı sayesinde tekstil ve konfeksiyon gerçek anlamda bir tüketim malzemesi olmaya başlamıştır.

Birbirine benzer ürünlerin, aynı avantajlı şartlar altında üretilmesi de piyasadaki rekabeti arttırmıştır. Ürünün satılabilmesi için fiyat, seçimi etkileyen birinci faktör olarak ortaya çıkmıştır. Son kullanıcıya olan satış fiyatının geriye çekilmesi zorunluluğu ise; ürün üzerindeki lojistik giderlerin azaltılması ile sağlanmaya çalışılmıştır. Tekstil ve konfeksiyon mal hareketi hızlı, elde bekleme süresi kısa, bulunabilirliği önemli, taşınması hassas bir sektör olarak "Lojistik" anlamda büyük fırsatları içinde barındırmaktadır.

Tekstil ve Hazır giyim sektörü sezon kavramının en yoğun şekilde

geçerli olduğu bir sektördür. Sezonlar çok hızlı değişmektedir. Zor bir sektördür. Üretim için siparişler sezondan çok önce verilmekte ve sezon içinde de devam etmektedir. Tasarım sürelerinin çok kısa olması da zorluklardan biridir. Satılmayan ürünlerin yarattığı sezon sonrası stoklar ve sezon içinde karşılanamayan satın alma talepleri de baş edilmesi gereken sorunlardandır. Devir hızı birçok üründe çok yüksek olsa da; bazı ürünlerde düşmektedir. Beden renk seçenekleri, hatasız tedarik zinciri planlaması tek noktadan planlamayı zorunlu hale getirmektedir.

Süreç tasarımıyla başlamakta, ürün ağacı yaratılmakta, hammadde ve yarı mamul seçimlerinin ardından üretim başlamaktadır. Fason üretim de tercih edilen bir üretim şekli olarak karşımıza çıkmaktadır. Farklı kaynaklardan gelen ürünlerin konsolidasyonu, sevki kolaylığı için ana depolarda konsolide edilmesi, neredeyse çapraz sevkiyata uygun depolama sistemleri süreç içinde yer almaktadır. Dağıtım ağı'nın oluşturulması, askılı sevkiyatlar ile kolili sevkiyatların birleştirilmesi ve ardından mağazalar arası transferler ve sonunda iadelerin alınması tekstil ve konfeksiyon lojistiğinin zorluklarından.

Tekstil ve konfeksiyon sektöründe depolar bir yandan farklı ürünlerin konsolidasyon merkezi görevini görürken aynı zamanda ürün dağıtımı için tedarik noktası olarak da kullanılmaktadır. Bu tesislerde ürün kalite kontrolü, sayım, fiyat etiketi, ürün barkodu takılması, güvenlik etiketlerinin takılması, ütüleme, paketlenme, iğne kontrolleri, asorti uygulaması, takım yapılması gibi katma değerli hizmetler de verilmektedir. Ürün

sevkiyatlarında araç planlamaları, dağıtım rotalarının oluşturulması, AVM teslimatlarında teslim sorunları yaşanmaktadır.

Satış noktalarında mağaza içinde koltuk ambarları yönetimi, vitrin ve teşhir çalışmaları, güvenlik barkodlarının iptali, sezon sonu indirim zorlukları, iade ürünlerin elleçlenmesi, mağazalar arası ürün transferi, ölü stokların satışa sunulması, tüm zincir içinde online bağlantıların yapılması gerekmektedir.

Taşıma sırasında kolili ürünler olabildiği kadar paletli olarak taşınmalı, askılı ürünler için askılı konteyner veya araç kullanılmalıdır. Askılı ürünlerin özel askılı depolama sistemlerinde elleçlenmesi ve araçlara otomatik yüklenmesi artık günümüz uygulaması haline gelmiştir. Araçlar kuru ve temiz olmalı, toz mücadelesi yapılmalı, ürünler güneş ışığına maruz kalmamalı, araçlarda sigara içilme-

meli ve 30 m den daha yakında açık ateş olmamalıdır.

Bu sektörde yeşil nokta standartları uygulaması da başlamıştır. Kullanılan ambalaj malzemeleri PVC atık yerine, yeni polietilenden yapılmalı, strafor yerine karton tercih edilmelidir. Plastik malzemeler işaretlenmelidir. Zehirli toksik malzeme kullanılmamalıdır.

Ülkemizde satış fiyatlarının % 12-15'i oranında olan tekstil ve konfeksiyon ürünleri üzerindeki lojistik giderleri, doğru bir stratejik ortak seçimi ile % 10-12 oranlarına hatta ölçeklerin büyümesi ile % 8-10 oranlarına inebilecektir. Bu da bir çok kuruluş için kar marjlarını iki katına çıkartmak demektir. Dünya üzerinde lojistik hizmetleri artık bu amaçla kurulan lojistik kuruluşlarınca verilmektedir. Ülkemiz tekstil ve konfeksiyon kuruluşları da bu fırsatı görüp değerlendirmek için gereken adımları atmalıdırlar. ■

İYİ PAMUK UYGULAMALARI DERNEĞİ (IPUD) VE BETTER COTTON LİSANSLI PAMUK

LEON PİÇON

IPUD Yönetim Kurulu Başkanı

Better Cotton, çevre üzerindeki baskının azaltılması ve çiftçilerin geçim ve refah seviyelerinin iyileştirilmesini hedefleyerek yetiştirilen pamukları ifade eden uluslararası bir sürdürülebilirlik standardıdır. Bu standart pamuk üretiminde zirai ilaç kullanımının azaltılmasını, su kaynaklarının etkin kullanımını, toprak sağlığının ve doğal yaşam alanlarının korunması ve iyileştirilmesini ve ayrıca tarım çalışanlarının refahının arttırılmasını hedefler. Better Cotton Initiative (BCI) tarafından dünya genelinde 5 kıtada ve 23 ülkede uygulanmaktadır. 2016 yılı itibarıyla "Better Cotton" lisansı ile üretilen pamuk miktarı

dünya pamuk üretiminin %14'üdür. Better Cotton Initiative (BCI)'in 2020 hedefi ise dünya pamuk üretiminin %30'una ulaşmaktır.

Dünyanın lider tekstil ve hazır giyim markaları sosyal ve çevresel uyum politikalarına ek olarak tedarik zincirlerinde sürdürülebilir pamuk kullanımını talep etmektedirler. Better Cotton Initiative (BCI) bu kapsamda dünyanın birçok ünlü markası ile çalışmakta ve sektörü dönüştürerek sürdürülebilir pamuğun ana ticari ürün olarak yaygınlaşmasını hedeflemektedir.

Türkiye'deki pamuk üretiminin çevresel, sosyal ve ekonomik alanlarda sürdürülebilir hale gelmesi

için 2013 yılından bu yana çalışmalar yürüten İyi Pamuk Uygulamaları Derneği (IPUD), Türkiye genelindeki pamuk üretimini daha iyi yönde dönüştürmeyi amaçlamaktadır ve bu amaçla Türkiye'de "Better Cotton" üretimi faaliyetlerini yürütmektedir. Bu bağlamda yürüttüğü faaliyetlerle toprak sağlığından doğru zirai ilaç uygulamalarına, insana yakış iş koşullarında çalışma şartlarının yerleştirilmesinden suyun verimli kullanılmasına kadar birçok konuda eğitim ve ortaklık geliştiren dernek, sadece 2016 yılında sürdürülebilir pamuk üretiminin farklı konularında 2.345 çiftçi ve işçinin eğitilmesini sağlamıştır.

Dünyada sürdürülebilirlik kavramının ulusal politikalara yön verdiği bir dönemde, tekstil sektörünün ihtiyacı olan sürdürülebilir standartlara sahip pamuğun Türkiye’de üretilerek, dışa bağımlılığın azaltılması ve ülkemizde gün

geçtikçe azalan pamuk üretiminin istikrarlı ve sürdürülebilir bir şekilde yürütülmesi tüm sektör açısından öncelikli öneme haizdir.

Türkiye’deki pamuk çiftçilerinin Better Cotton Standardına uygun

pamuk üretmeleri için eğitim, proje, denetim ve lisanslama faaliyetlerini gerçekleştiren IPUD’un çalışmaları sonucu “Better Cotton” lisansı ile yapılan pamuk üretimi rakamları aşağıdaki gibidir.

TÜRKİYE LİSANSLI BETTER COTTON ÜRETİMİ	2013	2014	2015	2016	2017
Üretim Alanı (hektar)	7.237	12.712	13.041	15.651	20.376
Kütlü Üretimi (ton)	34.517	60.445	60.680	77.999	106.023
Kütlü Üretiminin Lif karşılığı (ton)	14.443	22.969	23.058	29.639	41.351
Çiftçi Sayısı	278	534	441	342	791

IPUD, üretim yaptığı her yörede arazi büyüklüğünü arttırmak, sürdürülebilir pamuk üretimini sağlayacak eğitim ve projelerle yörelerdeki etkisini derinleştirmek, ayrıca pamuk üretilen diğer yöreleri de ekleyerek genişlemek hedefiyle çalışmalarına devam ediyor. 2017 sezonunda IPUD faaliyetlerini 9 ilde yürütmüştür; Adana, Aydın, Denizli, Diyarbakır, Hatay, İzmir, Kahramanmaraş, Manisa, Şanlıurfa, bu illerdeki çalışmalar sonucu Better Cotton lisanslı üretim rakamları yukarıdaki tabloda verilmiştir. ‘Güncel bilgiler için derneğin web sitesi www.iyipamuk.org.tr ziyaret edilebilir. Dernek, 2020 yılında Better Cotton lisansı ile üretim yapılan ekim sahasının Türkiye’deki pamuk ekilen sahaların %20’ine yaygınlaştırılmasını hedeflemektedir. ■

AJANSIMIZ MALİ DESTEK PROGRAMLARI TANITIM TOPLANTILARI DİYARBAKIR VE ŞANLIURFA'DA GERÇEKLEŞTİRİLDİ

Bugüne kadar önemli projelerin hayata geçmesine öncülük eden Ajansımız, 2018 yılında 4 program kapsamında 30 milyon TL'lik hibe desteği verecek. Gerçekleştirilen çalışmalar sayesinde Ajansımıza yüzlerce proje başvurusu yapıldı. Bu çerçevede 17 Ocak 2018 tarihinde Diyarbakır, 18 Ocak 2018 tarihinde Şanlıurfa'da tanıtım toplantıları gerçekleştirildi. Radisson Blu Otel'de gerçekleştirilen Diyarbakır Tanıtım Toplantısına Diyarbakır Valisi Hasan Basri Güzeloğlu, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Başkanı Cumali Atilla, Cumhuriyet

Başsavcısı Kamil Erkut Güre, Dicle Üniversitesi Rektörü Talip Gül, Diyarbakır Emniyet Müdürü Taccettin Aslan, Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Ahmet Sayar, Diyarbakır Ticaret Borsası Başkanı Engin Yeşil, Diyarbakır Organize Sanayi Bölgesi Yönetim Kurulu Başkan Vekili Abdulkadir Karavil, DESOB Başkanı Alican Ebedinoğlu, İlçe Kaymakamları, İlçe Belediye Başkanları, Ajansımız Genel Sekreteri Dr. Hasan Maral ile çok sayıda iş adamı katıldı.

Toplantıda konuşan Diyarbakır Valisi Hasan Basri Güzeloğlu, Türkiye'nin 2023, 2053 ve 2071

hedeflerine kararlı adımlarla yürüdüklerini söyledi. Türkiye ekonomisinin 2017 yılının üçüncü çeyreğinde yüzde 11,1 oranında büyüme gerçekleştirdiğini anımsatan Güzeloğlu, dünyada en yüksek büyümeyi gerçekleştiren ülkenin Türkiye olduğuna dikkati çekti. Güzeloğlu, 2018'de büyümenin, gelişmenin, kalkınmanın çok daha kalıcı gerçekleşeceğine ve ülkenin gelişmesinin bir önceki yıla göre daha başarılı olacağına inandıklarını aktararak, şunları dile getirdi: "Diyarbakır, bu büyük yürüyüşü zenginleştiren, derinlik katan ve şüphesiz çok katkılar

2018 YILI MALİ DESTEK PROGRAMLARI

KOBİ,
YAZILIM VE TASARIM

TURİZM
ROTALARI ve
AKILLI KENTLER

SANAYİ ALTYAPISI

OKUL ÖNCESİ
EĞİTİM STANDARTLARININ
ARTIRILMASI

www.karacadag.gov.tr

sunan büyüklüğün adıdır. Geçmişinden aldığı bu mirası geleceğe taşımak, 21. yüzyılda Türkiye ve bölgesiyle ilişkilerinde bu anlamda çok güçlü bir stratejik merkez olma konumundadır. Türkiye'nin Orta Doğu'ya açılan ticaret merkezi ve lojistik kavşak noktasıdır. Huzur ve güven temini, tesisi ve bunun istikrarlı şekilde sürmesinin ardından bugün artık gündemimiz ekonomik, sosyal ve toplumsal kalkındır."

Vali Güzelöğlu: 5 Yaş Grubu Okullaşma Oranımız Bugün Yüzde 100'e Ulaştı

Okul Öncesi Eğitim Standartlarının Artırılması Mali Destek Programı'nın Türkiye'de bir ilk olduğunu belirten Güzelöğlu, bu programın çok gerekli, önemli ve zorunlu bir yaklaşım ortaya koyduğunu aktararak, şunları söyledi: "Bilim insanları net olarak ortaya koyuyor ki bir insanı oluşturan değerler 3 ve 6 yaş arası kazanılan değerlerdir. Bu bizim bugün kişiliğimizin yüzde 70'ini oluşturan bir bütünlük demektir. Bu açıdan 4,5 milyon liralık çok önemli ilk ve değerli bir katkı bu yıl programların içerisinde yer aldı. Diyarbakır'da

göreve başladığımızda yüzde 48 civarında olan 5 yaş grubu okullaşma oranımız bugün yüzde 100'e ulaştı."

Türkiye'nin tescilli ve değerli tarihi varlıklarını, kültürel birikimini en fazla barındıran kentin Diyarbakır olduğunu aktaran Güzelöğlu, şunları kaydetti: "Diyarbakır'ı turizmin dünya çapında bir marka kenti haline getirmesek bilin bu aziz kentin eksikliği değil, bu kentte yaşayan, yöneten ve nefes alan bizlerin eksikliğidir. Diyarbakır'ın her köşesinde 12 bin yılın geçmişini size hatırlatan ve anlatan, dokunduğunuzda sizi büyüleyen çok önemli alanlar var. Terör örgütlerinin yıllarca bu kentin gelişmesine ve kalkınmasının önüne çektiği, bu örtüyü üzerinden tutup atalım." Güzelöğlu, geçen yıl açılan şirket sayısının önceki yılların hepsinden daha fazla olduğunu belirterek, şöyle dedi: "Dağıtılan teşvik belgesi sayısı rekor kırmıştır. İhracat çok uzun yıllar ortalamalarında geriye dönük yılları aşmış, yılı yaklaşık 200 milyon dolarla bitirecek bir perspektifi bizlere sunmuştur. Diyarbakır'da 2018 yılı için minimum 300 milyon dolar ihracat hedefini ortaya koyduk. Belki ilk anda

aşırı gelebilir ama asla değildir."

Vali Erin: Kaynaklarımızı Planlı Kullanmalıyız

Öte yandan Ajansımız Hilton Garden Inn Otel'de mali destekler programları tanıtım toplantısı gerçekleştirdi. Toplantıya Şanlıurfa Valisi Abdullah Erin, Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Başkanı Nihat Çiftçi, Harran Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ramazan Taşaltın, Şanlıurfa Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı İsmail Demirkol, GAP İdaresi Başkanı Sadrettin Karahocagil, Ajansımız Genel Sekreteri Dr. Hasan Maral ile belediyeler, kamu kurum kuruluşlarının temsilcileri ve çok sayıda iş adamı katıldı.

Toplantıda konuşan Şanlıurfa Valisi Abdullah Erin, "Ülkemizde artık kaynak sorunu kalmadı. Bu kaynakları belirli programlar ve plan çerçevesinde kullanmazsak, tüm çabalarımız boşuna gitmiş olur. İşte tam bu noktada kalkınma ajansları önemli görevler üstleniyor. Ajanslar kuruluşlarından itibaren veri derleyerek yatırımcılara yol göstermektedir. Karacadağ Kalınma Ajansı yönetim kurulu olarak 2018 yılında başta sanayi ve eğitim olmak üzere tüm alan-

larda yaşanan eksikleri tamamlama kararı aldık. İşletmelerimizin kurumsal kapasitelerinin artırılmasına yönelik projeleri hayata geçireceğiz. Ajans olarak, özel sektöre hazırlayacakları projelerin değerlendirme sürecine eksiksiz girebilmesi için gerekli eğitim ve desteği vereceğiz. Bu yıl ayrıca Şanlıurfa'nın sanayi altyapısının iyileştirilmesine yönelik programı hayata geçiriyoruz. Sanayimizin kısa zamanda önemli bir büyüme sağladı. Bizler de kamu olarak özel sektörümüzün önünü açacak projeleri hayata geçireceğiz. Sonuç olarak Şanlıurfa'mız sanayinin geliştiği, beşerî sermayenin zenginleştiği bir konuma gelecektir. Başta ihtisas OSB'lerin, Teknoparkların, İŞGEM'lerin yapılması ve bu alanların boş kalmaması gerekiyor. Okul Öncesi Eğitim Standartlarının Artırılması Mali Destek Programı sayesinde en büyük eksiklerimizden biri olan okul öncesi eğitim konusunda başarılı projelerle çocuklarımızı geleceğe hazırlayacağız. Onlara yeni dünyaların kapıları açılacaktır" dedi.

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Başkanı Nihat Çiftçi ise şunları söyledi: "Turizm Rotaları ve Akıllı Kentler Mali Destek Programı ile Diyarbakır ve Şanlıurfa'nın sahip olduğu tarihi varlıkların hak ettiği değeri alması sağlanacak. Ayrıca Sanayi Alt Yapısı Mali Destek Programı ile sanayimizin eksikleri bu çalışmalar ışığında önemli ölçüde çözülecektir. Elimizdeki bu kaynağı iki ilimizin kalkınmasına yönelik projelerin uygulanmasında kullanacağınız. Tüm hedefleri gerçekleştirecek güce sahip olduğumuzu düşünüyorum."

Maral: 4 Ayrı Program ile 30 Milyon TL Destek Vereceğiz

Gerçekleştirilen toplantılarda programlara ilişkin sunum yapan Ajansımız Genel Sekreteri Dr. Hasan Maral ise şunları söyledi: "Bu yıl 4 ayrı program kapsamında sağlayacağımız 30 milyon TL'lik kaynak ile önemli projelerin hayata geçmesini bekliyoruz. Ajans olarak bu yıl, KOBİ, Yazılım ve Tasarım Mali Destek Programı; Turizm Rotaları ve Akıllı Kentler

Mali Destek Programı; Okul Öncesi Eğitim Standartlarının Artırılması Mali Destek Programı ve Sanayi Altyapısı Mali Destek Programı adı altında proje teklif çağrısına çıktık. KOBİ'lerimizin kalite ve ihracat odaklı olarak, özellikle yenilikçi teknolojiler temelinde gelişmelerine katkı sunulmak istiyoruz. Bu programın bütçesini 11,5 Milyon TL olarak belirledik. Turizm Rotaları ve Akıllı Kentler Mali Destek Programı ile birbirinden bağımsız olarak desteklenmiş ve düzenlenmiş turistik alanların, bütüncül bir bakış açısı ile yeniden değerlendirilerek, belirli rotalar oluşturulması ve bu rotalar üzerinde gerekli iyileştirmelerin yapılmasını sağlamak olarak belirledik. Okul Öncesi Eğitim Standartlarının Artırılması Mali Destek Programı ile TRC2 Bölgesinde Okul Öncesi Eğitim alanında okullaşma oranını arttırarak çocukları geleceğe hazırlamak istiyoruz. Program ile özellikle okullarda kod yazmaya yönelik çalışmalar yaparak ülmemizin geleceğinin inşasına katkı sağlamak istiyoruz." ■

BÖLGESEL POLİTİKALAR İÇİN ETKİN İŞBİRLİĞİ PROJESİ: ÇIKARIMLAR VE GENEL DEĞERLENDİRME

Adem AKGÜL

Destek Hizmetleri Birim Başkanı

Dünyada kalkınma politikaları ve bu politikaların bölge ile ilişkisi önemli bir dönüşüm geçirmiştir. Seksenli yıllara kadar yukarıdan aşağıya (klasik) bölgesel politika yaklaşımı hakimken, bu tarihten sonra küreselleşmenin de etkileri ile bölgesel politikaların kurumsal bakış açısında deyim yerindeyse 180 derecelik bir dönüşüm yaşanarak aşağıdan yukarıya (modern) politikalar tasarlanmaya başlanmıştır. Klasik yaklaşımda salt sorunlu bölgelere odaklanan bölgesel kalkınma politikalarının en önemli amacı bölgesel eşitsizlikleri azaltmak iken, yeni yaklaşımla beraber bütün bölgeler birer uygulama alanı olarak belirlenmiş, bu bölgelerin ulusal kalkınmaya yapabilecekleri katkıyı maksimize etmek için stratejik bir yaklaşımla bölgelerin kullanılma-

yan içsel kaynaklarını harekete geçirerek bölgelere sürdürülebilir rekabetçi üstünlükler kazandırmak hedeflenmiştir. Yeni yaklaşımda bölgeler arası eşitsizliği azaltmak bir yan fayda olarak belirtilmektedir.

Klasik ve modern yaklaşım olarak tanımlanan her iki süreçte de (ve ayrıca bu ikisinin birlikte uygulandığı entegre yaklaşımda) bölgesel kalkınma ajansları (BKA) birer uygulama aracı olarak karşımıza çıkmaktadır. BKA'lar bölgelerin ve ülkelerin gelişmişlik seviyesine göre yol gösterici veya tamamlayıcı rolleri ile önemli görevler üstlenmiştir. BKA'ların ne olduğu, organizasyon yapısı, stratejik pozisyonu ve politik araçları uygulama konusu üzerinde yazında çeşitli değerlendirmeler yapılmıştır. Kalkınma ajansından ne anlaşıldığı konusun-

da yaşanan belirsizlik anlaşılabilir bir durumdur. Çünkü dünya çapında bölgelerin birbirine benzemeyen heterojen bir yapısı bulunmaktadır. (DOĞRUEL, 2012)

Halkier bölgesel kalkınma ajanslarını "Ağırlıklı olarak 'yumuşak (soft)' politika araçlarının entegre kullanımı yoluyla yerel ekonomik kalkınmayı teşvik etmek amacıyla merkezi ve yerel hükümet tarafından tasarlanmış" kuruluşlar olarak tanımlamaktadır (HALKIER, 2006). Yumuşak (soft) politika aracından kastedilen ajansların tavsiye ya da öneri diyebileceğimiz türde yapabilecekleri yardımlardır. Sert (hard) politikalar ise, finansman ve altyapı konusundaki destekler olmaktadır (HALKIER & DANSON, 1998). EU-RADA bölgesel kalkınma ajansını, "sektörel ya da genel olarak kalkınma problemlerini tanımlayan, bu

problemlerin çözümleri için bir dizi fırsat ya da yöntem seçen ve problem çözümlerinin en iyi biçimde olması için projeleri destekleyen bir operasyonel yapı" olarak tanımlanmaktadır (EURADA, 1999). Kalkınma ajansları Clark, Huxley ve Mountford tarafından ise "yerel kalkınma için esnek, yenilikçi ve pragmatik araçlar" olarak tanımlanmaktadır (CLARK, HUXLEY, & MOUNTFORD, 2010).

2004 yılında Devlet Planlama Teşkilatı tarafından yayınlanan ve BKA'ların kuruluş gerekçesini ortaya koyan raporda ise BKA'ların amacı coğrafi ve bölgesel potansiyeli aktifleştirmek ve geliştirmek, yabancı yatırımı bölgeye çekmek ve ekonomik gelişimin kültürel ve sosyal yönünü de hesaba katmak olarak belirlenmiştir. BKA'lar, sorumlu oldukları bölgedeki kolektif yarar ve çıkarları, diğer kamu ve özel kuruluşlarla işbirliği içinde savunan ve yürüten özerk bir yapı olarak tanımlanmıştır. BKA'ların bu amaca hizmet edebilmesi için bölgenin sorun ve potansiyelini iyi saptayabilmesi, sorunları çözmeye yönelik kalkınma projeleri hayata geçirebilmesi, kendi kararlarını bağımsız olarak alabilecek bir yetkiye sahip olması, bölgedeki diğer ekonomik, sosyal ve politik aktörler için değil, onlar işbirliği içerisinde çalışması ve teknik kadrosunun kendini bölge için yeni iş alanları ve fırsatları yaratmak gibi somut sonuçlara adanmış olması gerekmektedir (DPT, 2004).

Proje Gerekçesi

Türkiye'de bu amaçla kurulan 26 kalkınma ajansında birisi olan Karacadağ KA 2014-2023 yıllarını kapsayan Bölge Planında bölgenin içsel kaynaklarını stratejik olarak ortaya koymuş ve bu hedefleri gerçekleştirmek için sert ve yumu-

şak politik araçları belirlemiştir. Diğer Ajanslar gibi Karacadağ KA da çoğunlukla sert politika aracı olarak finansal destek mekanizmasını kullanarak gerek altyapı projelerine gerekse de KOBİ'lerin (makine ekipman alımı gibi) kurumsal kapasitelerine yönelik destekler sağlamıştır. Bununla birlikte Ajansların hazırladıkları bölge planlarının uygulanabilirliğini arttırmak sadece Ajans finansal destekleri ile hayata geçirilebilecek bir nitelikte değildir. Kaldı ki Bölge Planının tam anlamı ile uygulamanın maliyetini Ajansın tek başına üstlenmesi mümkün gözükmemektedir. Bunun yerine diğer kurum ve kuruluşlarla işbirlikleri yaparak kuruluşların kullanmadıkları kapasitelerinin farkına vardırmak, müzakereci yöntemlerle projelere ortak etmek, kaynaklarını (kaynaklar sadece maddi olmak zorunda değildir, konu ile ilgili yapılacak işleri kolaylaştıran yetkiler, uzman personel varlığı, geniş kitlelere ulaşabilme/ duyuru yapabilme imkanı gibi maddi olmayan imkanlar da kaynak olarak kabul edilebilir) eş güdüm halinde kullanmak ve bu yolla sinerji yaratarak içsel potansiyeli hayata geçirmek daha uygun bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır. Karacadağ KA bölgesinin diğer bölgelerle karşılaştırıldığında geri kalmışlığı göz önünde bulundurulursa Ajansın iş birliği yaratmada lider bir kuruluş olarak özel sektör, kamu kurumları ve STK'ları ikna ederek projelere dahil etmesi gerekmektedir. Böylelikle kuruluşların hem atıl kapasiteleri minimize edilebilecek hem de planın paydaşlarımız ile birlikte uygulanması paydaşlarımızın planı içselleştirmesine katkı sunacaktır.

Ajans koordinasyonunda bölgesel aktörlerin tüm bölgesel politikalara katkılarının alınması Ajansların bölgede kabul görmesi ile mümkündür. Kurumlar arası iş birlikleri

geliştirerek paydaşları sürece dahil etmek Ajansa güveni arttıracaktır. Ajansın bölgede güven duyulan bir kuruluş olmasını sağlamanın bir diğer yöntemi ise bölge planlarının, bölge aktörlerinin etkin katılımı ile hazırlanmasıdır. Bu şekilde hazırlanacak planlar, ilkin, yerel olma özelliğini kazanabilecek; ikinci olarak da paydaşların gönüllü katkılarını sunmaktan çekinmeyecekleri bir ortaklık projesine dönüşebileceklerdir (ERKUT & SEZGİN, 2017).

Proje Süreci ve Çıktıları

Sözleşme makamının Merkezi Finans ve İhale Birimi, teknik yürütücünün ise Avrupa Birliği Bakanlığı olduğu Sivil Toplum Diyalogu Programı (CSD IV) "Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu" bileşeninde uygulamaya hak kazandığımız "Bölgesel Politikalar için Etkin İşbirliği" projesi ilk bölümde kısaca değinilen soft araçların kullanılması ile Planın uygulama kapasitesini arttırmaya odaklandı. Projede soft araç olarak belirlenen kuruluşlar arası etkin işbirlikleri bölge planının hayata geçirmede etkin bir yöntem olarak analiz edildi.

Projenin amacı kamu kesimi, özel sektör ve sivil toplum kesimleri arasında işbirliğini geliştirmek ve Bölge Planının etkin olarak uygulanmasını koordine etmektir. Bu kapsamda proje Karacadağ Kalkınma Ajansı'nın politika uygulamadaki kapasitesini arttırmayı, aynı zamanda Bölge paydaşlarının politika uygulama süreçlerine katılımını sağlamayı amaçlamıştır. Karacadağ Kalkınma Ajansı proje ile bölgesel kalkınmada kritik önemi olan içsel kaynakların kullanılması ve etkinliğinin artırılması konusunda AB üye ülkeleri kuruluşları ile karşılıklı uzmanlık, deneyim ve iyi uygulamalara ilişkin bilgi transferi sağlamayı ve kurumlar arası etkin

ve sürdürülebilir ortaklık temelinde yenilikçi modeller oluşturmayı hedeflemiştir. Kurulan işbirlikleri, bölgesel gelişme için koordinasyon halinde gerçekleştirilecek faaliyetlerin tek tek sağlayacakları faydaların toplamından daha fazlasına ulaşarak bölgedeki refahın artırılmasına katkı sunulabilecektir.

Anılan hedefler çerçevesinde Berlin, Sofya ve Granada'ya saha ziyaretleri gerçekleştirerek kadın girişimciliği, kuluçka merkezleri, yatırım destek ve tanıtım, tarımsal pazarlamada yenilikçi yöntemler, girişimcilik ekosistemi, finansmana erişim, dış fonlardan yararlanma ve bölgesel planlama konularında proje ortaklarımızın işbirliği modelleri yerinde görülmüştür. Gözlemlenen her bir örneğin sadece o bölgenin koşullarına özgü olduğu ve aynı örneği kopyalamanın kendi bölgemiz için mutlak iyi sonuç getiremeyebileceğinin farkında olan Ajansımız bir fikir egzersizi çalışması yapmak için bölgesel ve yurtdışı paydaşlarımızın geniş katılımı ile Bölgesel Gelişimde Etkin Ortaklıklar Çalıştayı gerçekleştirmiştir. Projede uzmanlıklarına başvurduğumuz İstanbul Teknik Üniversitesi Bölge Planlaması Bölümü desteğiyle düzenlenen çalıştayda Bölge Planının dört temel eksenini olan Ekonomik Büyüme, Beşeri Gelişim ve Sosyal Sermaye, Yaşam Kalitesi, Sürdürülebilir Gelişim ve projenin özel amacında odaklanılması gereken bir alan olan Kadın Girişimciliğine ilişkin etkin bir ortaklık yapısının kurulması tartışılmış ve her bir tematik alanda ortaklık kurulmasının başat unsur olduğu 5 adet proje fikri ortaya çıkmıştır.

Çalıştay katılımcılarından 5 konu ile ilgili, kaynaklarını bir araya getirdiklerinde gerçekten çözebilecekleri sorunlara ve çözüm önerilerine odaklanmaları istenmiştir. Bölgesel

eşitsizliklerin azaltılması, göçün önlenmesi veya güvenlik gibi daha çok merkezi hükümet düzeyinde çözülebilecek sorunlardan ziyade elle tutulur hedeflere yönelmeleri gerektiği belirtilmiştir. Çalıştay katılımcıları kendi tematik alanları ile ilgili içsel potansiyelin kullanılmamasından kaynaklı kendilerince gördükleri en önemli sorun, sorun için çözüm önerisi, çözümün önündeki en büyük engel ve bu sorunu çözmek için işbirliği projelerinde ortaya koyabilecekleri kaynakları ortaya koymuştur. Oluşturulan kaynak havuzundan belirlenen sorunların çözümünde gerçekleştirilebilecek projelerin yürütülmesi noktasında faydalanılmıştır.

Projenin yapısal sorunlar yerine yerel inisiyatifle çözülebilecek sorunlara eğilmesi, bu sorunları görmezden geldiği ya da bu sorunların çözümüne hiçbir katkı sunamayacağı anlamına gelmemektedir. Ajans ve paydaşlarının yapısal sorunlarla ilgili de söyleyecek sözü vardır, ancak bu proje kapsamının

dışında tutulmuştur. Bunun yerine Ajansın koordinasyon rolüne vurgu yapılmış ve bölgenin görece geri kalmışlığı göz önünde bulundurularak koordinasyon rolünün bir adım ilerisine gidilerek paydaşların işbirliği yapabilecekleri projelere gönüllü olarak iştirak ettirebilme ve bu yolla planın hedeflerine kısa ve orta vadede belki daha zor ancak daha az maliyetle ulaşılması sağlanacaktır. İşbirliği kültürünün gelişmesi uzun vadede planın uygulanmasını oldukça kolaylaştıracaktır.

Bu çerçevede "Bölgesel Politikalar İçin Etkin İşbirliği" projesinin önemi, bölgesel kalkınma ve bölge planlama için hayati öneme sahip olan katılım konusuna vurgu yapılmasında ve bu doğrultuda paydaşları harekete geçirmek üzere bir ilk adım olmasındadır. Projede bunun için "soft" araçların seçilmesi ilk adımdan sonra duraksamayı ya da eski duruma dönmeyi engelleyerek bölgesel politika uygulamalarının daha sürdürülebilir olmasını sağlamaktadır. ■

TURİZM OSKARI "ALTIN ELMA" DİYARBAKIR'A VERİLECEK

Diyarbakır yıllık 1 milyon turist hedefine emin adımlarla yürüyor. Aralarında, Almanya, İsveç, Mısır, Fransa, İtalya, Rusya, Ukrayna'nın bulunduğu 11 ülkeden 19'u yabancı toplam 39 Dünya Seyahat Gazetecileri ve Yazarları Federasyonu (FIJET) üyesi yazar ve gazeteci, Diyarbakır'da buluştu. "İnsanlığın Uygarlığa İlk Büyük Adımı Diyarbakır" temasıyla düzenlenen etkinliklerin ardından Diyarbakır'a Turizm Oscarı olarak bilinen Altın Elma ödülünün verilmesi kararı alındı.

İki günlük çalışma ziyareti kapsamında ilk gün düzenlenen panele FIJET Başkanı ve Tunus Turizm eski Bakanı Tijani Haddad, Diyarbakır Vali Yardımcısı Hasan Gökpinar, Dünya Seyahat Acenteleri Federasyonu (UFTAA) Başkan Yardımcısı Çetin Gürcün, ATURJET Başkanı Delal Atamdede, Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Mehmet Kaya, Karacadağ Kalkınma Ajansı Genel

Sekreteri Dr. Hasan Maral katıldı.

Toplantıda konuşan Diyarbakır Vali Yardımcısı H. Hasan Gökpinar, Diyarbakır'ın 13 bin yıllık geçmişiyle 33 medeniyete ev sahipliği yapmış aziz ve kadim şehir olduğunu belirterek "Tarihi eserleri ile bir açık hava müzesi görünümündedir. Turizm rakamları istediğimiz ölçüde değildir. Yıllık turist beklentisi 1 milyon olarak yola çıktık ve çalışmalarını sürdürüyoruz. Bu buluşmanın 1 milyon turist hedefine katkı sağlayacağını düşünüyorum" dedi.

Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Mehmet Kaya, Roma İmparatorluğu'nun Doğu'daki kapısı Zerzevan Kalesi'nin son olarak ortaya çıkarılan önemli eserlerinden biri olduğunu belirterek şunları söyledi: "Zerzevan Kalesi Dünya Kültürel Miras listesine eklenecek özelliklere sahip günümüze kalan önemli bir eserdir. Diyarbakır'ın tarihi ve kültürel değerlerini tanıtmak için çalışıyoruz. Diyarbakır'da bir söz

vardır, Yediğiniz içtiğiniz sizin olsun gördüklerini herkese anlatın. Gelen konuklara bir mesajımız var. Yediğinizi ve içtiğinizi de anlatın. Çünkü yemek kültürümüz de ayrı bir güzel."

Dünya Turizm Yazarları ve Gazetecileri Federasyonu (FIJET) Başkanı ve Tunus Turizm eski Bakanı Tijani Haddad, FIJET'in 60 yıllık bir kuruluş olarak dünya turizmine hizmet eden gazetecilerin üyesi olduğu dev bir ağı sahip olduğunu söyledi. Haddad, FIJET dünyanın bir çok ülkesi hakkında medya aracılığı ile uluslararası ilişkilerin gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Turizm sadece ekonomik değil kültürel mesajları verir. Turizm bir dünya sistemidir. Ülkeleri bir araya getirerek ekonomik ve kültürel iş birlikleri ile barış getiren bir olgudur. Türkiye önemli bir Akdeniz ülkesidir. Diyarbakır ise tarihi geçmişiyle çok önemli bir turizm şehridir" diye konuştu.

Ziyaretin ikinci günü Diyarbakır'da

toplanan FIJET Yönetim Kurulu bu yıl Altın Elma Ödülünün Diyarbakır'a verilmesi kararını aldı.

Turizm ve gazetecilikte 52 yılı geride bıraktığını ifade eden ATURJET üyesi Hüseyin Kurtoğulları, FIJET tarafınca verilen, "Turizmin oskârı" olarak adlandırılan "Altın Elma" ödülünün sabah kentte yapılan toplantıyla bu yıl Diyarbakır'a sunulmasının kararlaştırıldığını belirtti. Diyarbakır'ın katılımcıları heyecanlandığını ve kentin turizm açısından Türkiye'ye büyük katkılar sağlayacağına inandığını söyleyen Kurtoğulları, sözlerini şöyle sürdürdü: "Çok güzel bir haber var, dünyada 'Altın Elma' deni-

len ödülün Diyarbakır'a verileceğini öğrendim. Bundan da çok mutlu oldum. Dünyada Türkiye'nin güneydoğusu birdenbire turizmde yukarı çıkmaya başladı. FIJET ve ATURJET olarak elimizden gelen bütün katkıyı vereceğiz. Ben ilk defa Diyarbakır'a geliyorum ve çok etkilendim. Bu bölgedeki bütün şehirleri gezdim onların içerisinde en etkileyici olan Diyarbakır oldu. Diyarbakır hakkında öğreneceğimiz daha çok şey var. İnşallah bunların hepsi su yüzüne çıkacak ve dünyaya tanıtılacak."

Malta'dan gelen Akdeniz Turizm Vakfı Başkanı Andrew Agius Muscat, Diyarbakır'da bulunmaktan

mutluluk duyduğunu dile getirdi. Vakfın görevinin Akdeniz bölgesindeki turizmin ilerlemesi ve yatırımların bölgeye yönlendirilmesi olduğunu belirten Muscat, şöyle konuştu: "FIJET ve ATURJET'in davetiyle Türkiye'ye geldik. FIJET yönetim kurulu toplantısını da burada yaptık. Toplantıya gelen herkes burayı çok beğendi. Vakfın en önemli vazifelerinden bir tanesi sorunlu görünen veya sorunlu olduğu tahmin edilen ülkelerde turizmi kaldırmak. O ülkeleri doğru tanıtmak olduğu için burayla ilgilendik. Geldiğim zaman da buranın ne kadar doğru bir yer olduğunu gördüm." ■

ON BİRİNCİ KALKINMA PLANI İSTİŞARE TOPLANTISI DİYARBAKIR'DA DÜZENLENDİ

Kalkınma Bakanlığı tarafından hazırlanan On Birinci Kalkınma Planı hazırlıkları kapsamında Güneydoğu Anadolu Bölgesi İstişare Toplantısı Diyarbakır'da gerçekleştirildi.

Toplantıya Diyarbakır Valisi Hasan Basri Güzelöğlu, Kilis Valisi Dr. Mehmet Tekinarslan, Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Cumali Atilla, Kalkınma Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Dr. Fatih Hasdemir, Kalkınma Bakanlığı Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürü Ömer Bilen, GAP İdaresi Başkanı Sadrettin Karahocagil, Karacadağ Kalkınma Ajansı Genel Sekreteri Dr. Hasan Maral, Dicle Kalkınma Ajansı Genel Sekreteri Yılmaz Altındağ, İpekyolu Kalkınma Ajansı Genel Burhan Akylmaz, GAP Bölgesi'ndeki illerin belediye, üniversite, oda, borsa başkan ve temsilcileri katıldı.

Toplantıda konuşan Diyarbakır Valisi Hasan Basri Güzelöğlu şunları söyledi: "Şüphesiz planlı kalkınmaya geçtiğimiz dönemden itibaren her

dönem ve yapılan her plan önemli ve değerliydi. Ama kabul etmek gerekir ki Türkiye'nin 2023 hedeflemesine doğru son planı olacak 11 kalkınma planı, hepsinden çok daha anlam ve önem ifade ediyor. Türkiye'nin devleti ve milleti ile dünyanın en gelişmiş ilk 10 ülkesi olma hedefine bu plan ve bu plan hedefleri doğrultusundaki çalışmalara bizi eriştirecek. Biz bunu yapabiliriz. Yaptıklarımız yapacağımızın teminatı ve bize güven sağlayacak en önemli moral kaynakları. Türkiye, inanmış milleti ve bununla bütünleşmiş bir lideriyle dünya çapında bir büyüme oranını gerçekleştirdi.

2017 yılını geride bırakan dünya ve Türkiye, kalkınma perspektifi açısından Türkiye'nin bir ekonomik başarısını, adeta mucizesini gördü. Türkiye G20 içinde en hızlı büyüyen OECD'nin en hızlı büyüyen ülkesi olarak temayüz etti. Beklentilerin tam aksine, çarpıtmaların tam aksine Türkiye, inanmış milleti ve bununla bütünleşmiş bir lideriyle dünya çapında bir büyüme oranını

gerçekleştirdi. Birilerinin bu büyüme oranını niteliksel değerlendirirken yaptığı haksız değerlendirmelerin ötesinde, büyümenin en önemli kalemi de bu çağın en önemli gerçekliği olan bilişim alanında ve iletişim payında oldu. Türkiye küresel ölçekte jeostratejik ve jeopolitik öneminin yanına nitelikli, eğitilmiş genç nüfusunu, bir anlamda hızlı kararan ve yeni Cumhurbaşkanlığı yönetim sistemiyle, sorunlara çok ve net çözümler sunabilen bir anlayışla, İnşallah gelecek hedeflemelerinin hepsinde beklentilerini karşılayacak ve kalkınma adına yine dünya çapında bir başarıyı gerçekleştirecektir, biz buna inanıyoruz. Her bölgenin kendi dinamikleri, her ilin kendi özellikleri ve kendi zenginlikleri var. Bakınız Güneydoğu Anadolu Bölgesi, bugün katılan konuk illerimiz ve bir bütün olarak hepimiz aslında baktığımız zaman inanılmaz zenginliklere sahibiz. Şüphesiz bilinen temel imalat ve üretim sektörlerinin gelişmesinin yanı sıra sahip olunan bölgesel ve stratejik önem nokta-

sında Ortadoğu'yla Türkiye'nin bütünleşmesi Ortadoğu'ya açılan sınır, ticaret bağlantı kapılarının olması öte yandan hizmetler sektörü anlamında yeni dönemin en önemli ve değerli başlığında düşünecek kültür, inanç ve doğa turizmi kapsamında, nitelikli insan gücünün eğitilmesi ile birlikte yerel kalkınma dinamiklerinin bu anlamda bütün bu hedeflere uyum sağlamasında müthiş bir zenginliğin sahibiyiz. İnsanlığın neşvünema olduğu kültürün, inancın, bilimin, irfanın edebinin bir nevi yeşerdiği topraklarda bizler bu sorumluluğu hissetmeliyiz. Sağlanan

huzur ve güven ortamında artık önceliğimiz ekonomik sosyal ve toplumsal kalkınma demeliyiz. Merkezden beklemek yerine, kendi iç varlık ve değerlerimizi bilerek bunlar üzerinde bir gelecek tasavvuru ve gelecek inşasını hedeflemeliyiz. Her ilde Diyarbakır'ımız dâhil yeni üretim alanları, yeni sanayi bölgeleri, bununla ilgili yatırım talepleri, dağıtılan teşvik belgeleri ve bunların reel hale dönüştürülmesinin yoğun bir çabası içerisindeyiz. Dağıtılan ve verilen teşvik belgelerine baktığınız zaman bölgeye duyulan güvenin çok net olarak, çok ötelere olduğu görülmekte sadece Diyarbakır'da bizim gelecek perspektifimizde bir Silvan projesinin 235 bin hektarı doğrudan sulayacak, bırakın bölgeyi, ülkeyi, dünya çapında Diyarbakır'ı ve hinterlandını tıpkı GAP'ın Urfa'ya ve bölgeye sağladığı gibi bir dünya çaplı tarım ve gıda sanayi üretim merkezi konumuna taşıyacağını bilmekteyiz. Şimdi zaman, sağlayan altyapılar ve yatırımlarla artı ve katma değeri çoğaltmak ve şüphesiz bunu daha fazla bir boyuta taşımak olmalıdır."

Kalkınma Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Dr. Fatih Hasdemir şunları belirtti: "Kalkınma çok boyutlu ve karmaşık bir süreçtir. Bu plan sadece bakanlığımızın ve kamunun değil tüm Türkiye'nin planı olacaktır. Bu nedenle hazırlanma aşamasında olan

on Birinci Kalkınma Planı'nı mümkün olan en geniş kitleye ulaşılarak hazırlıyoruz. Yerelde yaşanan sorunları en iyi yereldekiler bilir. Şuna kadar 81 ilde gerçekleştirdiğimiz çalışmalar kapsamında alanında yetkin 3 bin 500 kişi toplantılarımıza katılarak görüşlerini bizimle paylaştı. Bizler de onların çözüm önerilerini planımıza yansıtmaya özen göstermekteyiz. 7 bölge toplantısını gerçekleştirdik. Yerelde yaşanan problemleri en iyi yereldekiler bilir düşüncesiyle çalışmalarımızı tamamlayacağız." ■

Kalkınma Planı'na Diyarbakır ve Şanlıurfa'nın beklentileri yansıtıldı

Kalkınma Bakanlığı tarafından hazırlıkları sürdürülen On Birinci Kalkınma Planı çalışmaları çerçevesinde Ajansımızın düzenlediği Geleceği Birlikte Planlayalım toplantıları Diyarbakır ve Şanlıurfa'da gerçekleştirildi. Toplantılarda konuşan Ajansımız Genel Sekreteri Dr. Hasan Maral, "2019-2023 döneminin yol haritasını oluşturacak 11. Kalkınma Planı için sorumluluk alanımızda bulunan Diyarbakır ve Şanlıurfa'da toplam 6 toplantı düzenledik. Toplantılarımıza aralarında gençleri, kadınları ve yerel paydaşları temsilen 244 kişi katılım sağlayarak yaşanan sorunları ve çözüm önerilerini bizimle paylaştılar. Planların yapılmasının yanı sıra yereldeki görüşlerin, beklentilerin plana yansıtılması planın sahiplenilmesi açısından önem taşımakta. Ajans olarak mümkün olan en geniş şekilde her iki ilimizin görüşlerinin planda yer almasını sağladık" dedi.

ORGANİK TAVUK PROJESİ SAYESİNDE BÖLGEDE TAVUKÇULUK GELİŞECEK

Diyarbakır'da Organik Tavuk Yetiştiriciliğinin Yaygınlaştırılması projesinin tanıtım toplantısı yapıldı. Ajansımızın GAP Organik Tarım Değer Zinciri Pilot Uygulamaları Mali Destek Programı kapsamında desteklediği Organik Etlik Piliç Yetiştiriciliğinin Yaygınlaştırılması Projesinin tanıtımı gerçekleştirildi.

Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi Konferans Salonu'nda düzenlenen toplantıda konuşan Dicle Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Talip Gül, üniversitelerin eğitim ve öğretimin yanında birçok hedefinin olması gerektiğini söyledi. Sanayi ve üniversitelerin hedefleri arasında iş birliği olması gerektiğini belirten Gül, "Birçok gelişmiş ülkede bu iş birliğini görüyoruz. Ziraat Fakültesi'nde organik tavuk projesinin ardından organik keçi projesinin uygulamaya başlanacak. Tüm bu gelişmeler bizi ziyadesiyle mutlu etmektedir" dedi.

Maral: Hayvansal Üretim Açığını Kapatmak Önemli

Ajansımız Genel Sekreteri Dr. Hasan Maral ise ajans olarak bölgede 8 yıldır Diyarbakır ve Şanlıurfa'da ekonomik ve sosyal kalkınma alanında

çalışma yürüttüklerini söyledi. Bu çalışmaları yaparken başta üniversite olmak üzere birçok kurum ile iş birliği yaptıklarını anlatan Maral, şöyle konuştu: "Bugüne kadar yaklaşık 115 milyon lira hibe desteğimiz oldu. Yürüttüğümüz önemli analiz araştırma çalışmalarımız da var. Bu anlamda üniversitelerimizden çok önemli projeler çıkıyor. Organik tavukçuluk çok önemli bir projedir. Bölgedeki hayvansal üretim açığını gözlemledik. Bu proje bu açığı kapatma adına önemli olarak görüyoruz." GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkan Yardımcısı Mehmet Açıkgöz de projeyi başta merkezi kuruluşlar olmak üzere yerel anlamda faaliyet gösteren kuruluşlarla birlikte yürütmeye çalıştıklarını aktardı.

Denli: Organik Hayvan Üreticiliğini Öğretiyoruz

Ziraat Fakültesi Zootečni Bölümü Başkanı ve Proje Koordinatörü Prof. Dr. Muzaffer Denli ise şunları söyledi: "Dışarıdan bu işi yapmak isteyen yatırımcılara yönelik uygulamalı olarak 3 gün boyunca eğitim verdik. Bu faaliyetin başta ilimiz ve bölgemiz olmak üzere ülkemizde yaygınlaştırılmasını ümit ediyorum. Bu

uygulamamız pilot uygulamadır. Bu alanda yeni uygulama çalışmalarını da sürdürmeyi hedefliyoruz" dedi. Denli, bölgede tavukçuluğun çok yaygın bir şekilde yapılmadığını ancak bitkisel ve hayvansal üretime elverişli bir bölge olduğunu kaydetti. Temiz bir çevreye sahip bölgede organik üretim konusundaki çalışmaların yaygınlaşması gerektiğine işaret eden Denli, bu projeye hayvancılık üretimi yapan çiftçilere organik üretimi öğrettiklerini belirtti.

Yatırımcı ve çiftçileri bilinçlendirilmek adına eğitim verdiklerini anlatan Denli, "Tavuk etine küsen tüketicilerimiz vardı. Her organik denilen ürünü organik sanmasınlar. Sadece etiketi olan ürünler organik olarak üretilmiştir. Etiketi gördüklerinde o ürüne güvenebilirler. Tüketiciler bu ürünü alıp rahatlıkla kullanabilirler. Bu üretim modeliyle tekrardan insanların hayvansal protein kaynaklarını tavuktan karşılayacakları bir döneme geçmeyi ümit ediyorum." ifadelerini kullandı.

Konuşmaların ardından proje kapsamında verilen eğitimde başarılı olan kursiyerlere sertifikaları verildi. ■

VALİ GÜZELOĞLU: SUR'U DÜNYANIN ÇEKİM MERKEZİ YAPACAK PROJELERİMİZ VAR

GAP Bölge Kalkınma İdaresi tarafından düzenlenen GAP Bölgesi Turizm Odaklı Tanıtım ve Markalaşma Projesi Tanıtım toplantısı Diyarbakır'da gerçekleştirildi. Toplantıda konuşan Diyarbakır Valisi Hasan Basri Güzelöğlu, bölgenin insanlığa ait değerlerinin, gelişmenin, bilinen kültürel ekonomik ve sosyal bütün sürecin hem tanığı, hem hazırlayıcısı, hem de taşıyıcısı olduğunu söyledi.

Vali Güzelöğlu, "Diyarbakır Dicle ile bütünleşen 10 bin yılı aşkın bir tarihin bugün yaşayan ve canlı bir şekilde bize ulaştıran adıdır. Bu birikim, bu köklü geçmiş, bu zenginlik, taşında, toprağında, suyunda kısaca Diyarbakır'ı Diyarbakır yapan her noktada karşımızdadır. Diyarbakır'ın tanınması ve Diyarbakır'ın anlaşılması aslında insanlık tarihinin, insanlığın bilinen bütün geçmişinden bugüne, üretiminin ve şüphesiz gelişiminin de anlaşılması demektir. Bu noktada bu çalışmanın bir bütün olarak bölgede ama özel olarak Diyarbakır'da kalıcı ve sürdürülebilir bir başlangıç olmasını diliyorum. Bizler bu kadim geçmişin ve zenginliğin bugün hem korunmasını, hem de doğru anlaşılacak geleceğe taşınmasını sağlamakla sorumluyuz. Bugün dünyada bu zenginliği sunabilen ve buna sahip olabilen çok az ülke ve kentler var. 10 bin yılı aşkın bir geçmişten bugüne gelen Diyarbakır'ın bir görkemi, bir heybeti, bir derinliği ve bir zenginliği var. İl genelinde ve bütün-

lüğünde gerek kamu yatırımlarınız, gerekse belediyelerimizin çalışmalarında da önceliğimiz ve şüphesiz bu noktadaki gayretimiz var. Bu çalışmanın bunu tamamlayıcı ve zenginleştirici bir çalışma olmasını bekliyorum. Dikkat ederseniz son yıllarda Diyarbakır'ın sahip olduğu bu zenginlikleri bir bütün olarak ele alma yolunda hükümetimizin ve şüphesiz bütün Diyarbakır meselelerinde olduğu gibi bu konuda da Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın çok önemli bir ilgisi ve desteği var. Sadece Sur bölgesinde bölücü terör örgütü PKK'nın ihaneti ile ortaya çıkan yıkımın sonrasında 3 milyar Türk Lirasına dönük bir büyük bir bütçeyle Diyarbakır'ın ve Sur'un yeniden eski ihtişamıyla ve daha güzel bir şekilde geleceğe taşınması noktasında bugün devam eden çalışmalarımız var." dedi

Sur Dünyanın Çekim Merkezi Olacaktır

Sur'un Dünyanın çekim merkezi olacağına işaret eden Vali Güzelöğ-

lu, "Sadece bir tarihi geçmişi değil kentin geleceğe taşınmasında Sur'u bir merkez olarak alan, tarihine ta-nıklık eden ve o zenginliğini yaşatan bir bölge olarak Sur'un yeniden kazanılması ve bu anlamda devam eden çalışmalarla sadece Diyarbakır ve ülkemiz için değil, tüm dünya için bir çekim merkezi olmasını düşünük projelerimiz var. Sur bunu hak ediyor mu, evet Diyarbakır bunu bekliyor mu, evet ve şüphesiz tüm dünyada bu zenginlikte buluşmayı istemekte. Kültürün, inancın, medeniyetin her boyutta karşımıza çıktığı bir Diyarbakır'ın üzerindeki bu ağırlıklardan ve şüphesiz yapılması gereken ama eksik kalan noktalardan arındırdığınız zaman bu kent yaşayan, her noktasıyla insana dokunan ve herkesin bir şeyler bulacağı bir çekim merkezidir. İnancın, kültürün ve şüphesiz insanlık değerlerinin bulunduğu, her şeyiyle somut olan ama somut olmayan kültürel miras açısından da bir hazinedir" şeklinde konuştu. ■

DIYARBAKIR'DAN İRAN'A TURİZM ÇIKARMASI

Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası, Diyarbakır İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, Karacadağ Kalkınma Ajansı ve TURSAB Diyarbakır Bölgesel Yürütme Kurulu'ndan oluşan Heyet İran'a adeta çıkarma yaptı. Diyarbakır ve Bölgenin Turizm potansiyelini tanıtarak İranlı Turistlerin Diyarbakır'a gelmesini sağlamak amacıyla T.C. Tebriz Baş Konsoloslugu, Tebriz Ticaret Sanayi Maden ve Tarım Odası, T.C. Urumiye Baş Konsoloslugu, Urumiye Ticaret Sanayi Maden ve Tarım Odası, Makü Serbest Bölgesi ile Turizm Acentaları ile bir araya gelen heyet, Turizm konusunda Diyarbakır'ın hak ettiği ilgiyi görene kadar çalışmalara aralıksız devam edeceklerini belirttiler.

Diyarbakır Turizm heyeti adına açıklama yapan Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası Başkan Yardımcısı Metin Aslan, Diyarbakır'ın olağanüstü bir turizm potansiyeline sahip olduğunu ancak bu potansiyelden yeterince yararlanamadıklarını belirterek "Bu nedenle Di-

yarbakır Turizm Platformu olarak yaptığımız tüm çalışmalarda Diyarbakır'ımızın tanıtımını yapma gayreti içerisindeyiz" dedi.

İran ile ilgili olarak yapılan araştırmalarda İran'dan Türkiye'ye yıl bazında yaklaşık iki milyon Turist geldiğinin ancak Diyarbakır'a gelen İranlı Turist sayısının çok düşük olduğu tespit ettiklerini anlatan DTSO Başkan Yardımcısı Metin Aslan, "Platform olarak gerek İranla olan ilişki ağımızı güçlendirmek gerekse de İranlıları Diyarbakır'a çekebilmek için yerinde incelemelerde bulunmak ve Diyarbakır'ımızı yapacağımız ziyaretlerde anlatarak tanıtmak istiyoruz. Turizm Platformu olarak gerçekleştirilen Turizm İş Gezisi kapsamında yatırım fırsatlarını da yerinde değerlendirme imkânı bulacağız" dedi. İlk gün gerçekleştirilen program kapsamında Makü Serbest Bölgesinde yapılan görüşmelere de değinen Aslan şunları söyledi: "Serbest Bölgede yatırım yapmanın bir takım avantajları var. Özellikle Gümrük vergisi başta olmak üzere devlet tarafından sağlanan vergisel muafiyetler

gibi avantajlar yatırımcı için cazip olabilen faktörlerdir. Ancak bizlerin temel amacı Diyarbakır'ımızı tanıtarak hem ilimize İranlı Turistlerin gelmesini sağlamak hem de ikili iş görüşmeleriyle ilimiz yatırımcılarına nasıl avantajlar kazandırabileceğimiz hususlarının görüşüldük."

İş Birlikleri Başlamalı

Programın ikinci gününde heyet T.C. Tebriz Başkonsolosu Çağlar Fahri Çakıralp'ı makamında ziyaret ederek, Tebriz ve Diyarbakır'ın Turizm Potansiyelleri ve bu kapsamda nasıl bir işbirliği yapılabileceği Tebriz ve Diyarbakır'daki yatırım fırsatları hakkında karşılıklı görüş alışverişinde bulunuldu. Tebriz Başkonsolosu Çağlar Fahri Çakıralp ise ziyaretten duydukları memnuniyeti dile getirerek, İranlı Turistlerin Diyarbakır'a gelmelerini sağlamaya yönelik ellerinden gelen katkıyı sunacaklarını ve bundan sonra daha yoğun işbirlikleri kurmaları gerektiğini belirtti. Yapılan görüşmelerin ardından Diyarbakır heyeti, Tebriz Ticaret Sanayi Maden ve Tarım Odası'nı ziyaret etti. ■

DIYARBAKIR PAMUĞU DÜNYA STANDARTLARINDA TESCİLLENECEK

Diyarbakır'da, GAP Uluslararası Araştırma ve Eğitim Merkezi (GAPUTAEM) bünyesinde hazırlanan ve IPA tarafından finanse edilen projeye Türkiye'nin ilk uluslararası akrediteye sahip "Lif Kalite Analiz Laboratuvarı" kuruldu.

Dünyada 6 tane bulunan uluslararası akredite olmuş pamuk lifi kalite analiz laboratuvarının 7'inci Diyarbakır'da hizmet verecek. Projenin tamamlanmasının ardından tek balaya sistemine geçirilerek, bölgenin pamuktan sağladığı gelirin artırılması hedefleniliyor. GAPUTAEM tarafından hazırlanan, program otoritesinin Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı olan, finansının AB Katılım Öncesi Yardım Programı (IPA) Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programı'ndan sağlanan "Pamuk Lifi İmalatında Bölgesel Sınai İş Birliği" projesi ile 6 milyon Euro'ya mal olan "GAP Pamuk Lifi Test ve Analiz Laboratuvarı" inşa edildi. Çırçır işletmelerinden alınan numunelerin uluslararası lif kalite değerlerine göre sınıflandırılma-

sının ardından sonuçların web ortamında paylaşılması ile uluslararası geçerliliğe sahip bir kimlik kazandırılması hedeflenen bölge pamuğu, alıcı ve satıcı arasında sağlanacak güvenle de ihtilafların ortadan kaldırılması ve pamuğun hak ettiği değerinde satılmasının sağlanması hedefleniyor.

Pamuk Üretiminin Yüzde 60'ından Fazlası Bölgede Gerçekleştirildi

GAP UTAEM Müdürü Mehdi Sümerli, Türkiye'nin pamuk üretiminin yüzde 60'ından fazlasının bölgede gerçekleştirildiğini söyledi. Pamuğun, pres ve çırçır işletmelerinde sondaj sistemiyle alınan numunelerinin tasnif odalarında göz kararıyla sınıflandırılarak kalitesinin belirlendiğini ifade eden Sümerli, bu şekilde yapılan analizlerin belirli bir standarttan uzak olmasından dolayı beraberinde birçok sıkıntıyı getirdiğini belirtti. "Bu da alıcı ve satıcı arasında bir güvensizliğe neden oluyor." diyen Sümerli, bu güvensizliği ortadan kaldırmak, daha güvenli bir or-

tamda uluslararası akredite olmuş bir laboratuvarla kaliteyi tescil ederek o güven ortamını sağlamak amacıyla laboratuvarı kurduklarını kaydetti. Laboratuvarı pamuk üreticileri, çırçır ve tekstil sektörünün hizmetine sunacaklarını ifade eden Sümerli, "Burası bir 'hakem' laboratuvar konumuna gelecek." dedi.

Dünya'da 7'inci, "Türkiye'de Bir İlk Olacaktır"

Sümerli, şöyle devam etti: "Dünyada uluslararası akredite olmuş pamuk lifi kalite analiz laboratuvarı olarak 6 tane var. Bunun 7. Diyarbakır'a kurduk, Türkiye'de bir ilk olacaktır. Şu an da montajlar bitti, test aşamasında. Laboratuvar 2018'de tam olarak faaliyete geçecektir. Laboratuvarı hem bölgedeki çırçır işletmelerinin hem de ülkemizin diğer illerinden gelecek olan pamukları ve hatta diğer ülkelerden de gelecek olan 'hakem' amaçlı pamuk analizlerini yapacağız. Laboratuvarı yapacağımız analizler, uluslararası akredite olmamızdan dolayı uluslararası bir geçerliliği olacaktır. Bütün dünyada bizim sonuçlar geçerli olacaktır." ■

DİYARBAKIR'IN BANKACILIK SORUNLARI MASAYA YATIRILDI

Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası tarafından organize edilen Türkiye Bankalar Birliği Diyarbakır İstişare Toplantısı Radisson Blu Otel'i'nde gerçekleştirildi. Türkiye Bankalar Birliği (TBB) Yönetim Kurulu Başkanı ve Ziraat Bankası Genel Müdürü Hüseyin Aydın, toplantıda yaptığı konuşmada, bireysel yanlışlarla sektörün yanlışlarını birbirinden ayıracıklarını söyledi. Aydın, şöyle devam etti: "Hepimiz aynı gemideyiz. İnşallah hep birlikte Türkiye ekonomisinin büyümesine, gelişmesine, istihdamın ve ihracatın artmasına katkıda bulununuz. Bütün amacımız da budur. Bizim için yurdun her köşesi, Türkiye'nin bütün köşeleriyle aynı. Dolayısıyla Diyarbakır'la İzmir'i görüşümüz de bundan farklı değildir. Türkiye kendi başına ekonomik olarak hareket etme imkanına sahip ama artık dünyadan etkileniyoruz. Amerika büyümediğinde, Çin büyümediğinde, Avrupa Birliğine ihracat yapamayınca bölgede sorunlar olunca, Türkiye'yi ve bölgede Diyarbakır'ı

tek başına hepimizin birlikte olarak büyütmesi mümkün değil. Büyüme için ilgili ortam hem dünyada, hem bulunduğumuz coğrafyada, hem de ticari partnerlerimizle olması lazım ki hep birlikte büyüelim."

Bankaların verdiği kredi ve teminatlar konusunda yaşanan sıkıntılara değinen Aydın, şunları söyledi: "Benim elimde para var, kredi vermek istiyorum. Teminata dayalı yapıyoruz bu işi, teminatın değeri yeterli ama bunu değerleyen düşük yapıyor. O zaman benim ticaretimi, para kazanmamı kısıtlıyor. Daha çok kazanacakken, daha çok verecekken benim kredi verme iştahım sınırlanıyor. Biz bu işe karşıyız. Benim milletten topladığım mevduat bana emanet, geri vermem gerekiyor. Teminat olduğundan daha yüksek değerde gösterilmiş. Allah muhafaza kötü bir durum olduğunda ben alacağımı alamayacağım."

Bankanın teminata alacağı gayrimenkulün değerini kendilerinin tespit etmediğini dile getiren Aydın,

tespiti Sermaye Piyasası Kurulu ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun yaptığını söyledi.

Aydın, Sur ilçesindeki terör olaylarından dolayı mağduriyetler yaşandığını anımsatarak o dönemde bazı dükkanların açılmadığını, ticari hayatın tam olarak devam edemediğini vurguladı.

Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası (DTSO) Başkanı Ahmet Sayar ise Diyarbakır'ın konumu ve sahip olduğu potansiyel nedeniyle yatırım açısından önemli fırsatlar barındırdığını söyledi.

Alınan desteklerle yapılan yatırımın yüzde yüzüne kadar geri dönüş sağlanabildiğini ifade eden Sayar, "2017 yılının 9 ayında yatırım yapmak üzere 130 teşvik belgesi alınmıştır. Mevcut Teşvik sistemi ve iyileşen yatırım alt yapısı ile yatırımcıların sayısı günden güne artış göstermektedir. Ancak Türkiye'nin batısı ile kıyasladığımızda bölgesel gelişmişlik farklarının giderilmesi açısından teşvik sisteminin tek başına yeterli olmadığını görüyoruz." dedi. ■

AİLE İÇİ ŞİDDETE KARŞI EĞİTİMLE MÜCADELE EDİLECEK

Karacadağ Kalkınma Ajansının desteğiyle Diyarbakır Aile Sosyal İl Müdürlüğü, aile içi şiddetle mücadele için eğitim düzenliyor. Aile Sosyal Politikalar İl Müdürlüğüne Karacadağ Kalkınma Ajansının Teknik Destek Programı kapsamında sunulan proje ile değişik kamu kurumlarında görevli uzmanlara 4 gün süresince bilgilendirme yapılacaktır.

Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürü Halit Açar, kadına yönelik şiddetin ulusal ve uluslararası tüm gelişmelere rağmen coğrafi olarak sınır ta-

nımsızın evrensel bir sorun haline geldiğini söyledi. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından, "Ulusal Eylem Planı" kapsamında 81 ilde il eylem planı hazırlandığını dile getiren Açar, şöyle konuştu: "Kadına yönelik şiddetle mücadele çok yönlü bütüncül bir yaklaşımı gerektirmektedir. Toplumun tüm kesimlerinin ortak ve kararlı bir mücadele içerisinde olması gerekmektedir. Dolayısıyla disiplinler arası bir yaklaşımla çalışmaların yürütülmesi ve ilgili tüm tarafların korunması, cezalandırma ve politikaların sürecin içerisinde yer alması büyük önem arz etmektedir."

Karacadağ Kalkınma Ajansı Genel Sekreteri Dr. Hasan Maral ise şunları söyledi: "Ajans olarak kadına karşı şiddet konusunda bölgemizde sürdürülen tüm çalışmalara destek oluyoruz. Kadınları girişimci olarak daha fazla görmek istiyoruz. Maalesef şuan rakamlar kadınların bu alanlarda istenilen seviyede olmadığını bizlere göstermekte. Bunun için ilk yapılması gereken konu kadına yönelik şiddetin son bulması. Böylece kadınlar ekonomik faaliyetlerde kendilerine uygun düzeyde yer alabilirler."

Çalıştayda daha sonra Çift ve Aile Terapileri Derneği (ÇATED) Yönetim Kurulu Üyesi Didem Doğan "Burada çok farklı meslek grupları var. Katılımcılar buradan öğrendiklerini kendi alanlarına aktaracaklar. Niyetimiz bir parça da olsa bu mücadeleye katkıda bulunmak" dedi. Doğan, bölgede kadına yönelik şiddetle kültürün önemli olduğunu vurgulayarak, kadınların şiddet görmesinde ya da ikinci planda kalmasında en belirleyici faktörün kültür olduğuna inandığını aktardı. "Kadına pozitif ayırmacılık uygulamak durumundayız." diyen Doğan, böyle çalışmaların hem topluma hem de bireylere büyük getirisinin olacağını dile getirdi. ■

ŞANLIURFA'NIN YATIRIM FIRSATLARI ÇİN'DE TANITILDI

Cin başkenti Pekin ile önemli sanayi bölgelerinde biri olan Guangzhou Eyaletlerinde Şanlıurfa Yatırım Fırsatları Tanıtım etkinliği gerçekleştirildi. Şanlıurfa Yatırım Destek ve Tanıtım Stratejisi 2018 Yılı Eylem Planı kapsamında Şanlıurfa'nın yatırım fırsatlarını anlatmak ve örnek alınabilecek Kalkınma projelerini yerinde görmek üzere, Şanlıurfa Valiliği, Şanlıurfa Ticaret ve Sanayi Odası, Şanlıurfa Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü, Karacadağ Kalkınma Ajansı Şanlıurfa Yatırım Destek Ofisi uzmanları ile iş adamlarından oluşan 10 kişilik grup 23-27 Nisan 2018 tarihleri arasında sonuç odaklı Çin'in Pekin ve Guangzhou Eyaletlerine yönelik bir çalışma ziyareti gerçekleştirilmiştir.

Söz konusu programın ilk gününde Eski Şanlıurfa Milletvekili Türkiye'nin yeni Çin Büyükelçisi Emin Önen heyeti Pekin'de bulunan Büyükelçilik hizmet binasında kabul etti. Heyete başkanlık eden Şanlıurfa Vali Yardımcısı Ufuk Akıl, ziyaret hakkında sunum yaptı.

Ziyaretler kapsamında 1988 yılından Çin'de makine ve elektronik ürün-

lerin ihracatı ve ithalatı için 1988 yılında kurulan China Chamber of Commerce for Import and Export of Machinery and Electronic Products (CCCME) evsahipliğinde Pekin Ticaret Ataşeliğinin destekleri ile Yatırım Tanıtım Organizasyonu gerçekleştirildi. Söz konusu Organizasyon kapsamında Büyükelçi Emin Önen başkanlığında CCCME yetkilileri ile tanıtım toplantısı gerçekleştirildi.

Açılış konuşmalarından sonra Şanlıurfa Yatırım Destek Ofisi Koordinatörü Yunus Çolak tarafından CCCME üyelerine Çince olarak hazırlanmış Yatırım Fırsatları Sunumu ile yine Çince olarak hazırlanmış ve Şanlıurfa'nın Yatırım potansiyellerini anlatan tanıtım filmi gösterimi gerçekleştirildi. Özellikle 6. Bölge Teşvikleri ve bu teşviklerin yatırımcılara sundukları avantajlar somut örnekler ile katılımcılara anlatıldı. Toplantı sonunda firmalara Çince hazırlanan tanıtım dokümanları verildi.

Programın ikinci gününde Çin'in silikon vadisi olarak bilinen Pekin genelinde birçok teknoparktan oluşan ZPARK'a bağlı Zhongguancun Dongsheng International Science Park

ziyaret edildi. Ziyaret kapsamında parkın uluslararası iş birliği geliştirme departmanı yetkilisi Hassan Hbous tarafından teknopark çalışmaları hakkında heyete detaylı bir sunum yapıldı., Şanlıurfa'da tarımsal amaçlı Ar-Ge ve inovasyon çalışmalarına ilişkin Çinli yetkililere bilgi veren heyet Teknoparkın içerisinde yer alan ve tarımsal çalışmalar yürütülen saha ziyareti gerçekleştirdi.

Heyet, Pekin'de faaliyet gösteren Çin genelindeki yatırımcılara yurtdışına açılmasına yardımcı olmak için çalışmalar yürüten China International Electronic Commerce Center'ye (CIECC) bağlı bir kamu şirketi olan Investgo firma yetkilileri ile bir araya geldi. Toplantı kapsamından Karacadağ Kalkınma Ajansı Şanlıurfa YDO Koordinatörü Yunus Çolak tarafından hazırlanan tanıtım filmi gösterimi ve 6. Bölge teşvik avantajları anlatıldı. Investgo yetkilileri de kendi çalışmaları hakkında bilgiler verdikten sonra Çinli yatırımcıların Şanlıurfa hakkında daha fazla bilgi sahibi olmaları için yapılabilecek çalışmalar değerlendirildi. Şanlıurfa ile ilgili yapılan çalışmaların ve dokümanların investgo sitesinde yer alması kararlaştırıldı. ■

ŞANLIURFA FUAR MERKEZİ HİZMETE AÇILDI

Kalkınma Bakanlığı tarafından Cazibe Merkezlerini Destekleme Programı kapsamında desteklenen Şanlıurfa Fuar Merkezi, Kalkınma Bakanı Lütfi Elvan ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Ahmet Eşref Fakıbaba'nın katıldığı törenle açıldı. 26 Milyon TL'ye mal olan ve projenin tüm aşamalarında Ajansımızın aktif olarak yer aldığı Fuar Merkezi Projesi, Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi tarafından 8 ay gibi kısa bir sürede tamamlandı. Açılışa Kalkınma Bakanı Lütfi Elvan, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı Fakıbaba'nın yanı sıra, Şanlıurfa Valisi Abdullah Erin, Büyükşehir Belediye Başkanı Nihat Çiftçi, Şanlıurfa Milletvekilleri Mehmet Ali Cevheri, Halil Özcan, İl Emniyet Müdürü Veysel Tipioğlu, GAP İdaresi Başkanı Sadrettin Karahocagil, Ajansımız Genel Sekreteri Dr. Hasan Maral, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Genel Müdürü Uğur Büyükhatipoğlu, ile çok sayıda davetli katıldı.

Açılış töreninde konuşan Şanlıurfa Büyükşehir Belediye Başkanı Nihat Çiftçi "Fuar merkezleri gelişmenin

kalkınmanın öncüsü durumundadır. Şanlıurfa bir tarım şehridir. Bir turizm şehridir. 12 bin yıllık bir şehir. Dolayısıyla her ay bu şehrimizde bir fuar organizasyonu ile turizm anlamında canlılık gelecek ve ticaretle iştigal eden tüm kardeşlerimiz aynı şekilde bu proje sayesinde anlaşmalar gerçekleştirecek. Ticaret artacak ve Şanlıurfa'nın ekonomisi canlanacak" dedi.

Şanlıurfa Valisi Abdullah Erin, "Urfa'nın Düşman İşgalinden Kurtuluşunun 98. Yıl dönümünü büyük bir coşkuyla kutluyoruz. Bu bayramı bizlere vesile kılan başta 12'ler olmak üzere tüm şehitlerimizi rahmet ve minnetle anıyoruz. Şanlıurfa için anlamlı olan bugünde bu güzel fuar merkezinin kazandırılmasından dolayı da ayrıca sevinçliyiz. Emegi geçenleri kutluyorum" ifadelerini kullandı.

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı Ahmet Eşref Fakıbaba, "Şanlıurfa'ya şu proje ne kadar yakışmış değil mi? Yürekten kutluyorum, yürekten tebrik ediyorum. Şanlıurfa olarak her şeyi hak ediyorsunuz. Emin olun yarınımız bu günümüzden daha iyi

olacak. Buna inanarak söylüyorum. Ben özellikle Urfa'nın bu gelişiminde emekleri olan başta Büyükşehir Belediye Başkanımız, milletvekillerimiz, il başkanımız, bütün arkadaşlarıma yürekten teşekkür ediyorum" dedi.

Kalkınma Bakanı Lütfi Elvan ise şunları söyledi: "İnşallah bu fuar merkezi sayesinde daha çok ihracat yapacağız. Üretmiş olduğumuz ürünleri burada dışarıdan gelen firmalara sunma, gösterme imkânına kavuşacağız. Son 15 yılda Şanlıurfa'nın ihracatı tam 22 kat arttı. Peki, 2023 hedefimiz ne, Şanlıurfa'da 2 milyar dolarlık bir ihracatı gerçekleştirmek. Bunu da başaracağız. Mevcut organize sanayi bölgesine ilave olarak Gıda İhtisas Organize Sanayi Bölgesi kuruyoruz. Yine Şanlıurfa'yı ayakkabı üretiminin merkezi haline getireceğiz. 10 binlerce kardeşimiz çalışacak. Organize sanayi bölgelerinin yapımı ve ilave projelerimiz sonrası inşallah önümüzdeki süreçte 50 bin kardeşimizi iş ve aş sahibi yapacağız. 50 bin kardeşimizin iş bulması demek 250 bin insanımızın Şanlıurfa'da aş sahibi olması demektir. ■

ŞANLIURFALI İŞADAMLARINDAN ESKİŞEHİR'E ÇIKARMA

Şanlıurfa Ticaret ve Sanayi Odası (ŞUTSO) organizasyonu ile gerçekleştirilen, Şanlıurfalı iş adamları ve sanayicilerin birlikte katıldığı, Eskişehir teknik inceleme ve iş gezisi tamamlandı. Karacadağ Kalkınma Ajansı koordinesi ve Şanlıurfa Ticaret ve Sanayi Odası (ŞUTSO) organizasyonu ile Şanlıurfa Vali Yardımcısı Ufuk Akıl, Organize Sanayi Bölge Müdürü Yunus Emre Aksu, ŞUTSO Meclis Başkanı Mustafa Taş, Kayyum Heyeti Üyesi Mehmet Emin Bayaslan, Meclis Üyeleri Mehmet Çalışkan, Adil Kılıç, Mahmut Akaslan, Bedir Süzer, Genel Sekreter Vekili Vedat Tekatlı, Karacadağ Kalkınma Ajansı Şanlıurfa Yatırım Destek Ofisi Koordinatörü Yunus Çolak, ASKON Şanlıurfa Şube Başkanı Orhan Şahin, Şanlıurfa Organize Sanayi Yönetim Kurulu Başkan Vekili Mithat Arhan, Şanlıurfa Evren Sanayi Kooperatifi Başkanı Mustafa Arslan'ın da aralarında bulunduğu yaklaşık 20 kişilik heyet, Eskişehir'e gerçekleştirdiği teknik inceleme ve iş gezisini tamamlayarak Şanlıurfa'ya döndü.

Heyet, Eskişehir'in en önemli merkezlerinden olan, 400 bin metrekare alan üzerine kurulu Bilim, Sanat ve Kültür Parkı (Sazova Parkı) içeri-

sinde yer alan, Türk Dünyası Bilim Kültür Sanat Merkezi, Türk Dünyası Şaheserleri Parkı, Sualtı Dünyası gibi dikkat çeken merkezlerde yetkililerden bilgi aldı. Bilim, Sanat ve Kültür Parkı'ndaki programın ardından heyetin ikinci gün gerçekleştirilen programda ilk durağı Eskişehir Ticaret Odası oldu. Şanlıurfalı iş adamları ve sanayicilerden oluşan heyet, Yönetim Kurulu Başkanı Metin Güler ve Yönetim Kurulu üyeleri karşıladı. Eskişehir Ticaret Odası toplantı salonunda gerçekleşen toplantıda konuşan ETO Başkanı Metin Güler, Şanlıurfa Ticaret ve Sanayi Odası'nın Eskişehir'e ziyaretinden memnuniyet duyduklarını belirtti. Eskişehir'in ticaret ve sanayi potansiyeli ilgili detaylı bilgi paylaşımında da bulunan ETO Başkanı Metin Güler, Eskişehir Ticaret Odası'nın yürüttüğü projelerle Odanın son üç yılda 13 milyon liraya yakın tasarruf ve 19 milyon lirayı aşan hibe ve sponsorluk geliri sağladığını ifade etti.

Heyet, Eti Kek Fabrikasında İncelemelerde Bulundu

Şanlıurfa Vali Yardımcısı Ufuk Akıl ise Şanlıurfa'nın son yıllarca cazibe merkezi olduğunu kaydederek, şehri tanıtmak ve anlatmak için çaba gösterdiklerini vurguladı. Şanlıurfa

Ticaret ve Sanayi Odası Meclis Başkanı Mustafa Taş ise, Eskişehir'i ziyaret ederek, projeler ve odaların faaliyetleri hakkında bilgi almak istediklerini dile getirdi. Eskişehirli firmalarla sürekli alışveriş yaptıklarını da belirten Taş, işbirliğini artırmak ve geliştirmek niyetinde olduklarını söyledi.

Karacadağ Kalkınma Ajansı Şanlıurfa Yatırım Destek Ofisi Koordinatörü Yunus Çolak da Şanlıurfa'nın mevcut potansiyeli, teşvik destek ve avantajları ile cazibe merkezleri programı hakkında bir sunum gerçekleştirdi. Gerçekleşen sunumların sonrasında Organize Sanayi Bölgesi'nde Güneş Enerji Santrali'nde incelemelerde bulunan Heyet'e, Anadolu Teknoloji Araştırma Parkı (ATAP) Genel Müdürü Ali İhsan Karamanlı, Güneş Enerji Santrali hakkında bilgi verdi. Güneş Enerji Santrali ziyaretini tamamlayan Heyet Organize Sanayi Bölgesi Arıtma Tesisine geçerek incelemelerde bulunan Heyet'e Arıtma Tesis Genel Müdürü Suzan Eroğlu, tesis hakkında bilgi verdi. Heyet Organize Sanayi Bölgesi ziyaret ve incelemelerini tamamladıktan sonra Organize Sanayi Bölgesi'nden ayrıldı. ■

MEVSİMLİK TARIM İŞÇİLERİN SORUNLARI SEMPOZYUMDA ELE ALINDI

Ajansımız ile Genç Hayat Vakfı ve Düzce Üniversitesi işbirliğiyle gerçekleştirilen Uluslararası Mevsimlik Tarım İşçiliği Sempozyumu Düzce Üniversitesinde gerçekleştirildi. Programa; Düzce Vali Yardımcısı Hasan Ruhi Yaylacı, Rektör Yardımcısı Prof. Dr. İlhan Genç, Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanı ve Sempozyum Başkanı Prof. Dr. Şerif Demir, Düzce İl Millî Eğitim Müdürü Murat Yiğit, Genç Hayat Vakfı Genel Müdürü Uğur Gülderer, Karacadağ Kalkınma Ajansı Şanlıurfa Yatırım Destek Ofisi uzmanı Eyyüp Bulut, akademisyenler, araştırmacılar ve öğrenciler katıldı.

Sempozyumun açılış konuşmasını gerçekleştiren Prof. Dr. Şerif Demir, mevsimlik tarım işçilerinin ve çocuklarının iş esnasındaki eğitimleri ve sosyal durumları ile ilgili farkındalık oluşturmak amacıyla sempozyumu düzenlediklerini ifade etti. Önceki dönemlerdeki kontrolsüz bir biçimde gerçekleştirilen mevsimlik tarım işinde barınma, temizlik,

eğitim ve sağlık gibi çeşitli risklerin oluştuğunu söyleyen Prof. Dr. Demir, yapılan yasal düzenlemelerle ve alınan tedbirlerle çalışma şartlarının daha düzenli hale geldiğini belirtti.

Rektör Yardımcısı Prof. Dr. İlhan Genç yaptığı konuşmada, eğitim-öğretim faaliyetlerinin yanında toplumun sorunlarına bilimsel yaklaşımla çare arayan kurumlar olarak da üniversitelerin önemine vurgu yaptı. Bu kapsamda Düzce Üniversitesi olarak sempozyuma ev sahipliği yaptıkları için memnun olduklarını ifade eden Prof. Dr. İlhan Genç, ülkemizin bir tarım ülkesi olmasından dolayı mevsimlik işçi konusunun önem teşkil ettiğini sözlerine ekledi. Sempozyumda bilim insanlarının konuyla ilgili sorun ve çözüm önerilerini ele alacaklarını söyleyen Prof. Dr. Genç, öğrenciler açısından da bu tür programların fırsat eğitimi olarak görülmesi gerektiğine işaret etti.

Düzce Vali Yardımcısı Hasan Ruhi Yaylacı, küçük çocukların tarım işlerinde çalıştırılmalarının çocuk is-

tismarına neden olduğunu belirterek devletin; eğitim, sağlık ve sosyal alanlarda çocukların gelişimlerini sağlamak amacıyla çeşitli yönetmelikler ve çalışma takvimleri çıkardığını dile getirdi. Düzce bölgesi ve ülkemizde mevsimlik tarım işçilerine yönelik yapılan çalışmalarından da söz eden Hasan Ruhi Yaylacı, sempozyumda paylaşılacak bilgi ve görüşlerin bugünün gençlerini geleceğe hazırlamak adına çok önemli olduğuna dikkat çekerek konuşmasını noktaladı.

Sempozyumun ikinci günde ise "Sosyolojik Açıdan Tarım Sektörü ve Tarım İşçiliği", "Tarım Politikaları Açısından Mevsimlik Tarım İşçiliği", "Güvencesiz Meslek Olarak Mevsimlik İşçilikte Ülke Örnekleri", "Mevsimlik Tarım İşçilerinin Sağlığını Geliştirme Programı", "Türkiye'de Çocuk İşçiliği ile Mücadele ve Mevsimlik Tarım İşçiliğine Yönelik Yasal Düzenlemeler", "Mevsimlik Tarım İşçilerinin Çalışma Sosyal Sorunları ve Çözüm Önerileri" başlıklı birçok konu ele alındı. ■

ULUSLARARASI HARRAN VE ÇEVRESİ ARKEOLOJİ TARİH SEMPOZYUMU GERÇEKLEŞTİRİLDİ

Avrupa Birliği kaynakları ile finanse edilen Ajansımız tarafından yürütülen Şanlıurfa'da Tarih Yeniden Canlanıyor Projesi kapsamında 1.Uluslararası Harran Ve Çevresi Arkeoloji ve Tarih Sempozyumu Şanlıurfa'da gerçekleştirildi. Ajansımız ile Harran Üniversitesi işbirliğiyle düzenlediği sempozyuma Şanlıurfa Valisi Şanlıurfa Valisi Abdullah Erin, Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Başkanı Nihat Çiftçi, Harran Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ramazan Taşaltın'ın yanı sıra çok sayıda akademisyen katıldı.

GAPTEM Konferans salonundan iki gün süren sempozyumda konuşan Vali Erin, Şanlıurfa'nın çok zengin tarihi geçmişe sahip, yeryüzündeki ender şehirlerden biri olduğunu söyledi. Vali Erin, Şanlıurfa'nın serüveninin insanlık serüveni olarak tanımlanabileceğini kaydederek, "İnsanlık tarihinin başlangıcından bugüne tanıklık edeceğimiz çok de-

ğerli bir şehirde yaşadığımızın bilincinde olmamız gerekiyor" dedi. İnsanlığın antik çağından, ortaçağa ve yeniçağa kadar her döneme ait kalıntıların Şanlıurfa'da bulunduğunu dile getiren Vali Erin, konuşmasına şöyle devam etti: "Göbeklitepe sahip olduğumuz en büyük zenginliklerden bir tanesi. Milattan önce 4 bin yıllık geçmişi olan Stonehenge'den daha eski bir tarihi olan 12 bin yıllık tarihi olduğu ortaya çıkan ve devam eden çalışmalarla bu tarihin daha da eskiye gideceğine inanıyoruz. Bu özellikleriyle Şanlıurfa peygamberler şehri ve inançlar diyarı olarak tanımlanan ender kentlerden biri. Bu kadar büyük bir zenginlik ve bu kadar paha biçilemez bir tarihi geçmişin yeterince değerlendirilemediği de bir gerçek. Bugünkü bu sempozyumun da içinde olduğu; Valiliğimizin, Büyükşehir Belediyemizin, Avrupa Birliği'nin, Üniversitemizin ve Karacadağ Kalınma Ajansımız bünyesinde ger-

çekleştirilen Şanlıurfa'da Tarih Yeniden Canlanıyor Projesi ile sahip olduğumuz değerlerin korunması, geliştirilmesi ve tanıtımına katkı sağlayacak bir proje olduğunu ifade etmek istiyorum. Stonehenge'de yılda iki milyondan fazla turist geliyor. İngiltere'de Stonehenge'nin olduğu şehirde bir yıl kaldım ve oraya insanların nasıl akın akın geldiğine tanıklık ettim. Göbeklitepe'yi bu anlamda kıyaslama şansımız yok. Dolayısıyla hem sahip olduğumuz tarihi birikim ve insanlığın sıfır noktası olarak tabir ettiğimiz bu zenginliğin insanlığa sunumu konusunda stratejik bir bakış açısı ve yaklaşım konusunda eksiklerimiz olduğu bir gerçek. Bizim daha derli toplu, bu alanda faaliyet gösteren kurumların daha koordineli şekilde çalışmalarını yürütmeleri, iyi bir planlama ve stratejinin ortaya konulmak suretiyle birbirini destekleyecek süreçler sonrasında tarihi değerlerin, mirasın ve birikimin değerlendirilebileceğini kabul etmek lazım. Şanlıurfa'da tarih yeniden canlanıyor Projesi, bu ihtiyaçtan kaynaklanan ve doğan bir projedir. Bu proje ile Göbeklitepe'de devam eden üst çatı örtüsünün tamamlanması, şehir merkezindeki bazı meydan ve sokakların iyileştirme çalışmaları, fiziki altyapının ziyaret edilmeye müsait hale getirilmesine yönelik çalışmalar önemli. Bunları tamamlamadan turist gelsin, ziyaretçi gelsin diyemeyiz. Bu anlamda yürüyen fiziki altyapı çalışmalarının daha yüksek bir koordinasyonla devam ederken, diğer yandan da

sektörde faaliyet gösteren işletme ve kişilerin bilinç düzeyinin yükseltilmesi çalışmalarının da devam etmesine büyük bir ihtiyaç var."

Vali Erin: Yeni Bilim Adamları Yetiştirmeye İhtiyacımız Var

Şanlıurfa'nın sadece turizmde değil, çok büyük bir tarım potansiyeli ve beşeri sermayeye sahip olduğunu da hatırlatan Vali Erin, Şanlıurfa'nın bu çok zengin birikim ve potansiyeline rağmen geldiği yerin belli olduğunu, turizmde olduğu gibi diğer alan ve sektörlerde de işbirliği, dayanışma ve stratejik bir anlayışla çalışmalar ortaya koyarak çalışmaya ihtiyaç olduğunu kaydederek, bu alanda bilim adamlarının ortaya koyacağı yol haritasının önemine işaret etti.

Harran'ın yetiştirdiği alimlerin bilim ve fen alanına yaptığı katkılarının bütün dünyaca bilindiğini hatırlatan Vali Erin, "Biz bunlarla elbet de övüneceğiz. Bunların yaptıkları çalışmalar ve insanlığa sunduğu hizmetler, diğer alanlarda bize bırakılan değerleri insanlığa anlatacağız. Harran'da yetişen bilim adamlarının yetiştirdiği dönemden sonra, bugün Harran ve Şanlıurfa olarak neden o dönemde yetişen bilim adamlarının yüzde onu civarında bilim adamı yetiştiremediğimiz de özeleştirisini yapmak durumundayız. Sabit bin Kurra'ları, El Battani'leri yetişen bu topraklarda bugün neden bilim adamı yetişemediğini, iki cilt kitabı insanlığın hizmetine sunacak bilim adamı neden yetiştiremediğimizi, bu kadar zengin ve dinamik nüfusa sahip olmamıza rağmen medeniyete katkı sunacak herhangi bir buluşun altına imza atmadığımızı sorgulamak ve yeni bilim, ilim ve irfan adamları yetiştirmeye ihtiyacımız var" dedi.

Törende bir konuşma yapan Harran Üniversitesi Rektörü Prof. Dr.

Ramazan Taşaltın, yapılacak sempozyumda Harran'ın binlerce yıllık kadim tarihinin bilim adamlarınca açıklanacağı bir sempozyum gerçekleştirildiğini belirterek, İngiltere'deki Stonehenge'nin hiçbir özelliğinin olmadığını, çevrede başka taş olmadığı halde o taşların nereden oraya geldiğinin merak edilerek yıldı iki milyon insanın ziyaret ettiğini ifade etti. Göbeklitepe'nin bilinen 12 bin yıllık tarihinin iyi değerlendirilmesinin önemine işaret eden Taşaltın, "Moğollar Harran'daki kitapları yakmasalardı ve Bağdat'a taşınan Harran yıkılmasaydı Müslümanlar atomu 200 sene önce parçalarlardı" diyerek, Harran'da yetişen bilim adamlarının dünya bilimine yaptığı katkılara değindi. Bilinenin aksine bilimin doğduğu medeniyetin Roma medeniyeti olmadığını, matematiğin, fennin ve tıbbin temelini atanın Müslümanlar olduğunu belirtti.

Harran ve çevresinin bilim adamları tarafından ele alınmasının, Şanlıurfa için verimli olmasını dileyen Şanlıurfa Büyükşehir Belediye Başkanı Nihat Çiftçi, "Şanlıurfa 12 bin yıllık bir medeniyetin izi olduğu bir şehir. İpekyolu üzerinde yer alması, birçok medeniyetin Şanlıurfa'da yerleşmesine neden olmuştur. Günümüze kadar olan tüm dönemlerin bıraktığı izler, arkeolojik çalışmalarla ortaya çıkacaktır. Bilim değeri anlamında siz farkında olduğunuz zaman, bu şehrin değerini fark edebilirsiniz. İşte bunu bilim adamlarımızın ortaya çıkaracağı çalışmayla ve daha sonra hepimizin şehir olarak bu alanları korumakla, geleceğe taşımakla bir noktaya gelebiliriz" dedi.

Sempozyum organizatörü ve Harran Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Başkanı Prof. Dr. Abdullah Ekinci de yaptığı konuşmasında, "Bazı şehirler iyi yazılmış

kitaplar gibidir, okumaya ve onu anlamaya doyamazsınız. Urfa ve Harran sadece iyi yazılmış bir kitap değil, iyi yazılmış kitaplardan oluşan bir kütüphanedir. Hikayesi, hikayeleri olan bir şehir ve şehirler dizisidir. Tarih boyunca birçok medeniyete evsahipliği yapmış, uygarlık tarihinde müstesta bir yere sahiptir. Bereketli hilalin kalbi, antik ve orta çağ dünyasının cazibe merkezidir. Doğu ve batı arasında bir düğüm noktasıdır. Farklı dinlerin ve inançların merkezi, peygamberlerin bulunduğu kutsal bir mekandır. Urfa ve Harran aynı zamanda bilimin beyni, irfanın kalbi, kutsanmış bir şehirdir. Bir ülkenin ve milletin sahip olduğu en büyük stratejik plan bilim ve ilimdir. Urfa ve çevresi antik çağda, orta çağda bu planın uygulandığı kıymetli mekanlardır. Urfa'da bilim ve ilim, bilgeliğe ve irfana dayalı bir entelektüel çaba olarak sürmüştür. Urfa'ya ün katan, onu sırtlayan yüzlerce ilim ve bilim adamı var. Bugün bizler bu bilim adamlarının eserlerini tespit etmekten aciziz. Bu anlamda Urfa'nın geçmiş birikimini masaya yatırması elzemdir. Uluslararası tarih ve arkeoloji sempozyumuyla bilgi üreten, var olan teknoloji ve bilgiyi en verimli şekilde kullanan Urfalı ve Harran'lı alimleri tespit etmek, çalışmalarını okumak ve uygarlığa katmış olduğu değerleri gelecek nesillere aktarmak için yapıldı" dedi.

Sempozyum bir konuşma yapan Şanlıurfa'da Tarih Yeniden Canlanıyor Projesi Takım Lideri Mary McKeon'da bir konuşma yaparak, projenin Şanlıurfa'nın tarihi değerlerine yapacağı katkıya değindi. Kasım 2016'da başlayan projenin, Kasım 2018'de tamamlanacağını belirten McKeon, proje paydaşlarının sürdürülebilirlik açısından yapacağı katkılarının önemli olduğunu kaydetti. ■

ŞANLIURFA'DA TARİH YENİDEN CANLANIYOR PROJESİ İNGİLTERE VE İSPANYA'DA 'GÖRÜCÜYE ÇIKTI'

Avrupa Birliği kaynakları ile finanse edilen Ajansımız tarafından yürütülen Şanlıurfa'da Tarih Yeniden Canlanıyor Projesi, İngiltere ve İspanya'da tanıtıldı.

Londra'da düzenlenen Dünya Seyahat Pazarı (WTM) Fuarı'nda tanıtıldı. Fuar kapsamında düzenlenen Halkla İlişkiler ve Ağ Kurma Etkinliği, "Türkiye, Güneydoğu Anadolu, Tarihi Şanlıurfa'nın Keşfi" temasıyla gerçekleştirildi. Etkinliğe Kültür ve Turizm Bakanı Numan Kurtulmuş, Şanlıurfa Milletvekili ve AB Heyet Komisyon Başkanı Kasım Gülpınar, Şanlıurfa Vali Yardımcısı Tarık Açıkgöz'ün yanı sıra T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Şanlıurfa İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Alman Arkeoloji Enstitüsü, Şanlıurfa Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Şanlıurfa Turizm Platformu ve Karacadağ Kalkınma Ajansı yetkilileri katıldı.

Toplantıda konuşan Kültür ve Turizm Bakanı Numan Kurtulmuş, "Şanlıurfa kültür ve medeniyetlerin kesiştiği kadim bir şehirdir. Şanlıurfa birçok peygamberin yaşadığı bir inanç merkezidir. Değişik yöresel tatları ile her damak zevkine hitap eden bir şehirdir. Göbeklitepe kazıları ile dünyanın bilinen tarihi değiştirmiştir. Göbeklitepe kazıları Şanlıurfa'nın ne kadar eski bir tarihe ev sahipliği ettiğinin en güzel bir kanıtıdır" dedi.

Şanlıurfa Milletvekili ve Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Başkanı Kasım Gülpınar, Mezopotamya'nın kalbi olan Şanlıurfa'nın Uygarlığın Beşiği olduğunu ve Şanlıurfa'da yer alan, 12.000 yıllık geçmişe sahip olan Göbekli Tepe'nin UNESCO'nun geçici koruma listesinde yer aldığını belirtti. Şanlıurfa'nın tarihi, kültürel değerleriyle en güçlü turizm destinasyonları arasında yer almaya aday olduğunu belirten Gülpınar, şunları

kaydetti: "Dünya turizm haritasında Şanlıurfa'nın kademeli olarak daha cazip bir konuma gelmesi amacıyla sürdürülebilir turizm anlayışıyla planlarımızı yapmalıyız. Hizmet kalitemizi artırmaya, sürdürülebilir turizm için sektörün altyapısını güçlendirmeye yönelik yatırımları biran önce hayata geçirmeliyiz. Ulusal ve uluslar arası medya aracılığıyla tanıtım çalışmalarına, seyahat firmaları ile geliştirilecek işbirlikleri ile ziyaretçi sayımızı artırmalıyız. Özellikle Avrupalı turistlerin Şanlıurfa'ya gelmesine yönelik çalışmalarımız hız kesmeden devam etmeli. Uygarlık Beşiği olan Şanlıurfa'mız güvenli, güler yüzlü, kaliteli insan gücüyle başta İngiltere olmak üzere tüm Avrupalı misafirlerini beklemektedir."

Şanlıurfa Vali Yardımcısı Tarık Açıkgöz ise şunları vurguladı: "Şanlıurfa'nın iki önemli cazibe unsuruna dikkatinizi çekmek istiyorum; bunlardan birincisi Gö-

beklitepe. Diğeri ise yüzlerce yıllık geçmişle 200'den fazla tarihi evi ve konakları ile Peygamberler Şehri olarak bilinen Şanlıurfa şehir merkezi. Şanlıurfa'da Tarih Yeniden Canlanıyor Projesi, etkili bir turizm destinasyon yönetimi ve kamu özel ortaklığına dayalı etkili bir yönetim yapısı geliştirmek ve uygulamak vasıtasıyla Şanlıurfa'nın bölgesel rekabet edebilirliğini artırmak için valiliğimize destek veriyor. Proje aynı zamanda birtakım pazarlama ve tanıtım faaliyetlerinin yanı sıra turizmde farkındalık artırma ve kapasite oluşturma gibi alanlarda bize destek vermekte. Dünya Seyahat Fuarı ve benzer içerikte tüm diğer platformlar, güzel ülkemiz Türkiye'nin saklı mücevherlerinden biri olan Şanlıurfa hakkında farkındalık oluşturmaya devam etmek için ihtiyacımız olan pazarlara erişim imkânı sunmaktadır."

Toplantıda bir sunum gerçekleştiren Alman Arkeoloji Enstitüsü'nden Lee Clare, ilin kilit değerlerini vurgulayarak şunları söyledi; "Şanlıurfa yaygın olarak 'Medeniyeti Beşiği' olarak tanınıyor. 12.000 yıllık geçmişle dünyanın en eski

yerleşim yeri olan Göbeklitepe'nin UNESCO Geçici Dünya Miras Listesinde yer alması bu tanımlamanın ne kadar haklı olduğunu göstermektedir."

Karacadağ Kalkınma Ajansından Eyyüp Bulut ise sunumunda Şanlıurfa'nın tarihi, kültürel ve doğal güzelliklerinin yanı sıra eşsiz kapalı çarşıları ile yabancı turistler için yoğun bir seyahat deneyimi olduğunun altını çizdi. Bulut, "Şanlıurfa macera dolu, otantik, dokunulmamış ve keşfedilecek bir şehir. Destinasyonumuz bir yandan egzotik diğer yandan otantik kültürler karışımına sahip. Şanlıurfa halkı sadakat ve konukseverlik gibi kültürel geleneklerimizde köklenmiş bir deneyim ile ziyaretçilerini bekliyor" diye konuştu.

Turizmde Granada Modeli Örnek Alınacak

İlk olarak Londra düzenlenen Dünya Seyahat Pazarı (WTM) Fuarı'nda ziyaretçilerden yoğun ilgi gören projeyi geleceğe ta-

şıyacak çalışmalar kapsamında İspanya'nın Granada şehri ziyaret edildi.

Ziyaret heyetinde bulunan Şanlıurfa Vali Yardımcısı Tarık Açıkgöz, "Granada'nın turizmde geliştirdiği model son 4 yıldır başarılı bir şekilde uygulanmaktadır. Bu model Şanlıurfa'da kurmayı hedeflediğimiz, yapıya çok uygun bir model olarak görünüyor. Buradaki başarıyı Şanlıurfa'da da yakalamayı hedefliyoruz" dedi. Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Mehmet Emin Özçınar ise şunları söyledi: Granada ve Şanlıurfa birçok açıdan benzerliklere sahipler. İki şehirde tarihi değerleri bünyesinde barındırıyor. Gastronomi ve müzik iki şehirde önemli bir yer tutmakta. Buradaki yapıdan ve başarılarından çok etkilendik. Ayrıca önümüzdeki dönemde Şanlıurfa ile Granada'yı kardeş şehir ilan etmeye yönelik çalışmaları başlatmayı hedefliyoruz." ■

ULUSLARARASI ŞANLIURFA MOZAİK ÇALIŞTAYI VE YARIŞMASI GERÇEKLEŞTİRİLDİ

Avrupa Birliği kaynakları ile finanse edilen Ajansımız tarafından yürütülen Şanlıurfa'da Tarih Yeniden Canlanıyor Projesi, kapsamında "Uluslararası Şanlıurfa Mozaik Çalıştayı ve Yarışması" düzenlendi. Çalıştaya; Şanlıurfa Valisi Abdullah Erin, Büyükşehir Belediye Başkanı Nihat Çiftçi, Prof. Dr. Devrim Erbil, Proje Takım Lideri Mary McKeon, Karacadağ Kalkınma Ajansı Genel Sekreteri Dr. Hasan Maral, Müze Müdürü Celal Uludağ, ilçe belediye başkanları, akademisyenler ve mozaik sanatçıları katıldı.

Çalıştayda konuşan ressam Prof. Dr. Devrim Erbil, "Sanat tecrübesinde bir birikimi olarak bugün burada konuşuyorum. Şanlıurfa tarihi bir gün yaşıyor. Bugün mozaikler sahipleniyor. Bir kent bu mozaiklere sahip çıkıyor. AB katkılarıyla burada olağanüstü bir mozaik bayramı yaşanıyor. Burada emeği geçenleri kutluyorum Gelecekte Şanlıurfa'nın sanat kenti olması için yerel yöne-

ticiler ve bizlerde elimizden geleni yapacağız" dedi.

12 bin yıllık tarihi olan Şanlıurfa'nın tüm değerlerini dünyaya tanıtmakta kararlı olduklarını belirten Şanlıurfa Büyükşehir Belediye Başkanı Nihat Çiftçi, şöyle dedi: "Şanlıurfa medeniyetlerin sadece iz bıraktığı mozaik değildir. Arkeolojik olarak bugün ülkemizde belki de dünyada en zengin illerden birisidir. Kültür ve Turizm Bakanlığımızın yapmış olduğu Arkeoloji müzesinde sergilenen eserler ile ne kadar zengin bir ilde olduğumuzu bize zaman dilimleri içerisinde bize gösterme fırsatı veriyor. Şanlıurfa'yı bir bütün olarak değerlendiriyoruz. Şanlıurfa'daki her eseri kıymetli olarak görüyoruz ve bu eserleri Şanlıurfa'da kalıcı kılabilmek, Şanlıurfa'nın hak etmiş olduğu değeri taşıyabilme adına da gecemizi gündüzümüze katmış durumdayız. Daha çalışacak ve daha kat edecek çok yolumuz var ve keşfedilecek çok eserin de olduğunu biliyoruz. Mozaik yolu projesi

kapsamında Hatay'dan Gaziantep ve Kahramanmaraş ile birlikte çalışıyoruz. Mozaikler bu bölgenin önemli değerleridir. Bizler de bölge yetkilileri olarak bölgemizin bu zenginliklerini işbirliği içerisinde geleceğe taşıyacağız. Oluşturduğumuz eserler artık sınır ötesi, Şanlıurfa ve Türkiye dışına taşıyacağız. Şanlıurfa gerek arkeolojik gerekse tabiat varlıklarıyla gezip görülmesi gereken en önemli yerler arasındadır. Şanlıurfa bir mozaik şehridir ve Şanlıurfa tüm medeniyetleri bir arada barındırdığı gibi kardeşçe de yaşamayı bilen ve bu değerleri her sıfatıyla, zenginliğiyle gören bir ilimizdir. Mozaik yarışmasında 47 eser finale kaldı."

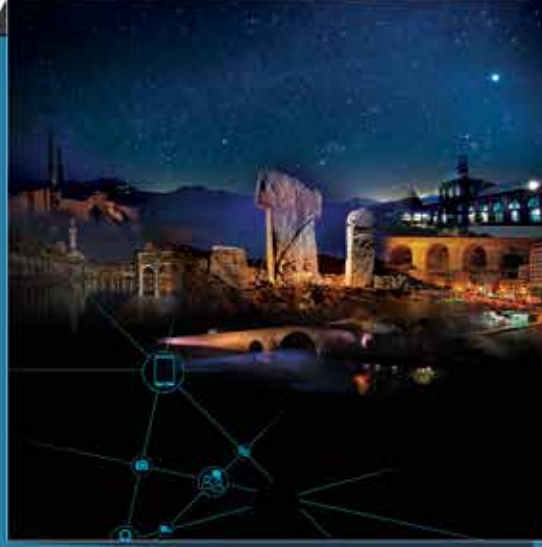
Vali Abdullah Erin ise Şanlıurfa'nın bir medeniyet ve kültür şehri olduğunu söyledi. Yapılan konuşmaların ardından protokol üyeleri ve davetliler, sergiyi gezerek yapılan mozaikler hakkında bilgi aldı. Karacadağ Kalkınma Ajansı Genel Sekreteri Dr. Hasan Maral ise, "Proje kapsamında bu yılın başında 3 uluslararası etkinlik yapmayı planladık. İlkini geçen hafta Harran Üniversitesi ile beraber düzenlediğimiz "Uluslararası Arkeoloji ve Tarih" sempozyumu ile gerçekleştirdik. İkinci etkinliğimiz hafta mozaik çalıştayı ve yarışması. Aralık ayında ise Valiliğimiz, büyükşehir belediyemiz ve diğer paydaşlarımızla "Uluslararası Yemek Çalıştayı" yapmayı planlıyoruz" diye konuştu. Harran Üniversitesi Arkeoloji Bölüm Başkanı Prof. Dr. Mehmet Önal ise 'Urfa Edessa Mozaikleri' konulu bir sunum yaptı. ■

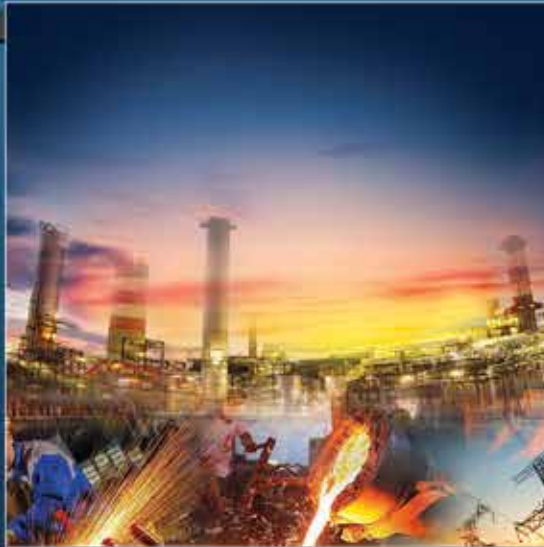
2018 YILI MALİ DESTEK PROGRAMLARI

KOBİ,
YAZILIM VE TASARIM

TURİZM
ROTALARI ve
AKILLI KENTLER

SANAYİ ALTYAPISI

OKUL ÖNCESİ
EĞİTİM STANDARTLARININ
ARTIRILMASI

DİYARBAKIR TEKSTİL İHTİSAS OSB

Tekstilin
Yükselen Yıldızı
Diyarbakır'da
Yerinizi Alın

Ayrıntılı Bilgi ve Başvuru için | www.dtiosb.org

KARACADAĞ
KALKINMA AJANSI • DEVELOPMENT AGENCY